

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת חיי שרה תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בבא בתרא. מי שמת – פרק תשיעי דף קמה עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
תוספות

1 תנו לי בעלי – כלומר, אני מוזמנת להשלים תנאי קדושי, דיינו נשואין, ואני העיכוב
2 תלו בי. אמר רב יוסף – בעלמא אמרין: 'תנו לי שושביני ואשמח עמו' בקראתמ. אבל
3 הבא במאי עסקין? – כגון ששמח ואכל עם המת בחופתו אחריו שחיב לו השושבינות,
4 ותחביבן השושבין מיד לתפוחי אחריו ששמח עמו. אלא שמת. ויבם אחיו את אשתו.
5 והשושבינות זו ראיה להו' לתפוחי אלא בעצמו. דרך.
6 שושבינות – אבל כפי עמו, ואחר כך במאי אהורי.
7 לישא תנו לי בעלי ואשמח עמו תנאי היא
8 – למר מחזירין קדושי אמר את הארסו. ולא
9 אין מחזירין – בתולה רובא מאתים – אם מת
10 או גירשה. ובדברת לה מן האירוסין. ודאי
11 דלא כתב לה – בעיא היא בכחובתו (פט. ב.)
12 ולא איפשטא. מקום שנהגו לחזיר קדושי
13 מחזירין – לקמה דביתא לא אויל. רבי יהודה
14 הנשיא אומר בו – לקמן פרץ עלה. הדר ביה
15 איתו – הוה ר' יהודה לרשה. הלכך תטול
16 בתובתה מלבד קדושי. ודא הדין אמר את הוא.
17 כדמפרש ואיל. ומשום דמיבעי ליה לפרוש'
18 באנפי נפשיה טעמא דמת הוא. משום 'תנו לי
19 בעלי ואשמח עמו'. נטק הבא לישנא הדרר ביה
20 איתו. דבית הוא ביולי עלמא לא פליגי –
21 דאינה מחזרת קדושי, דמציא אמרה: 'תנו לי
22 בעלי ואשמח עמו'. כדראשנה רב יוסף רב אבהו
23 לבייתא דלעיל. לבייתא קדושי – תנינו – שאם שמת
24 ולא זכיר לביאשנה – דהיי אבדוק. ולא יתרו לו.
25 ופרישין: והא מקום שנהגו לחזיר מחזירין קמי
26 במילתיה דרבי יהודה הנשיא. ודיכי מוקמת
27 לתריליה דלטיבועין ניתנו הכי אמר –
28 רבי יהודה. סבילותו ראי – בהווא מורידא לך
29 דבמתנאגה תליא מילתא. והוא תבששים ששלוח
30 לארסתו לאחר שקדשה. אבל קדוש – רבי
31 לטיבועין ניתנו. ותני תנאי – דלקמן, כי האי
32 תנאי דלעיל דפליגי בקדושי לטיבועין ניתנו.
33 כבבר – ספק היינו עשירים ומשהת מנה. בתולה
34 נזבא בו' – לקמן מפרשטא כולה. בתולה נזבא
35 מאתים זו – דדיינו שני מנין. ודיינו חמשים
36 שלק עומדה בתהלות. מלבד קדושי – תטול
37 בתובתה. כבר – שקלים. ועשרים מניס. מנה –
38 עשרים חמשה שקלים. ארבעה דינר.
39 דיינו ארבעה זוזים. רבי יהודה אומר בתולה
40 נזבא מאתים – מן הכסף של קדושי, מחזרת
41 השאר ארבעה זוזי. רבי יוסי אמר – לקמה
42 מפרש לה. אילימא שמתה – הוא, ומשום
43 הכי קאמר רבי יהודה מחזרת לו את השאר
44 – קדושיין לא לטיבועין ניתנו. אלא בשמת
45 הוא – והלכך נזבא בתובתה כדון אלמנה.
46 ואמאי קמחזרת רבי יהודה את השאר? והא
47 אקיימנא לעיל: יכולה היא שתאמר 'תנו לי
48 בעלי ואשמח עמו' שותתה – תחת ארס
49 [שלח], וכבא לגבות בתובתה כשירשה בעלה.
50 משיא שריא ליה – כדנפקא לן בחטשה (ב.)
51 (א מוידא לא נתפשח' – אסורה. והא נתפשח
52 עמו. ומחזרת. ואם בא לרשה שלא כדון למשה
53 תחזיר ולו את השאר? שנאמרה – ואסורה לו,

1 **ורבי** יהודה הנשיא אומר באמת אמרו מקום שנהגו לחזיר קדושיין בו – ואן גרסין הבא
2 "קדושי", דלקמן מוקף לא בסבלנות.
3 **ורבי** יהודה סבר באמת אמרו בו – ואין לומר: דלמאי סבר יהודה סבר (רובמה) היא יכולה
4 לומר בו, דתנא בתרא לטפויי קאי אתי.
5 **גונו** לה שלשים חזאים – שבוך דהו גרילין
6 לעשות חשבון מחזאי סליעס. כדאמר
7 לקמן בפרק 'גו פשוט' (קמ. ב.) ספיל למעלה
8 וקפיל למטה בו, ומפרש רבינו עקיב: ספיל – ס'
9 פלגו, קפיל – ק פלגו.
10 **ורבי** יוסי מספקא ליה קדושיין אי לטיבועין ניתנו
11 אי לאו לטיבועין נתנו – ואם תאמר:
12 ולמה חולקין? הוה ליה למסור. המחזאי מתחזיר
13 עליו דראיה. כדון כל ממון הומוטל בספק. כדבגן
14 דסומכוס לעיל ב'דמוכר את הבית' (סב. ב.)
15 פירשתו לה.

גונו

1 **תנו לי בעלי ואשמח עמו**, **הכא נמי נמיא: תנו**
2 **לי שושביני ואשמח עמו** אמר רב יוסף: **הכא**
3 **במאי עסקין? – גנון ששמח עמו שבעה ימי משתה,**
4 **ולא הספיק לפרועו עד שמת. לימא: תנו לי**
5 **בעלי ואשמח עמו** תנאי היא? **דתנאי: המאמר את**
6 **האשה – בתולה גובה מאתים, ואלקמה מנה; מקום**
7 **שנהגו לחזיר קדושיין – מחזירין, מקום שנהגו שלא**
8 **להחזיר קדושיין – אין מחזירין, דכרי רבי נתן. רבי**
9 **יהודה הנשיא אומר, באמת אמרו: מקום שנהגו**
10 **להחזיר – מחזירין, מקום שנהגו שלא להחזיר – אין**
11 **מחזירין, לאו, תנו לי בעלי ואשמח עמו** איבא ביניהו, וחספוי מחסרף והכי קתני:
12 **המאמר את האשה – בתולה גובה מאתים, ואלקמה מנה; במה דברים אמורים – דתרו**
13 **בית איהו. אבל מנה, מקום שנהגו להחזיר – מחזירין, מקום שנהגו שלא להחזיר – אין**
14 **מחזירין; ודוקא שמתה היא, אבל מת הוא – אין מחזירין, מאי מעמא? יכולה היא שתאמר:**
15 **'תנו לי בעלי ואשמח עמו'. ואחא רבי יהודה הנשיא למימר, באמת אמרו: בין מת הוא**
16 **ובין מתה היא, מקום שנהגו להחזיר – מחזירין, מקום שנהגו שלא להחזיר – אין מחזירין,**
17 **ולא מציא אמרה: תנו לי בעלי ואשמח עמו' – לא, דכילי עלמא – יכולה היא שתאמר:**
18 **'תנו לי בעלי ואשמח עמו', ודמרת הוא – ביולי עלמא לא פליגי. כי פליגי – שמתה היא,**
19 **והכא בקדושיין לטיבועין ניתנו קא מופלגי, רבי נתן סבר: קדושיין לאו לטיבועין ניתנו, ורבי**
20 **יהודה הנשיא סבר: קדושיין לטיבועין ניתנו. והא מקום שנהגו להחזיר – מחזירין קתני –**
21 **הכי קאמר: וסבלנות, ודאי מקום שנהגו להחזיר – מחזירין. והני תנאי תנאי, דתנאי:**
22 **קדושה בכפר – בתולה גובה מאתים, ואלמנה מנה, דכרי רבי מאיר; רבי יהודה אומר:**
23 **בתולה גובה מאתים, ואלמנה מנה, ומחזרת לו את השאר; רבי יוסי אומר: קדושה בעשרים**
24 **נותן לה שלשים חזאין, קדושה בשלשים – נותן לה עשרים חזאין. במאי עסקין?**
25 **אילימא שמתה, מי אית לה כתובת? ואלא שמת הוא, אמאי מחזרת לו את השאר?**
26 **ונימא: תנו לי בעלי ואשמח עמו** ואלא באשת ישראל שזינתה; וכמאי? אי ברעון, מי
27 אית לה כתובת? ואלא באונס, מישרא שריא ליה ואלא, באשת כהן שאנסה, ובקדושיין
28 לטיבועין ניתנו קמיפליגי, רבי מאיר סבר: קדושיין לטיבועין ניתנו, ורבי יהודה סבר: לאו
29 לטיבועין ניתנו. ורבי יוסי מספקא ליה אי לטיבועין ניתנו אי לא, והלכך, קדושה בעשרים
30 נותן לה שלשים חזאין, קדושה בשלשים – נותן לה עשרים חזאין. אמר רב יוסף בר
31 מנומיה אמר רב נחמן: **בכל מקום שנהגו להחזיר – מחזירין, ותרומא: הדרעא. שאר**
32 **בכל מאי? רבה ורב יוסף דאמרי תרתייהו: מחזירי הדרין, קדושי לא הדרין. אמר רב אבהו,**
33 **הלכתא: בין שמת הוא בין שמתה היא ותרבי הוא – מחזירי הדרין, קדושי לא הדרין;**
34 **הירא בה איתו – אפילו קדושי נמי הדרין. אימרי אמר: מחזירי לא הדרין, וגורת שמא**
35 **אימרו קדושיין תופסין באחזיתה. רב אישי אמר: גישה מוכיח עליה. והא דרב אישי בדרתא**
36 **היא, דאיבא דשמע בהא ולא שמע בהא. שהשושבינות נגבית בבית דין. תנו רבנן,**
37 **משה דברים אמרו בשושבינות: נגבית בבית דין, וחוזרת בעונתה, ואין בה משום רבית,**
אין

בבא בתרא. מי שמת - פרק תשיעי דף קמה עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
תוספות

1 ואין שביעית משמטתה - דלא קרי ביה 'לא יגיש'. מנאן היה מביא רבינו הם ראה
2 דקמאן לן בלשנא בתרא דפרק קמא דמכות (ג.) דאמר רב יודנה אמר שמואל:
3 המלוה את חבירו לעשר שנים - אקן שביעית משמטתו. ואף על גב דאחי לדיד 'לא יגיש'
4 - השתא מדיא לא קריין ביה 'לא יגיש', הדכי נמי משמע הכא, דכון דלא קרינא ביה
5 בשביעית - לא שייך ביה לתימר דרביעית

6 משמטתה. ועד לין כן מנהיג רבי יעקב קמא שסיד
7 הפיט רבי אליהו הוקי. 'זמן עשר כסף כי לילנו
8 בחגי יומי יעוננו'. ולישנא קמא דפרק קמא
9 דמכות (שם) אית ליה הדמולה לחבירו לעשר
10 שנים שביעית משמטתו. ואין רבינו תם פוסק בן
11 אלא בלשנא בתרא. דאית ליה אקן שביעית
12 משמטתו, ומנהי: 'זמן עשר כסף כי לילנו ולא
13 במשפט'. חבצי יומי יעוננו'. ואין ראה רבינו
14 יצחק ראה מנאן, דלא שייכא ככל שושבינות
15 למלוה. שריח מנחה רביים הם הילוקים זה מזה,
16 כדמשמע הכא. והכא ביה פירושה: אין שביעית
17 משמטתו דלא קרינא ביה 'לא יגיש' - ושמא
18 לעולם לא יבא לדיד 'לא יגיש', שיהיב לומר לו
19 בתבולה אני ערשה עמך. או שמא לא ישא אשה.
20 אבל מלה, שלכסוף בא לדיד 'לא יגיש' -
21 שביעית משמטתה.

22 ואין חבירו נוטל פי שנים ודחה ליה ראי כו' -
23 ואפילו למאן דאמר ליה לילי בפרק 'מי
24 נחליך' (קכז, א.) מלוה לא חוי ראי - משמטת
25 מדיא חוי ראי, כי שפא לא יפרע לו לעולם.
26 עשה עמו בארז ובקש לעשות עמו בשיתם -
27 פירושו: שירע לו בשית שנים, אבל בארז
28 חצי. שרצה לישא זו אחר זו - יכול לומר באחת
29 אני עושה עמך כדרך ששנית עמי, ולא אסרח
30 בשיתם. והרב רבינו יצחק בן מרדכי פירש
31 דגרסינן איפכא: עשה עמו בששביעית בשית
32 נשים, ובקש שיעשה עמו באשה אחת - יכול
33 לומר לו: תשתשא אשה אחת איתא בן שתיים,
34 פירושו: לא אתן לך הבל בנות אבא, ומדיא,
35 גירסת הספרים אתי שפיר, כדפרישית.
בטלות

26 מ'שתתח תמיד' - זה בעל משנה. רבא אמר: אפכא. והיינו דאמר רב מ'שתיא מ'שמה דרבא,
27 מאי דתיבי: 'מ'סיע א'גנים י'עצב בהם פ'וקע ע'צים ס'פכן בס'?' 'מ'סיע א'גנים י'עצב בהן' -
28 אלו בעלי מ'שנה, 'פ'וקע ע'צים ס'פכן בס' - אלו בעלי תלמוד. רבי ה'נינאי אמר: 'פ'ל י'מי עני
29 רעים' - זה שיש לו א'שה רעה, 'וטוב לב מ'שתתח תמיד' - זה שיש לו א'שה טובה. רבי י'נאי
30 אמר: 'פ'ל י'מי עני רעים' - זה אויסקנים, 'וטוב לב מ'שתתח תמיד' - זה שדעתו י'פה. רבי י'וחנן
31 אמר: 'פ'ל י'מי עני רעים' - זה ר'חוקן, 'וטוב לב מ'שתתח תמיד' - זה א'בורי. ורבי ה'ושע בן לוי
32 אמר: 'פ'ל י'מי עני רעים' - זה שדעתו ק'צרה, 'וטוב לב מ'שתתח תמיד' - זה שדעתו ר'חבה.
ואמר

הנו רבנו עניי נכנסין - עשיר משרות וכרמים וחינים הנראין לבירות, וגם עתיר פומבי - עשיר הגולה, כגון רוב בהמות שהכל יודעים בהן. והו בעל אנדה - שרודש
בכל מקום רבדים בבתי משתאות, שרודש בימים טובים והכל נאספין לשמוע, ויש לו קול תבנה. ובא להשמיעו שמותן שאין אגרות גירכות ענין - יכול לרדש בכל
מקום. עתיר בלעין - שולחנו שמשתכר תמיד במיני מנבועה. עתיר תקוע - יש מפרשיק; שיש לו בתים הרבה ומשתכר בהן תדיר, ומקריי חבי על שם 'יעקב תקוע
את אלדו' (בראשית לא.) ולי נראה - כדאמרין במנחות (פה ב.) תקוע אלפא לשמן. עיר היא, ומעם היו מביאים שמן למנחות. ודימה למנבועת ולשמן את הפלפלי,
על שם שמויהו עם לו תדיר בפלפול עמוסם הרבה, כשאר המנבועות וטעמיה השמן שמוניאין מתקוע. תירי משש - 'אגיש מות' (בבבבד ג.) מחרבניא; איניש משקן,
עתיר כדבר המודד, כגון תבואה, שאין משתכרין בה תדיר, אלא מנביסין אותה לאוצר, ולכשתגיע עת מכירה או ימכרהה ושתכר. היינו נמי 'עתיר כסם', כמו 'כמוס
עמידי תחום בארצות' (דברים ג.) דבר שנומניסין לאוצר. והו בעל שמועות - שידוע הלכות ומימרות האמוראין ולכשיגיע עת הוראה - יגלה שמועותיו. (א.) זה
- סוגיית תלמודו ותרועי משניות וביביותיו. והו עיר התלמוד, שאם לא התלמוד - אין למרין הלכה מתוך משנה, כדאמרין: התנאים מבלי עשה (סוטה כב, א.) זה
בעל הלמוד - שומע עמנו בעל הלכות ולתריץ ביותיו. רבא אמר איפכא - כל ימי עני רעים - זה בעל משנה. שאינו יכול לחרות הלכה מתוך משנה, והו
כי כשתלקות זו על זו אינו יכול לתריץ, 'וטוב לב' - זה בעל התלמוד, שידוע משניות על עיקרם ובקב בטעמיהם, ויש בידו כח לחרות הלכה למעשה. יעצב - לשון
'עצבן האכלניה' (מלכים א.) זה בעל משנה - ששהה משנית כל היום, ואין לו אלא צער, ומשתקשקש בטעמיה ואינו יודע ע'פשי - יסבן - לשון גימטריא, כמו
'וזה נחלקו סוכתא' (מלכים א.) כלומר שנתנה מוקף. או איפכא נמי - מי שדעתו קצה ולבו נאסס בכל דבר מנעם שהוא רואה. ושכיל כל דברו אינו מוקף לו
שום לכלוך ושום דבר מיואס. קצה - כמו ערץ וקפדן, זה רעה רעה בשלל ובשלל אחרים. זה רחמן - במה ענינים שהוא רואה ובהם מאורעות שלכו בוכי תדיר עליהן.
ואמר

1 ואין שביעית משמטתה - אם עברו שביעית בינתים, קודם שחזר זה ונשא גם
2 הוא אשה. ואין כבוד נוטל פי שנים - היבא דחרות לו המלוה. דלאו איתעיל.
3 נגבית כבית דין מאי מעמא פניי שרייא כמלה - הכי גרסינן לה. ובספרי כתוב
4 נגבית בבית דין וחזרת בענתה, מאי מעמא מפני שרייא כמלה. ולדעת כל הלוחז
5 יחיירו לו בענת שמחה. ופרעון הולך אחר
6 בקביעת זמן שקבע לו המלוה. ואין איתא
7 הרבית יחוב ליה - שאם רצה פחת לו, אלא
8 מתוך שמחה ריעת רדבה בדרין. דלא קרינא
9 ביה 'לא יגיש' - שאינו יכול לדחוק ביה דין
10 בשביעית. שהרי לא הגיע זמנו עד שישא דין
11 אשה וחיור לו או, דאניה נגבית אלא בבית
12 דין בענתה. כדאמרין במסכת מכות (ג, ב.)
13 הגמלה את חבירו לעשר שנים - אקן שביעית
14 משמטתו. אף זה, לא הגיע זמנו עד לאחד
15 שביעית. הלכך בשביעית - אכתי לא טעא
16 ומנהי שיהיב לנוטא, דעדיין לא איתא אשה.
17 דחוי 'לא ראי' - ומסקינן הלבחא פברק שי'
18 נחליך' (בבא בתרא קכז, א.) אין חבירו נוטל
19 פי שנים מלוה, בין עיבור קריקע בין שגבו
20 מעות. הוה כפרא - אתרו שלילו לחתוד
21 שושבינות הוה בעיר כשנשא שושבתי אשה
22 ובית דין אל לשמחתו. איכני ליה למיחי - ונגבית
23 ובה רבא קול מבלא *אשקלינא בלעו,
24 שהיו משמיעין קול כלא לשמח עם החתן.
25 איכני ליה לאוייביו - ומדלא אודיעה -
26 תרומעות אית ליה עליה. כדמרשאו אוילו, אבל
27 שלמי מראד שמשלם. עדי כמא - דהו ראי
28 צריך לנכות דמי אבילות, שהרי לא אבל עמו.
29 עדי וזא ב' - זוא היה אוכל, הלכך זוא
30 פחת דמיו שושבינותו. אית גרסי: עד זוא
31 איתיה כפפה אכלי ביהסות. בביטנא כמו ג'ית
32 הבוסות. אי נמי בכרסיה. עדי אריבע - אם
33 נתיבדי אריבע וזיסי מששביעיתו. משלם פלא
34 - דכין ומביא אריבע - ורגילין לאתכלו
35 בריחא עד שני וזיסי, וכין דלא אבל - יפוחת
36 שנים מן האריבע. בתשביעות - לפי מה
37 שהוא חשוב, ומביא דרבה ורגילין לכבוד
38 מבניי מעינים - יפוחתו לו דמרמי שושבינותו
39 כפי מה שיהיה אוכל. עשה עמו בפומבי -
40 בגלוי, שמחה מפורסמת. זה שחור ונשא גם
41 הוא אשה - בקש לעשות דחפתו בעניעות,
42 או לפי עשה צרה היא, או שרודה לצמצם
43 סדרתו ואינו יחשף לחרות אובליך. בפומבי
44 אני עושה עמך - בשמחה יתירה לא חפץ,
45 כמו שעשיתי לך. וכן כל הך דמרשאו אוילו.
46 לבשתא אשה אחת - לא אשמך יותר
47 ממה ששמחתיך, שאני חפץ בשמחה יתירה.
48 רבנו עניי נכנסין - עשיר משרות וכרמים וחינים הנראין לבירות, וגם עתיר פומבי - עשיר הגולה, כגון רוב בהמות שהכל יודעים בהן. והו בעל אנדה - שרודש
49 בכל מקום רבדים בבתי משתאות, שרודש בימים טובים והכל נאספין לשמוע, ויש לו קול תבנה. ובא להשמיעו שמותן שאין אגרות גירכות ענין - יכול לרדש בכל
50 מקום. עתיר בלעין - שולחנו שמשתכר תמיד במיני מנבועה. עתיר תקוע - יש מפרשיק; שיש לו בתים הרבה ומשתכר בהן תדיר, ומקריי חבי על שם 'יעקב תקוע
את אלדו' (בראשית לא.) ולי נראה - כדאמרין במנחות (פה ב.) תקוע אלפא לשמן. עיר היא, ומעם היו מביאים שמן למנחות. ודימה למנבועת ולשמן את הפלפלי,
על שם שמויהו עם לו תדיר בפלפול עמוסם הרבה, כשאר המנבועות וטעמיה השמן שמוניאין מתקוע. תירי משש - 'אגיש מות' (בבבבד ג.) מחרבניא; איניש משקן,
עתיר כדבר המודד, כגון תבואה, שאין משתכרין בה תדיר, אלא מנביסין אותה לאוצר, ולכשתגיע עת מכירה או ימכרהה ושתכר. היינו נמי 'עתיר כסם', כמו 'כמוס
עמידי תחום בארצות' (דברים ג.) דבר שנומניסין לאוצר. והו בעל שמועות - שידוע הלכות ומימרות האמוראין ולכשיגיע עת הוראה - יגלה שמועותיו. (א.) זה
- סוגיית תלמודו ותרועי משניות וביביותיו. והו עיר התלמוד, שאם לא התלמוד - אין למרין הלכה מתוך משנה, כדאמרין: התנאים מבלי עשה (סוטה כב, א.) זה
בעל הלמוד - שומע עמנו בעל הלכות ולתריץ ביותיו. רבא אמר איפכא - כל ימי עני רעים - זה בעל משנה. שאינו יכול לחרות הלכה מתוך משנה, והו
כי כשתלקות זו על זו אינו יכול לתריץ, 'וטוב לב' - זה בעל התלמוד, שידוע משניות על עיקרם ובקב בטעמיהם, ויש בידו כח לחרות הלכה למעשה. יעצב - לשון
'עצבן האכלניה' (מלכים א.) זה בעל משנה - ששהה משנית כל היום, ואין לו אלא צער, ומשתקשקש בטעמיה ואינו יודע ע'פשי - יסבן - לשון גימטריא, כמו
'וזה נחלקו סוכתא' (מלכים א.) כלומר שנתנה מוקף. או איפכא נמי - מי שדעתו קצה ולבו נאסס בכל דבר מנעם שהוא רואה. ושכיל כל דברו אינו מוקף לו
שום לכלוך ושום דבר מיואס. קצה - כמו ערץ וקפדן, זה רעה רעה בשלל ובשלל אחרים. זה רחמן - במה ענינים שהוא רואה ובהם מאורעות שלכו בוכי תדיר עליהן.
ואמר

1 **ואמר רבי יהושע בן לוי - כל ימי עני רעים? והא איפא**
2 **שבתות וימים טובים - גדשמואל, דאמר שמואל: שני**
3 **קסת - תחלת חולו. כתיב בספר בן סירא: כל ימי**
4 **עני רעים, בן סירא אומר: אף לילות, בשפל גנים**
5 **גנו, מממר גנים לגנו; ברום הרים פרמו, מעפר פרמו**
6 **לפרמים. במשנה השולח סבלנות לבית חמוי, שלח**
7 **שם מאה מנה ואכל שם סעודת חתן אפילו בדינר**
8 **- אין נגבין, לא אכל שם סעודת חתן - הרי אלו**

9 **נגבין. שלח סבלנות מרובין שיחורו עמה לבית בעלה - הרי אלו נגבין, סבלנות מועטין**
10 **שתימשו ביה פורת אביה - אין נגבין, גמרא אמר רבא: דוקא דינר, אבל פחות מדינר -**
11 **לא. ש-שמיטא, דינר תנן - מהו דתימא, הוא חתיין ודאפילו פחות מדינר, והאי דקתני דינר -**
12 **אורחא ומילתא קתני, קא משמע לן. "אכל" תנן, שרתה מאי? הוא תנן, שילוח מאי? "שם"**
13 **תנן, שגד לו מאי? תא שמע, דאמר רב יהודה אמר שמואל: מעשה באדם אחד שישגר לבית**
14 **חמוי מאה קרנות של פרי ון ושל פרי שמן ושל פלי כסף ושל פלי זהב ושל פלי מילת, ורכב**
15 **בשמחתו, והלך ועמד על פתח בית חמוי, והוציאו פוס של חמוי ושתה, ומת. וזו**
16 **הלקה העלה רבי אחא שר הבירה לפני חכמים באשאי, ואמר: סבלנות העשויין ליבלות -**
17 **אין נגבין, ושאיין עשויין ליבלות - נגבין; שמע מניה אפילו שתה. - שמענת מניה אפילו פחות**
18 **מדינר? אמר רב אשי: מאן לימא לן דלא שיקון ליה מרגנתא דשיאי אלפא וזו ואשקתא?**
19 **- שמענת מניה אפילו שגדו לו. - דלמא כל פתח בית חמוי כבית חמוי דמי. איפצאי להו:**
20 **מהו שישלש? שבה סבלנות, מהו? פיון דאי איתנהו לדידיה דהרי - פרשתיה שבוח, או**
21 **דלמא פיון דאי אבדי או מנגבי בעי שלומי ליה - פרשתא דידה שבוח? תיקו. בעי רבא:**

22 **סבלנות העשויין ליבלות ולא בלו, מהו? פיון דלא שיקון ליה מרגנתא דשיאי אלפא וזו ואשקתא?**
23 **לפני חכמים באשאי, סבלנות העשויין ליבלות - אין נגבין, ושאיין עשויין ליבלות -**
24 **נגבין; מאי לאו אף על גב דלא בלו? - לא, דבלו. תא שמע: סבלנות מועטין משתמש**
25 **בהן והיא כבית אביה - אין נגבין - תרגמה רבא: בייבא וסבכתא. אמר רב יהודה אמר**
26 **רב: מעשה באדם אחד שישגר לבית חמוי ון חדש ושמן חדש וגלי פשתן חדש בעצרת.**
27 **מאי קא משמע לן? איפיעית אומא: השיבוחא דאיין ישראל קא משמע לן; ואיפיעית**
28 **אומא: דאי מעין - מענתיה מענה. אמר רב יהודה אמר רב: מעשה באדם אחד שאמרו לו**
29 **אשתו תותרגיני היא, ונכנס אחריה לתורבה לבדוקה; אמר לה: רית צגון אני מרית בגליל,**

30 **אח מעשר גלית שנתה סנהרדין. כדאיתא**
31 **במכתב ראש השנה (לא, א) סבלנות העשויין ליבלות - קדם נשואין - אין נגבין, דהנהו מחולין בסעודת חתן בדינר,**
32 **כדפרשית במתניתין. ושאיין עשויין ליבלות - כגון כגון מעטין**
33 **זהב וכסף; הכי ניכסין: שבע מנה אפילו פחות מדינר - תקשיב רבא, מאן לימא לן דלא שיקון ליה כריגתא - בסבס המוקן, כגון דרך השמים שנתין אותו לרפואה. אפילו שניתי נמי -**
34 **שהרי שתה כשהוא רוכב סוס לפני פתח בית חמוי. כבית חמוי דמי - אבל שגרו לו ביומיה אפילו לן. שבה סבלנות מהו - היבא דהדרי סבלנות, מי הדין שבה שהשביח? כגון שלח**
35 **לבית חמוי זכר וצן בקר, ולידו. בעי רבא סבלנות העשויין ליבלות - דאמרן דלא הריה, אם לא בלו בשעת חרה, אותן שאין עשויין ליבלות מי הדין עמון או לא? תא שמע סבלנות מועטין**
36 **שתמש בהן והיא כבית אביה אין נגבין - בשלמא דן קמייתא, כיון דקתני עשויות ליבלות - מצית לאוקמה בדבלו. אבל חמא מילתא דפסיקא קתני: שתמש בהן בבית אביה. אף על**
37 **פי שישנן בעין, ומיהו, וזהו מצינו לתרביז (בשאר עשויין ליבלות או) בשמשותף ליבלות ובלו. אלא רבוחא אישמועין, אפילו בשמשותף ליבלות ולא בלו. כגון ביבא וסבכתא - מעיני עופינים**
38 **וקשיטוי נשים, שהן דבר מועט, ומחיל להו לגמרי, לא שנת אלא בלו ולא שנת אלא בלו. אבל כבשטיין חשובין תיבני לך. מצאתי גרסא בפרשור רבנו חננאל שאינה בספריים שלנו. תא דאמר**
39 **רבא: דוקא דינר, כלומר שאם אבל בבית חמוי מה ששה דינר, או שתא זין, אבל פחות מדינר - לא, ועלה אמרינן: מהו שישלש סבלנות. פירוש: אם שלח סבלנות במאה**
40 **מנה ואכל בית חמוי בדינר - זכו בפתח חמיו סבלנות. אבל חמיו סבלנות. והוא הדין שלילש ולרביעי: והו פירוש "מהו שישלש סבלנות", ועלמה**
41 **בתוק, וכל פשתן - כלים מפותחין חדיש. ישראל - נשמדתה לבלש פירותיה בעצרת. דאי ענין בעצרתה מענה - אי הוהי סבלנות. ומעין זין ומעין שחתי לך בעצרת -**
42 **לא הוהו כדאי בכך, הוהי ליה. באמרו לו אשתו תותרגיני היא - חזלי הוא. שאינה יכולה לתרגי, ומום בסכסך הוא. ותנן בימודיי' בכתובות (עב, ג) דנקדש תא האשה על גנת**
43 **סאין בה מומין ומצאנו עליה מומין - אינה מקודשת. כנסה סתם ומצאנו בה מומין - תנא שאל בכתובה בו, עד דחכמים אומרים: במה דברים אמורים - במומין בסכסך בו. וזהו האי**
44 **לא קבל עליה את המומין, ואם קדשה סתם ומצאנו בה מומין - תנא בלא כתובה, ומיהו, נט ביבא, כדפרש בגמרא בפרק "המדייר". נכנס אחיה לתורבה לברוקה - ו**
45 **נשא עמו בדין חוק צגון, לנסותה אם תריח. ויש מפרשים כותבת נטל בתוך חוק, ולא צגון, וקרוה לגלילי היה מעשה. אפי' לא רית צגון אני מרית בגליל - לנסותה אם תריח. שמתוך**
46 **דבריה הכי אם תריח. ועל הצגון שבתוך חוק אמר. ורלשיטא ומפרש שכותבת היה עמו, לכך אמר לא רית צגון, לדעת אם תשיבו דבר לאמר: רית כותבת אני מריתו, ולא רית צגון.**

47 **אמרה**
48 **אמרה**

1 **סבלנות העשויין ליבלות אין נגבין - הוא דתנא: מרובין שתיבא עמה מבית אביה לבית**
2 **בעלה הרי אלו נגבין - היינו אין עשויין לבלות, ומעטין היינו עשויין לבלות. אי**
3 **נמי, במועטות בעינין דוקא שאין עשוי ליבלות, אבל במרובים - אפילו בבלות נמי נגבין.**
4 **איבעיא להו מהו שתשלש - פירוש: אמילתא דרבא קאי. דאמר: דוקא אבל דינר, אבל**
5 **פחות מדינר לא, וקא אמר: אם אבל פחות מדינר,**
6 **מהו שתובה לפי מה שחל, אם אבל חצי דינר -**
7 **תבה ההצוי ולשנא דר'תלשי - כמו: משלשין**
8 **בממון ואין משלשין במכות (מכות ה, א), עפי רבי.**
9 **תרגמה רבא ביבא - פירש רבנו שמואל:**
10 **דהוא חתיין דהיה מצי לשנויי: לא,**
11 **הוא דבלו. והכתיב יצחק אמר: דבשלמא**
12 **כדבריתא מיירי בבבל, אלא מתניתין דלא מיירי**
13 **בבלו - לא מתוקמא בבבל.**

14 **נגבס**

15 **סבלנות מועטין**

16 **סבלנות העשויין ליבלות**

17 **אמרה**

18 **אמרה**

19 **אמרה**

20 **אמרה**

בבא בתרא. מי שמת - פרק תשיעי דף קמו עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רש"י

אברה ליה - דרך שחוק. מאן יהיב לן מכתבות דירוחו - שחן מוקוס, ונאכל עם זמנן שחזו דח. שכן היה רבין לאכול המורים עם זמנן. שזה דח וה מוקוס, ומתקן זה את זה. ולפי שהבינה שלסותה נתכיון השיבות דרך שחוק כר. וללשנא דאמרין שנטל עמו כותבה. אמרה: כותבת דירוחו אני מרה ולא ענו.

ידידו נקארט עיר התמרים, והיני כותבת. נפלה עליה חורבה ומהה - ובני הבעל לפני בית דין, והיה רוצה לירש את אשתו. ואמרו חכמים: הואיל ולא נכנס עמה לאלו, עלתה לאלו לבודהקה ולגרשה. ומתה בתוך כך - אינו יורשה. אית דגרסי הכי, ומוקי לה בארסות. ואלו נהרדי לוי, דאפילו בא עלה בנימי ארסותן קודם הכנסתה לחופה - לא ירית לה. כותביה בן חנן הכי אשתו ארסות לא אנון כו'. מתה אנו יורשה, ואין הבעל יורש את אשתו עד שתכנס לחופה, כדכפאף לן (בבא בתרא טק, א) דירשת הבעל מי שאירו הקרוב אלו ממשפחוה יורש אותה - והיינו לאחר שבנסה לרשות. הלכך בנשואה מוקמינן לה, והכי רסינו; ואמרו חכמים: הואיל ונכנס אריה לבודהקה, מתה אנו יורשה. רבין דהיה ברעוה לגרשה לוי, כיצאנה בעלת מום. והכי בן מתה קודם שתפסיש - אלו נכתב בירושה, ומבא שטיעין שמי שמתה אשתו מתוך קטטה, שיר ברעוה לגרשה - שוב אנו יורשה. כדאמרין במסכת גיטין (יח, א) משנתן עינו לגרשה שוב אין זבלע פרות. והכי וקאבין בין שפת הוא בין שפתה היא והדרי בה איהו. ומגרשי לה מכלותיה דהיי - בנן ככלותיה שפתי עוקן לילוליה, ששלח סתם. אבל אוכלא ומשתויי שכלה בתמי חתן - לא הדין מנתהא. אמ אכל מסעדת חתן שם כדברי, דהיינו עוקן לילוליה, הלכך מוזלך כדבתיא לעיל. אבל אם פירש 'על מנת שיחזור לי' - הדין, לא שגא ככלותיה מרובין ולא שגא ככלותיה מועטין. כדמרש' במתניתין. אבל אי הדרה בא אידו - אפילו כישא דירקא הדרא - אנדחל על ידק. אבל דקושין לא הדין, כדאמרין לעיל; נדיה שגא יאמרו כו'. ושפין לוי הבשר בוזל -

נכנס אחריה לחורבה לבודהקה - פירש רבינו יעקב. דבארסה מיירי, ובא לראות אם היא תותרנית את אלו. ואם אינה תותרנית - ישאנה. ואמרו חכמים: הואיל ולא נכנס אחריה אלא לבודהקה, ולא לשם נישואין נכנס, ולכן אם מתה - לא יורשהה. אבל אם לא נכנס אחריה לבודהקה - היה יורשה. ובגין שהחורבה שלה, כדאמר בכתובת פרק 'עירד'

מת) אם לא עלתה ברשות האב, והיה לו חצר בדרך הנכנסה עמו - יורשה, דחבר דריה לשואו. ולפירוש זה לא היה תותרנית, אלא כותבות היו בחיקן כמו שמאמרן, או היתה יודעת שעצן היה, ולכן אברה חזיקו לן ומכתבה לאכול עם הגנון. ורבינו שמואל פירש: ששגאה כבר ומצתה תותרנית, שהיה ברעוה לגרשה. ומידע קארי, דלא חלה ליה לנימוה. והאיל לא נכנס אחריה אלא לבודהקה, אלא חזקה ליה למיח: והאיל לא נכנס אחריה לבודהקה ומה שפירש רבינו שמואל מבני חז"ל, דהוא שאם היה ברעוה לגרשה שוב אין לו פירות - לא ראה איהו כדפירשתי, שהיה לאו נשואה היתה. ומיהאיה דגרישין (יח, א) נמי אין אריה, דהא בין רבי יוחנן ורש לקיש דפרק שני דגיטין (יח, ב) לא סבירא ליה הכי, אלא לרבי יוחנן ומצאין פירוח משעת נתינה, ולרש לקיש משעת כתיבה. ולמנא דנפיש רבינו יצחק התמן את ליה לרש לקיש ששעת תרומה, והיה אצטרי מן ליה ששעתן קורבן פירי ששעת כתיבה עד שעת חתימה. מייבלא ומשתאי לא הדין מכלותיה דהיי - מחורי דהיי, והיינו ככלותיה. חתן גוני מחורי, כדפירש רבינו שמואל בן מאיר לעיל. והכי תנא אהא בתר אומדנא כו' - גריץ עיון אי שייכא דך מילתא ברברים שבלב אינא ברבים. ופרקש שני דקדושין (מט, ב) הארכינא בה רבי. שמעון שזורי איהו. והוא חזיקו איהו יכול לומר רבני דיריה. אלא לרבי שמעון ומחילוקו אקמו. אי נמי, משום דרבי שמעון שזורי איהו טפי דאולין בתר אומדנא חתן מדרבנן דיריה, להכי נקט רבי שמעון שזורי.

אברה ליה: מן יהיב לן מכתבות דירוחו ואכלא ביה נפל עליה חורבה ומתה; אברה חכמים: הואיל ולא נכנס אחריה אלא לבודהקה, מתה - אינו יורשה. "ככלותיה מועטין שששתמשש בהן גבות אבהו" וכו'. ותיב רבין סבא קמייה דרב פפא ותיב וקאמר: בין שמתה היא ובין שמתה הוא, הדר הוא - סבלנות דהיי, מאכל ומשתה - איהו; הדרא בה איהו - הדרא אפילו מישא דירקא. אמר רב הונא גריה דרב יהושע: וישנא לון דמי קאמר בוזל. עד כמה בוזל? עד תילקא. משנה שכיב מרע שקבת כל נכסיו לאריהם וישיר קרקע כל שהוא - מתנתו קנימת, לא ישיר קרקע כל שהוא - אין מתנתו קנימת. גמרא: מאן תנא דאולין בתר אומדנא? אמר רב תנא: רבי שמעון בן מנסיא היא; דתניא: הרי שהלך בנו למירית תים, ושמעו שמתה בנו ועמד וקבת כל נכסיו לאהי, ואחר כך בא בנו - מתנתו קנימת; רבי שמעון בן מנסיא אומר: אין מתנתו קנימת, שאכלא איהו יודע שבנו קיים - לא היה אומר, בר ששת אומר: רבי שמעון שזורי הוא; דתניא, בראשונה היו אומרים: הוליא בקולך ואמר "כתבוני גט לאשתי" - הרי אלו יקבתו ויתנו. הדר לומר: אף הקמפוש ותיצא בשירא; רבי שמעון שזורי אומר: אף הקמסוקן. ורב תנאן

מאי מעמא לא מוקים לה כרבי שמעון שזורי? - שאני התם, דאמר "כתבוני". ורב ששת מאי מעמא לא מוקים לה כרבי שמעון בן מנסיא? - אומדנא דמוכח שאני. מאן תנא ליה דתנו רבנן: הרי שחתה חולה ומנוצל בפמטה, ואמרו לו: נכסיו למו? ואמר לון:

כשחזור לו אוכל ומשקה שהאבילם והדשק - ישמעו בוזל, כדמרש' לקמיה, לפחות שליש מדמי. שבעזן זה שמין כל מחותינן אפוליאם אוחלילא מתהלה שלא לדעת חורה, שאילו היה יודע שצריך להחזיר לא היה אוכל משלו. ומיהו, בול מיהא מחזיר. והכי נמי אמרו (בבא קמא כ, א) גבי אכלה מתוך החרבה משלמת מה שנתיב - דמי עמיר בול. או דמי שערים בול. וכן אוחלילא בול. (גבי הניח להם אביהם פרה שאולה אבילה - אבילה - דמי. עמיר עמיר בשר בול. ומבא שפתינן בול בול, דהיינו כל הדינים חסר שליש; כל זכאי חשבונין לשלומי בארבעה דנקי - ארבע מעות). והיינו שני חלקי ידע, שרשי שם בעל כסף דני, ודקא איה מעה. **משנה** שכיב מרע שכבת כל נכסיו לאריהם - והוא הדין אם חילק על פי חל כתיבה. שאמר 'כניסי לפני', כדתיא לקמן (קט, ב) באמן של בני רובל שמתה, וקיימא חכמים את דבריה. ובגון שהיו עדים שהיה שכיב מרע שכבת או נתן מתנה זו, או שכבת בשטר 'כו קעיר רומי בעריסה', כדאמרין לקמן בגמרא. שיר קרקע כל שהוא - שכיבו ומגרש' בגמרא. מתנתו מתנה - ומתנת שכיב מרע מנתה. אמר עמד מחלי - אין חזר. ובגון שכבתו בן קרן, דכדפסקין לקמן בגמרא: והלכתא מתנת שכיב מרע מנתה שכיב מרע קני. אף על פי דמתי. מיעוב מתנת מיתה מבקעת אל בעי קרן. והוא דמתי, ואבל אמר עמד - חזר, אף על פי דמי קני, והואל ומדאנת מיתה עומת מתנה זו. מתנתו מתנה - והואל ושירי לעעמו הרי הוא כמתנת חיהו, הלכך, בין עמד מחלי בין מת - מתנתו קיימת. לשלא מדאנת מיתה נתן. לא שיר קרקע כל שהוא אין מתנתו מתנה - ואם עמד - חזר, אפילו קט מידה. שיראק היצריס שמנתה מיתה נתן, ועל מנת שאם לא ימות לא יתיקם מתנה. דמרלא שיר מידה, אמרין: לאו אדעתא דהכי ידב ליה, שאם עומד מחלי ימות ברעב ויתקן לביתו. אבל אם מת מיתה מתנתו מתנה, בין שיר בין לא שיר, כדמוכח בגמרא: אמר רב תנמן שכיב מרע שכבת כל נכסיו לאריהם, וואין אי מוחליל, וואין קולן כו'. ואפילו לא קט מידה - קט כל תבססם לאחר מיתתו היכא דלא שיר מידה, דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו. ותענא מפרש בגמרא. ודוקא שכיב מרע שכבת כל נכסיו עומד ולא עזר ממתה מיתה. ולא הוית דברי מיתה בשעת צואה. אבל מעה ממתה מיתה. אפילו שיר קרקע כל שהוא ונתן מתנה - אין מתנתו מתנה, אלא אם עמד - חזר, דכדפסקין לקמן בגמרא. וכדפירשתי. **גמרא** מאן תנא - דסבריא ליה דאולין בתר אומדנא דדעתא דהון וקמיה, אף על פי שלא פירש - כמי שפירש דמי: דקנתה רובא כל שיר קרקע כל שהוא אמדינן דעתיה שתיחיש מן הדיים, ולחכי לא שיר, ואדעתא דהכי ידב - שאם עומת את תתיקם ומתנה, ואם נעמד - חזר, ולא תתיקם ומתנה. ועמד וכתב נכסיו לאריהם - בששטמם שמת בנו, אף לא פירש שבעשילי מתנת בנו הוא עושה, אלא אתים מתנה - אמרין מתנה - חזר, שלא פירש חזר, ולא אולין בתר אומדנא דעתיה. ומתניתין רבי שמעון בן מנסיא היא. קמייהו: האם לא שיר - אין מתנתו מתנה. דאמרין דעתיה שאילו היה יודע שיעמוד מחלי לו לא היה נתון כל נכסיו. **קנייה** - ליהודי, ואין דעתו מיושב עליו כל כך, ושואמר "כתבוני" - על מנת לתת לאשתו אומר, אלא מתוך טרודו ורגאנו שכה ולא אמר 'ונני'. **הפירש** - מיכשה לים. אף **הפסוק** - קרוב למיתה, שדעתו שכתבה ויתנו, ולפטר את אשתו מן ההיבנם נתכין. שאני התם דאמר כתבו - גלי דעתיה שרצתה לתת גט, דאי לא לגרשה - כתיבה גט מה צורך? **אומדנא** דמוכח שאני - שכל זמן שהיה בני קיים לא נתן עד ששטמם שמתה. אבל חולה, כיון דרוב חולין לחיים, ובעזן אל צוה מתמת מיתה - ליכא אומדנא דמוכח בול דהיא דומה

בבא בתרא. מי שמת - פרק תשיעי דף קמז עמוד א - מותר מהדרת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
רש"י

1 דומה - כלומר, בהנחה הייתי שיש לי בן, עכשיו שנדע לי שאין לי בן. אין מתנו
2 מתנה - דאילו היה יודע שיש לו בן, או שאשתו מנוכרת - לא היה נותן. ולמא
3 צעירה קשרה - ולא תלה טעם מתנתו במיתת בנו, אלא כמתאווה על בנו שמת.
4 ולפי שכן ראוי לירש נכסי אביו, והוא אין לו בן לירש, ומתוך כך נוכר צער מיתת
5 בנו בשעת חילוק נכסיו. וליכא אומדן דעתה:

6 כל בן - דאילו למינן דבני משמעון בן מנסיא
7 היא ולא רבנו, דליכא הכא אומדן דמוכח כל
8 כך - קא משמע לן ודוקא קאמר. ודמפרש
9 ותולה מתנתו במיתת בנו דמי, ודברי הכל בלא
10 מנין לשתתף שכיב טרע - שקנה דברור בלא
11 קנין סודר. כגון מניח מוחת מיתה. דפסקין
12 לקמן (קא, ב) דלא בעי קנין אפילו במקצת
13 והא דמית. אי נמי, שכיב טרע שחלק כל
14 נכסיו בלא שיהו, ומית. שאמר והתברתם את
15 נחלתו - הדהה מצי למכתב: איש כי ימות
16 וכן אלו - נחלתו לבתו וכו', והעברתם
17 יתירה הוא. ורבנו תנאל פירש: מוכתבין -
18 נחלתו "את" בריא הוא. ולא נהרא, דהא
19 אמרינן לקמן: היחא מיבעי ליה לכתביא רבי
20 אומר ר', "והעברתם דרש ולא דרש" את',
21 אלמא לעיל נמי דרש איך מלשון העברה.
22 ואת דמפרשי: מושג קרא ברבוריה. דמצי
23 למכתב "ונתתם" כדכתיב באינון. ולא נהרא
24 נמי האי לישא, דהא "ונתתם" נמי משקינן
25 מותר באותה סוגיא. דהכי היה ליה למכתב
26 איש כי ימות וכן אלו לו נחלתו לבתו, ואם
27 אין לו בן נחלתו לאתו, וכן כולם. הלכך כל
28 "והעברתם" ונתתם מיותרים הם, כן נראה
29 בעיני. שריא בוי - ברשות הבת, שהיא אלא
30 קנין. ונתתם את נחלתו בוי" - קרא יתירא, ודא
31 דמצי למכתב: ואם אין לו בן (ונתתם) נחלתו
32 לאתו, וכן כולם. הואיל ובעה או בעלה -
33 שתן משגט אתו, וירשין אותה. והכי אתא קרא
34 לאשמעינן: והעברתם דרש נחלתו משמעון -
35 על ידי בתו שתרשגו, ושגט תישא אתרי כן
36 לאש משגט אתה, ותמות וירשנה. צו לבידך
37 - אלמא צוה שכיב טרע בעלמא קוטה.
38 שלשת דברים צוה איתותפל - הכי הוה קים
39 להו. ואל תמרוו במלכות בית דוד - שלא
40 אירע לו יפה. ויום טוב של עצרת - דייטע
41 בשועתא, אם תרחאו ברור - צה, ולא יום
42 המנוח - דרש טעם, שמצליחין באותה שנה
43 "בעינן השמים לטוה" (שמות כד) בתרגומן;
44 לבידו. מלכות - מעורב, יום המנוח, ויהו
45 צפנית מנשבת בו - ששפוחת את העובדי
46 כדכתיב (איוב לו) "מצפן זהב יאתה" - רוח
47 צפנית מאיר את היום כדכב. אנו ארבע יצחק
48 בר אבדימי מתנין ליה - סימני תבואת ולא
49 יצליח את לאו - ארבע יצחק סמנין, ולא
50 אסימני עצה, כשבכל שבתג נידונין על הבנים.
51 כלפי צפון - רוח דרומית מנשבת בו ומטוה

1 מנין - למנת שכיב טרע שהיא מן התורה בו - לאו מן התורה דוקא קאמר, דהא רב נתמן
2 גופיה אית ליה לקמן דאיתנה כשל תורה ונשאתה כשל תורה. אלא דאיתו והא מביא
3 הוא דקאמר. והא דקאמר מאי טעמא לא אמר מ"והעברתם" - הכי פירשה: מאי טעמא לא
4 מניק אסתמכת דידיה מן "והעברתם". וכי האי גוונא איכא בפרק קמא דמועד קטן (ה, א) גבי
5 ציון שהוא מדרבנן, ופריך דהם: והא מביא
6 נפקא וצריך לדיותה: לדיב הוא דאיתו והא מביא
7 ליה לכתבנא, והל כרדך ציון מדרבנן דהא,
8 דאמר פירש "זית תרד" (נדה מ, א).
9 הכל - צופין לעשו המערכה בו - בפרק קמא
10 דיומא (ב, א) פריך לה מדרבנן: לא נצוה
11 הרוח עשו המערכה. ומשני לה פסור.
12 לא קשה דאן הן את הוה לו - פירש רבינו שמואל:
13 קדוה מורדות מנוחת את התשר. וקשה:
14 דאמר לעיל בפרק "לא יחפור" (כה, ב): ורחב מיס
15 במוצק - זו רוח מורדות, משמע שבביאה מיס
16 על כן נראה לפרש דמביאה מיס, אלא שבארץ
17 ישראל יפה ובבבל קשה. שהארץ מלחלחלת
18 מלאת מיס. ומה שפירש כלפי מוצק הכל עעבן
19 לפי שמורדות מנוחת מטר - לא היה לו לפרש
20 כן. אלא, שאי שפירא מיס יתיר מדא.
21 תחלתו

1 דומה **שש לי בן, עכשיו שאין לי בן - נכסי לפלוני;**
2 **היה חולה ומופל במפתה ואמר לו: נכסיו למי? אמר**
3 **לן: דומה שאשתי מעוברת, עכשיו שאין אשתי**
4 **מעוברת - נכסי לפלוני, ונדע שיש לי בן או שהיתה**
5 **אשתו מעוברת - אין מתנתו מתנה; לימא, רבי**
6 **שמעון בן מנסיא היא ולא רבנו? - אפילו תימא רבנו,**
7 **"דומה" שאני. ודקארו לה מאי קארו לה? - מהו**
8 **דתימא: צעירה הוא דקא מפרה, קא משמע לן. אמר**
9 **רבי יודא אמר רב: מנין למתנת שכיב טרע שהיא אמר**
10 **התורה? שצאמר: "והעברתם את נחלתו לבתו". יש**
11 **לך העברה אחרת שאינה כזו, ואי זו? זו מתנת שכיב**
12 **טרע. רב נתמן אמר רבה בר אבבה, מהכא: "ונתתם**
13 **את נחלתו לאתו", יש לך תניה אחרת שהיא כזו,**
14 **ואי זו? זו מתנת שכיב טרע. ורב נתמן, מאי טעמא לא אמר מ"והעברתם"? - ההוא מיבעי**
15 **ליה לברדין, דתימא, רבי אומר: ככולן נאמרה בהן תניהן וכאן נאמרה העברה, אין לך**
16 **שמשכיר נחלה משכב לשכט אלא בת, הואיל ובעה ובעלה וירשין אותה. ורבי יודא, מאי**
17 **טעמא לא אמר מ"וונתתם"? - אורחיה דקרא הוא. רב מנשיא בר ירמיה אמר, מהכא: "בנימין**
18 **ההם חלה חוקקו למות ויבא אליו ושעיהו בן אמוץ תביא ויאמר אליו מה אמר ה' צו**
19 **לבידך כי מת אתה ולא תהיה" - בצוואה בעלמא. רמי בר יחזקאל אמר, מהכא: "ואיתותפל**
20 **ראיה כי לא יעשהה עצרת ויתבש את החמור וילך אל ביתו אל עירו ויצו אל ביתו ויתקן"**
21 **בצוואה בעלמא. תנו רבנן, שלשה דברים צוה אחיותיה את פניו: לא תהיו במוקרא אבתי;**
22 **בלול אחסור. אמרי נהרדעי מנשימה דרבי יעקב: לא ברור - ברור ממש, ולא בלול - בלול**
23 **ממש, אלא אפילו בלול רוח צפנית מנשבתו - זה הוא ברור. אמר ליה רבי אבא לרב**
24 **אשי: אנו ארבע יצחק בר אבדימי מתנין ליה, דאמר רב יצחק בר אבדימי: מוציא יום טוב**
25 **האחרון של תג הכל צופין לעשו המערכה, נטה כלפי צפון - עניינם שמחים ובעלי בתים**
26 **עצבין, מפני שששמי שנה מרובין ופירות מרובין; נטה כלפי דרום - עניינם עצבים ובעלי**
27 **בתים שמחים, מפני שששמי שנה מועטין ופירות מועטין; נטה כלפי מזרח - הכל שמחים;**
28 **כלפי מערב - הכל עצבין. ורמינהו: מנחת - לעולם יפה, מערבית - לעולם קשה. רוח**
29 **צפנית - יפה לחטים בשעה שהביאו שליש, וקשה לזיתים בשעה ששיצאו; ורוח דרומית -**
30 **קשה לחטים בשעה שהביאו שליש, ויפה לזיתים בשעה ששיצאו; ואמר רב יוסף, ואיתמא**
31 **מר זוטרא, ואיתמא רב נתמן בר יצחק, וסימניך: שלחן בצפון ומנוחה בדרום, היא מרבי**
32 **דידה והיא מרבי דידה - לא קשיא: הא לן והא להו. תנא, אבא ושאל אמר: יום**
33 **טוב של עצרת ברור - סימן יפה לכל השנה פוקה. אמר רב יבדי: היא יומא קמא דירש**
34 **שתא, אי חמים - פוקה שתא חמימא, אי קריר - פוקה שתא קרירא. למאי נפקא מינה?**
35 **כלפי צפון - רוח דרומית מנשבת בו ומטוה**

קנו
תוספות

1 דומה - כלומר, בהנחה הייתי שיש לי בן, עכשיו שנדע לי שאין לי בן. אין מתנו
2 מתנה - דאילו היה יודע שיש לו בן, או שאשתו מנוכרת - לא היה נותן. ולמא
3 צעירה קשרה - ולא תלה טעם מתנתו במיתת בנו, אלא כמתאווה על בנו שמת.
4 ולפי שכן ראוי לירש נכסי אביו, והוא אין לו בן לירש, ומתוך כך נוכר צער מיתת
5 בנו בשעת חילוק נכסיו. וליכא אומדן דעתה:
6 כל בן - דאילו למינן דבני משמעון בן מנסיא
7 היא ולא רבנו, דליכא הכא אומדן דמוכח כל
8 כך - קא משמע לן ודוקא קאמר. ודמפרש
9 ותולה מתנתו במיתת בנו דמי, ודברי הכל בלא
10 מנין לשתתף שכיב טרע - שקנה דברור בלא
11 קנין סודר. כגון מניח מוחת מיתה. דפסקין
12 לקמן (קא, ב) דלא בעי קנין אפילו במקצת
13 והא דמית. אי נמי, שכיב טרע שחלק כל
14 נכסיו בלא שיהו, ומית. שאמר והתברתם את
15 נחלתו - הדהה מצי למכתב: איש כי ימות
16 וכן אלו - נחלתו לבתו וכו', והעברתם
17 יתירה הוא. ורבנו תנאל פירש: מוכתבין -
18 נחלתו "את" בריא הוא. ולא נהרא, דהא
19 אמרינן לקמן: היחא מיבעי ליה לכתביא רבי
20 אומר ר', "והעברתם דרש ולא דרש" את',
21 אלמא לעיל נמי דרש איך מלשון העברה.
22 ואת דמפרשי: מושג קרא ברבוריה. דמצי
23 למכתב "ונתתם" כדכתיב באינון. ולא נהרא
24 נמי האי לישא, דהא "ונתתם" נמי משקינן
25 מותר באותה סוגיא. דהכי היה ליה למכתב
26 איש כי ימות וכן אלו לו נחלתו לבתו, ואם
27 אין לו בן נחלתו לאתו, וכן כולם. הלכך כל
28 "והעברתם" ונתתם מיותרים הם, כן נראה
29 בעיני. שריא בוי - ברשות הבת, שהיא אלא
30 קנין. ונתתם את נחלתו בוי" - קרא יתירא, ודא
31 דמצי למכתב: ואם אין לו בן (ונתתם) נחלתו
32 לאתו, וכן כולם. הואיל ובעה או בעלה -
33 שתן משגט אתו, וירשין אותה. והכי אתא קרא
34 לאשמעינן: והעברתם דרש נחלתו משמעון -
35 על ידי בתו שתרשגו, ושגט תישא אתרי כן
36 לאש משגט אתה, ותמות וירשנה. צו לבידך
37 - אלמא צוה שכיב טרע בעלמא קוטה.
38 שלשת דברים צוה איתותפל - הכי הוה קים
39 להו. ואל תמרוו במלכות בית דוד - שלא
40 אירע לו יפה. ויום טוב של עצרת - דייטע
41 בשועתא, אם תרחאו ברור - צה, ולא יום
42 המנוח - דרש טעם, שמצליחין באותה שנה
43 "בעינן השמים לטוה" (שמות כד) בתרגומן;
44 לבידו. מלכות - מעורב, יום המנוח, ויהו
45 צפנית מנשבת בו - ששפוחת את העובדי
46 כדכתיב (איוב לו) "מצפן זהב יאתה" - רוח
47 צפנית מאיר את היום כדכב. אנו ארבע יצחק
48 בר אבדימי מתנין ליה - סימני תבואת ולא
49 יצליח את לאו - ארבע יצחק סמנין, ולא
50 אסימני עצה, כשבכל שבתג נידונין על הבנים.
51 כלפי צפון - רוח דרומית מנשבת בו ומטוה

1 כלפי צפון. ופירותיו מרובין - ומתוך שאין יכולין לחסור - ומתוך שצפון מנשבת בו. מפני ששמי שנה מועטין - ובאותם הגשמים
2 מתברכין הפירות הנוצרים, ושכאצרות ומשמחין ומסרין בוקר - חרי רוח לעשירים ועצב לעניים. למורה כולם שפחים - שמערבית ממטרת במדה, ופירות אין ביוקר.
3 כולן עצבין - שמורדות מנוחת מטר מביאה בעצרת ויקר גדול, ופירות קרקע אין צומחים. אלמא מורדות קשה ומערבית יפה, ורמינהו - מוך ברייתא דקטני איבא.
4 בשעה שהביאו שליש - רואין צרכין למטוה. שולחן בצפון - כדכתיב (שמות כו) "והשלחן תהו על צלע צפון", והמנוחה בדרום כדכתיב (שם) "זאת המנוחה נכה השלחן."
5 היא מרבי דידה ליה - כל אחד מגדל את שלוה, להם חסין על השלחן בצפון - וצפנית יפה לחטים, שמן זית מרדליקין מנוחה שבדרום - ודרומית נכה לזיתים.
6 הן אי - לבני בכל השוכנים במנוחה, וארצנו מלוחלת ואינה צריכה למטר כל כך - לדידן מיתניא ברייתא ברייתא שמערבית קשה. לפי שממטרת יותר מדאי
7 לבני בכל, ומורדות יפה. וברייתא קיימת ומתניא איבא - להו; לבני ארץ ישראל שארעם גבוהה, ורביקין למטר דרבה. כולם שרא תמיאם - כלומר, רוב השנה.
8 תחלתו

1 לתפלתו של כהן גדול - שיחפלה לכהן חמה ויחר מדראי, ואם קריא
2 ועתה לפי הענין שקריאה בראש השנה יחפלה ביום המעשר - מתנת שביב טרע -

3 המוכר שטר חוב לחבירו חזרו ומחלו מחול בו - פירש רבינו שמואל: לדמאן דראין
4 דיחא דגרמי - ולא מחלו צריך לחזירו ללוקח מה שנתן לו. ואומר רבינו יצחק:

5 אין צריך לחזירו אלא מתנת שנתנו בו מהלקוחות,
6 ולא כל השטר. ורואי לרוב - מדאמר בפרק

7 הדיובי: (בבא קמא פט, ב:) אלא הא הדיאי וכן
8 היא שחבלה בבעלה אף הפסידה כתובתה.

9 ואמאי לא הפסידה: ותבין לה לתפוחה בבעלה
10 בטובת גתא, והיא חבלה דאי מחלה לה גבי

11 בעל - ליכא קפידא ומוקי לה רבי מרי.
12 ותמימי דוקא גבי כולה למכור, אבל לגבי

13 ארציה - לא תוכל למכור בו האי גוואא. אם
14 תמחלה בבעלה. והיאן מחבלתה לרבי מאיר,

15 דאי תיהא בבעלה קמאי (שם ק, א) דינא דגרמי?
16 על כן גרמי. אמאי למאן דאי לא היה דינא דגרמי -

17 היינו דוקא לענין שיש לשלם מה שנתנו בה
18 הלקוחות, ולא לא דמי הכותבה שפסדתם. והא

19 דאמר בדיחול קמאי (שם עז, ט) כן מאן דראין
20 דינא דגרמי מבני שטרא מעילאי, בני שרף

21 שטרותיו של חבירו, וכן בפרק הדיובי: (כתובת
22 פ, א) על קץ מילתא דשמואל - לאו דוקא קמאי

23 "שטרא מעילאי", שטרן לא חזירי אלא כל שנתנו
24 בה הלווקחין. אלא משום דנקט לעיל הוה "גריא

25 בעלמא קלא מיניך" - טקט בתר הכי "שטרא
26 מעילאי". ועוד ראיה מרב נחמן, דאי לא היה

27 בהנחל בתרא" (בבא קמא קטז, ב) דינא דגרמי,
28 גי הווא גברא דאחוי אבראי דחבריה, אתא לקמיה דרב נחמן חיביה בו, ואילו בפרק

29 הדיובי: (כתובת פט, א) אמר: קריבתה דרב נחמן וביעתה לתפוחה בטובת גתא
30 ואינשטא ושביבא. אתא לקמיה דרב נחמן וקבעי לה לכרחה בו, אמר רב נחמן: מאן ליפאנ לא הרחיל

31 וליפחלה לתפוחה לגבי גתא, ודור תיריה מניה. ומה תיריה לרב נחמן איחוי גתא וניה
32 את ליה בהנחל בתרא" דינא דגרמי, ואם כן יצריכה לחזירו לו כל הדמיים. ומה תיריה ביה:

33 אלא שמע מניה שטרותיו של שלא היתה צריכה לחזירו אלא מה שנתן בה, ואם
34 תאמר: מה מקום הפסידתם הדיב, בני שרף היתה, והיה להם לקוחות לא לגבות

35 כתובתה מן הגורשה ואומר רבי: דשמא קטנה היתה, ולא היו יוכלים לא לגבות ממנה כלום.
36 ונכל ממנה מחרלה מחרלה כיון שהגיעה לפעולה לחזירי כתובת אמון דהא אמר

37 בפרקא מתנה. ועד קשה לי רב נחמן איך השיאה עשה למחול כתובת אמון דהא אמר
38 דמתא לא חיפרי" (בבא בתרא בב, א) דינאמ בנזקין אסור. פירוש ק"ל, אף על פי שפורש

39 - אסורא מרדא איכא. אבל שכן למאן דראין דינא דגרמי מוכר בו נחמן, דאיכא אסור יחר
40 כמורה לה למחול, דאפילו בגרמא בניזקין שפסוד לגמרי אסור, וכל שכן דינא דגרמי שיש

41 מחזיקי, שאסור ואומר רבינו יצחק: רבין שדיה לא הפסד לרבי - שרי. וגם שלא היו
42 מפיסדין כלל ברבי, שמוחרת להם מה שנתנו בה. ועוד ראיה, מדאמר בפרק שני קרושיין

43 (מו, ב:) "התקשי ולי בשטר ורבי אן שדיה לו מלה ביה אומריים: וצריך להיות:
44 הרשהו) עליהו, רב מאיר אומר: אומריים: איה מקדשת" (איתא ברייתא). ומסקנא

45 דמילתא לפיני ביבשוואל, דאמר שמואל: הומבר שטר חוב לחבירו חזרו ומחלו - מחלו.
46 מאן דאמר איה מקדשת - איה ליה דשמואל, דלא סמכה דעתה, כי שניא יתחול, ואם

47 צריך לחזירו כל הדינא - למח' מיחול? ושפיר עמיה דעתה ויהי חולל, והיה חולל בהי,
48 דסמכה דעתה ולא סמכה דעתה ויהי לאחרייה. ויהי למעט שחזרה שחלה ליה לא

49 ולכן לא סמכה דעתה רבין יחר. ועוד ראיה. ממה דאמר בפרק קמא דבבא מעיעא (יש, ב) גבי מצא שובר, במונן שחאשה מודה - חזירו לבעל, וליחוש שמא כתבה ליתן בניסן אלא ננתה

50 אלא עד ששרי, ואחלה חבנתה לתפוחה בטובת גתא מניסן עד ששרי, ונפקי ליה לשובר דכתבי בניסן, ואתי למיפקר לקוחות שלא ברין ואמר רבא: שמע מניה איחא דשמואל, דאמר

51 שמואל: תמכור שטר חוב לחבירו בו. פירוש: ואם כן - לא טרף שלא ברין, שרתי יוכלה היא למחול לבעלה. והימנה: למאן דראין דינא דגרמי, איך שטרף שלא ברין? אלא ההא אם מחולל

52 לבעלה - חזרו עליה הלקוחות ויבנו מנתה וכל בעל כן נראה שאין צריכה לחזירו לבעל אלא מה שנתנו בה. ומיחוי קשה לי מכל מקום שטרף לקוחות שלא ברין. שרתי יחרתי עליה ממה

53 שנתנו בה לכל הפחות ואומר רבינו יצחק: דברבר מעט כוח אף לחוש, דאין כאן טריפה שלא ברין, ועוד הוה קשיא לי: היה הוא מצי הוה למיפקר מגרשה שכתבה ליתן בניסן אלא ננתה

54 עד ששרי, ואחלה חבנתה בבעלה ויבנו נדע שרתי, ונפקי ליה לשובר דכתבי בניסן, ואתי למיפקר לקוחות שלא ברין, ושכין ויהי גרשה - איה דין מוכרת כתובתה בדמיים קרייא. איך אם כן

55 הפסידה חזרה למחולות, וטרף בניסן ויבנו נדע שרתי - שרתי לא תוכל למחול מה שהפסידתם ואיה חולל מוקי לה לחזירי ברייתא בנאן דלא דאין דינא דגרמי - היה הוא שפיר, אף לא היינו

56 יכולים עוד לחזירי מנתה ראי. מידו, לפי מה שפירש רבינו יצחק בפרק קמא דבבא מעיעא, דבגורשה ליכא לחזירי הכי - והוא שפיר. וכן הוא איתק, כמו שפירש שם, ולא יוד מצי

57 למיפקר מגרשה, ואם תאמר: מאן איחא דקאמר בפרק קמא דבבא מעיעא (ב, א) שמע מניה איחא לראי דשמואל דאמר הומבר שטר חוב ברין? תישאל דלמאן כתבה ליתן בניסן אלא ננתה עד
58 תשרי, והריכה הלקוחות לבעלה, ואם אינה יכולה למחול, ידיו כידה, דכאמר בהדיובי: (כתובת פה, ב) ועריך למור דמיירי ודמיירת שאין לה בעל. אלא אינה יכולה שטר חוב בה - כן
59 שפירש רבינו יצחק בפרק קמא דבבא מעיעא שטר חוב וכל מן החזרה - דמיירת איה חולל מנתה איחא דשמואל דמיירת אתא הפסידה (עג, ב).

בבא בתרא. מי שמת - פרק תשיעי דף קמז עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) רש"י

1 לתפלתו של כהן גדול - שהיה מתחפל ביום הכפורים שנתהיה שנה זו גשומה ושנתה.

2 ועתה לפי הענין שקריאה בראש השנה יחפלה ביום המעשר - מתנת שביב טרע -

3 שקונה באמירה בעלמא - איה מן התורה, וקראי לדעיל עצה טובה קא משמע לך,
4 שיצאה לביתו בשעת מתתו מה שיש לו לצותו. חן על ידי צדק חן על ידי דבור, בנחן

5 דברים שאין צריכין קנין, שאדם מודיע לבני
6 ביתו מה יחייב לו כלום, ומשום מהפצו חבי מן

7 הדיבן ומרצון, אלא מדרבנן בעלמא קונה, נזירה
8 שמע עד שיבאו עדים לקנות שטרף דעתו של

9 וזלה קודם שיבאו, ולא יוכל להקנות, ומצנצת
10 צוואתו בטלה, וקשיא לי: מה בכך אם התבט?

11 ומאיר שאינו קונה באמירה - התבטל ותבטל
12 ולישנא אחרינא מפרשין, וקראי בעני, ולהכי

13 תקון קורן שקיט דברוי בנארה, שאם אין
14 דברוי נקנן - חיישינן שמא שטרף דעתו בחלוץ

15 מתוך עצה, שחאו יחוי שטרף ואיקמו בניו
16 צוואתו. מי אכפר רב נחמן הכי - מדברבנן

17 היא ולא מדאורייתא. המוכר שטר חוב -
18 שחיוב לו לזה למולה ממוק, ומסר לו המולה

19 את השטר ליד לוקח, ומכרו לו, והבטל לו יקני
20 לך לך שבעהדיא. אי גמי - כדפסקין התם

21 הלכתא: אויות נקודת במסירה, בפרק "המוכר"
22 איה הפסידה" (בבא בתרא עג, א) וזווי -

23 המוכר ומחלו ללוקח - מחול - דלא מוכר לו
24 ראשון לשני אלא כל זכות שתבא לידו, ולא

25 ערף יחאי לוקח מנמולה דאתא מתמיתה ומלתו.
26 ומידו, משעתו יחזיר לו מוכר ללוקח, דדא

27 הלכתא היא דרדיינין, דינא דגרמי, והה פסיד
28 משעתו כשורף שטרותיו של חבירו, ודיקמא לן דחייב מההוא עובדא דכפיה רפרם

29 לרב שני ואגבי מניה כי בשורא לצילמי. ואפילו יורש - של מלוה, מחול, ומכרא
30 הוא, דלא אלים כן של לוקח בנה שגמסר לו שטר המולה אלא לכותב ביה בטובת

31 במוסק המלוה או היורש. אי לא נעקר שבעדו מן המלוה, וקרינא ביה "עבד" ליה
32 כולל מלוה, ויכול למחול שבעדו. מודה שמואל שאם נתנו - המולה לאיש אחר

33 במנתה שכיב מרע, ובכן שחלק כל נכסיו. או ינמי על ידי צדק, כן כל מנתה שכיב
34 מרע במקצת. אי ינמי בלא צדק, יכתיב דגמסרו לו בחייו - אין לך ברין בלא מנה. ומיחוי,

35 אם עמד - חזרו אם מתנת שכיב מרע במקצת הוא, כדפסקין לקמן. דאינו יכול
36 למחול, דבריי שכיב מרע בתורה ובמסורת דמו. ואפילו מנתת בריא, איה היורש

37 יכול למחול. ושפני: אינה של חוב - אמר מדרבנן היא. ומעשה בשל תורה -
38 ומשום שטרף דעתה, ומחלה לעיל. אימי רב נתנן שכיב מרע שאמר יחוי פלוני בביח

39 זה יאכל פלוני פירות דקל זה לא אכפר ביום - שרדייהו אין בה משג לקנותה,
40 פירות דקל גמי - אין אדם מקנה דבר שלא בא לשלם, וכיון ומנתת בריא אפילו

41 בקנן סודר לא קני, ומילי לא מקנא אלא אם כן הקנה לו החפץ. בנן דקל לפירושו
42 ובית לודר - מתנת שכיב מרע גמי לא קניא. ומלמלה וליחא בריא ליתא בשכיב

43 מרע. שאין שכיב מרע חמור מן הבריא, אלא אמרתו במוסק קני של בריא הוא,
44 ודיכא דאין קני מועלת בבריא - מבריא בשכיב מרע לא מתקין מריד. הלא אית

45 מועיל עד שאמר "נתתי בה לפלוני" בו. למיפרא דסכר רב נתנן בו - אלא
46 כח השכיב מרע יחר מן הבריא, אלא שאמרתו קונה כקנן סודר דבריא.

47 הלאות

48 הלאות

49 הלאות

50 הלאות

51 הלאות

52 הלאות

53 הלאות

54 הלאות

55 הלאות

בבא בתרא. מי שמת - פרק תשיעי דף קמח עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
 קסא תוספות

שביב מרע שאמר כו' הלאותי לפלוני אף על גב דליתא ברייה בעיניך, בבא בתרא
 בעין. ונהי דכיל להקנות אבא ברקע, אי ירטינן "מטיק מברא פסא נבא" בבבא
 ע"ב, ג' מכל מקום כיון דליתא ברייה בבקי, דלא מצי להקנות (בלאו דאר ע"ש ההואה
 — לא חשיב איתא ברייה, ודא ידית בין כמון כי יכול להקנות על ידי הבית, ופירות דקל
 על ידי הדקל — ישקנו לו הבית לרוב כו' וכן
 שם, והדקל לאבול פירותיו חי' כעש. אלא
 בעינן שיוכל להקנותו בעינין זה ששביב מרע
 מקנהו דבריו ויכול ליה להקנותו בעינין אף
 ע"ב מביבית. והואה אף יכול לבנות, לו שניה
 בעין. ומשנה: הוואל יורש יורשה, ומנתה שביב
 מרע בירושה. ואף על גב דררש יורש נמי ידית
 הבית ופירות דקל — היינו לפי שישורש גם הבית
 והדקל, לא ינמי, במעמד שלשות, אבל מה שיוכל
 להקנות אבג ברקע — לא חשיב איתיה ברייה,
 ודא ידית ביה ופירות דקל יכול להקנות אב
 ההואה דקל, כדפרשיתו. ויזמנה לו לאבא איתא
 ברייה בירושה, כדמכותא (ק"ט) שביב
 מרע שהיה קנה בלא טעם שביב מרע מדקי
 לו נראה לו דהוא לא חשיב איתא ברייה, כיון
 דליתא בעין שזאת שביב מרע, וכן מנתה
 וקנין. ודא קאמר: הוואל יורש יורשה — לא
 שיעור למעמד משעם איתא ברייה, אלא כיון
 כיון שישורש יורשה — יש ע"ב לשביב מרע ילקת,
 ודברשותו הויין, ומנתה שביב מרע בירושה. ודוע
 דכל טעם זה הוואל יורש — לא נקט "איתא"
 ברייה הוואל יורש יורשה, ועל מעמד שלשות
 נקט "איתא ברייה במעמד שלשות", כמו
 שכתוב בכל הספרים ובפירוש רבינו חננאל. ואין נראה לחלק בין הודאת פרוקן להודאת
 מלוה. **שביב** מרע שאמר הלאותי לפלוני כו' ואף על גב דליתא ברייה — ומה שרעולין
 לכתוב הרשאה גבי מלוה, פירשנו לעיל בפרק "המוכר את הספינה" (ע"ב, ג') וגם שאין נראה
 פירוש ש"ע, שפירשנו כמכותב (ג' נד) ב' וטעם משום דאין משעבד נקנה בחליפין, וגם שאין נראה
 ע"ד לפרש כפרוש הרב רבינו חיים. דליתא ברייה — שיוכל למחול שטר חוב אם מבר, ו
 מה שאין כן שביב מרע, כדאמר לעיל (קמ"ג). וכן זה פירשנו לעיל, בפרק "המוכר את
 הספינה": הלאותי במעמד שלשות קנה — ומה שפירשנו רבינו על שיוכל בעל ברזל
 שנקפ, פירשנו לעיל בפרק "המוכר את הספינה" (פ"ה, א') וגם מה שפירשנו במעמד
 שלשות אין גבוים, פירשנו בפרק שני קדושין (תמ"א, א'). **איבעיא** להו דקל לאחד
 ופירותיו לאורו מזו מי ששיר מקום פרי כו' — פירש רבינו שמואל דאשירי רשביב מרע
 קאי, ונתן במתניתין דאם ששיר קרקע כל שהוא ומנתה מנתה, ואין נראה לרבינו יצחק, ודא
 לקנו, על משנת ששיר קרקע כל שהוא, וזה ליה למביע דך כביא, ועד, ושיעורא דשיר
 דיר פירוסתו, כדאמר בסבסו, ועוד, וזה ש"ד לששיר קרקע דא אפילו שמואל טלמלין לקנו
 אמרין דהוה שיר על כן נראה לרבינו יצחק, דאליעל קאי: "יורד פלוני בבית א"י: כל
 אמר כלום, משום דהוה דבר שבא על ליעולם, וקא מביעיא ליה: כי אמר דקל לאחד — ופירותיו
 לאחד, וששיר מקום צימח הפירות, מי אמרין לאי לה שיר לענין שישעבד הפירות דבר שבא
 בא ליעולם. או שזמן נתן לו לבעד הפירות מקום צימח הפירות, או זכה במקום צימח
 הפירות, ואלו הוה הפירות דבר שבא על ליעולם — שדרי כבר וזה במקום פירות אב
 ליעולם. ואם תמצא לומר לאחד לא הוי שיר, לעצמו מאי פירוש: ששיר לעצמו, מי
 אמרין שוה לא היה עשה — שיקנה למקבל מנה חוץ הדקל, ולבני דידיה, וזה הפירות
 דבר שבא ליעולם, או דלמא אפילו הוה דבר שבא על ליעולם, שלא ששיר מקום פרי
 אפילו לעצמו. **אין** וכו' נתיב אלעיל בפרק "המוכר את הבית" (ס"ג, א') כן לוי שאמר לרש"י
 "שדה זה אני מוכר על מנת שבעשר ראשון שלי" — מעשר ראשון שלי, ופריך: והא קא
 אדם קנה דבר שבא על ליעולם משעבד ששיר אף אדם מקנה כו' אפילו לעצמו. ואף על
 דא דאמר לעיל דסחם סוכרו או נתון אילן ומשיר ברקע — דאבא שביב מרע לא קנו
 דשיר קרקע ולא מקום פרי אלא פירות בלבד. ועוד: הרי נתן כל האילן, ואין שי' לנו לומר
 ששיר מקום פריה ומספיק. ולעצמו דא שיר, וזמאן דלפנשה ששיר — וזה יפה משיה, ו
 וש ספרים גדרסי: חוץ מפירותיו מזו. והיא היא, שנתן הדקל במנתה שביב מרע, וששיר
 פירותיו לעצמו. **אין** ארביב שמעון בן לקיש מתניתין לוי כו' ע"ד אב תבני לומר לא
 הוי שיר לעצמו מהו — ואף על גב דרש לקיש אייתי לעצמו, מכל מקום כיון דרביחין מידי
 אבא קמביעיא לו מה יאמר רש לקיש ביה. וד"ע מנ"ש שישא לו דראי משיר, אבל
 בראא קא מביעיא ליה.

ואמתניתין קאי, ודקתי שביב מרע ששיר קרקע כל שהוא — מתנתו מתנה, ואיבעיא
 ליה אם נתן דקל לאדם אתה, ונמלק, וזהו ונתן פירותיו לאחר, ואמרין לקנו, אמר
 ר' נתן: שביב מרע שכתב כל נכסיו, אם בגמלך, מת — כולו, אם עמד —
 אינו וחרו כאלו בארבע בלבד דכל היה ביה שיר, אלא קנא יורש בה שיר —
 קנו, והבא מי אמרין ששיר מקום פרי — שכתבתו הדקל לאשקן בלא פירות ששיר
 לעצמו מקום הפירות, ענין האילן שבו גרילין הפירות, וכשתן לשני את הפירות —
 עדין מקום הפירות ששיר לעצמו, ואילו המוכר שביב מרע, וקראו יאני ענין "ששיר
 קרקע כל שהוא", והוא מתנתו מתנה בין באילן בין בפירות, ואם עמד אינו חור,
 והוא דאיכא קנין, דרפסקין לקנו (קנא, ב') במנתה שביב מרע במקצת, או לא הוי
 ששיר — וכשתן דרפסקין לקנו — כולו נתן, ולכא ששיר קרקע, ואמרין לקנו: כמה
 כל שהזאת בו הודא מרע ומקרקע ביה פרנסתו, ששיר לעצמו — הפירות, מזוה מי
 ששיר מקום הפירות, ולכשיבש האילן יקוץ ענפיו: כך כחוב בספרים: אמר רבא אמר
 ר' נתן אם מצא לומר דקל אחד פירות לאחר לא הוי שיר, פירותיו לפני
 ששיר מקום פרי, אם טעמא כל לגוב נפשתי ב' מששיר בעין יפה מששיר, ולא נראה
 לי דאי לישנא: משום דלא מינני עליה דך סוגיא דלקנו: אמר ליה אן אוריש
 לקיש מתנין ליה, הלכך לישנא אחריתא דהבוח בספרים עיקר, ודרסיתן בהו: דך
 מפירותיו מהו? דהוה דומיא דרש וביד ורש לקיש. והיינו פירוש אחרון: דקל
 לאחד ופירותו לאחר, מי ששיר מקום פירות אילן נקנה אשקן, דהא איכא
 ששיר קרקע כל שהוא, או לא, וכשתן לו את הדקל — הכל נתן גם מקום צימח
 פירותו אם המצי לומר לא הוי ששיר, "חוץ מפירותיו" מהו? מי אמרין: כיון דמביעיא
 הדקל לבדו בלא פירות נתן לו, ולא הזקק לומר בו לישנא תירא "חוץ מפירותיו",
 אלא ששיר מקום פירות אמר, ואיכא ששיר קרקע כל שהוא ומנתה מנתה. אמר
 ר' נתן אם המצי לומר ב' — "חוץ מפירותיו" הוי ששיר, דכל לשון מוכר לששיר
 קצת מן ומנתה לעצמו בא, ואליבא דרש וביד, דנתן ב' המוכר את הבית" (בבא
 בתרא ס"ג, א') אלא רצח לרשיא ולא את הגב בנמי שיש לו בחצר הלוקח —
 דהיינו נמי דיוטא העליונה, ואמרין בגמרא (שם ס"ג, א') אמר רש לקיש: זאת אומרת
 המוכר בית לחבירו ואמר לו "על מנת שדיוטא העליונה שלי" — הדיוטא העליונה
 שלי. ואמרין: למאי הלכתא אזהר תירא דרעל מנת" — לששיר לעצמו מקום חצר
 שלפני הבית, אם רצח לרשיא וזאת מדינתא עילינה שזאא שלו בחצר הלוקח —
 מוציא, ולא יעלכך בעל החצר על המוכר, ואליבא דרש וביד כו', כלומר, ובדפרשה
 ר' וביד מביעיא דרש לקיש, דאיתי תירא דרעל מנת" להרשיא זיקן, לששיר ליה
 מקום חצר, הכי נמי אהני תורד לשון ד' חוץ מפירותיו" חוץ מקום דאבא, **אין**
 אוריש לקיש מתנין: — להאי איבעיא ליה, ולדך מילתא דרב נתן דאם תמצא
 לומר, כדפרשנו לקמן ואילו, ובמנתה ברייה, ומינה תפשוט לשביב מרע, ולאו בג דקל איבעיא, אלא לבני דרשא, כדפרשנו ואילו, **יורשא** — היא עלייה העליונה של ג' הבית,
 איבעיא

הלאותי לפלוני — מנתן שחייב לי פלוני במלוה על פה אני נתן לפלוני, הפירעם
 לו מלוה במקומי — ונתקינו הדיברים, והתא הלאותו לפלוני ואף על גב דבבבא
 ליתיה, דאינו יכול להקנות לחבירו מלוה על פה, ולדוואה ניתנה, ואין קנין
 תופס את דבר שזואא בעין אלא אם כן מלוה בשטר, ובגן מסמר לו השטר.
 אינו מביעא שלשות, כדאמר (ביבסין י"ג),
 א. ומשנה: הוואל יורש יורשה — לוי
 הגולה כאלו בשרשותו היא, ואמרין לקנו
 (קמט) א' מנתה שביב מרע בירושה ששיר
 רבנן, הלכך, כן בארתי בירושה — איתיה
 במנתה שביב מרע, כמעמד שלשות קנה —
 מתלת הלכתא בלא טעמא דהא. ולפי שהרבר
 נהוג אין בין הסדרים העליונים — השקט את
 הדבר לקנות באמרה המעמד שלשות, לפי
 שאין קנין מתעיל דבר שאין בעין, ומוקמתן
 לה התם בין במלוה בין בפירות, ואף על
 גב דאמרקא דמילתא דליתא ברייה ליהא
 בשביב מרע, אפילו בהא, מטבע, דיקמאי
 לן "ב' הוהב" (בבא מביעא מ"ז, א') דאן מטבע
 נקנה בחליפין, אפילו הוי אם נתנו במנתה
 שביב מרע — קנה, מתיא טעמא "דהלאותי
 לפלוני. איבעיא ליה דקל לאחד כו' — אית
 דמוקמי לה ברייה, ובא לדריעו דני מכירה
 מה ששיר לעצמו, ולא נראה לו, דאם כן
 מת ענין ב' חו' משועתה ובהו הפוקד
 ר' ב' הוהב" (בבא מביעא) איבעי לן למביעא,
 בשמעתא דפירות שני אילנות (בבא בתרא
 ס"א, א') ועל דקתהו שביב מרע מוקמתן ליה.

ואמתניתין קאי, ודקתי שביב מרע ששיר קרקע כל שהוא — מתנתו מתנה, ואיבעיא
 ליה אם נתן דקל לאדם אתה, ונמלק, וזהו ונתן פירותיו לאחר, ואמרין לקנו, אמר
 ר' נתן: שביב מרע שכתב כל נכסיו, אם בגמלך, מת — כולו, אם עמד —
 אינו וחרו כאלו בארבע בלבד דכל היה ביה שיר, אלא קנא יורש בה שיר —
 קנו, והבא מי אמרין ששיר מקום פרי — שכתבתו הדקל לאשקן בלא פירות ששיר
 לעצמו מקום הפירות, ענין האילן שבו גרילין הפירות, וכשתן לשני את הפירות —
 עדין מקום הפירות ששיר לעצמו, ואילו המוכר שביב מרע, וקראו יאני ענין "ששיר
 קרקע כל שהוא", והוא מתנתו מתנה בין באילן בין בפירות, ואם עמד אינו חור,
 והוא דאיכא קנין, דרפסקין לקנו (קנא, ב') במנתה שביב מרע במקצת, או לא הוי
 ששיר — וכשתן דרפסקין לקנו — כולו נתן, ולכא ששיר קרקע, ואמרין לקנו: כמה
 כל שהזאת בו הודא מרע ומקרקע ביה פרנסתו, ששיר לעצמו — הפירות, מזוה מי
 ששיר מקום הפירות, ולכשיבש האילן יקוץ ענפיו: כך כחוב בספרים: אמר רבא אמר
 ר' נתן אם מצא לומר דקל אחד פירות לאחר לא הוי שיר, פירותיו לפני
 ששיר מקום פרי, אם טעמא כל לגוב נפשתי ב' מששיר בעין יפה מששיר, ולא נראה
 לי דאי לישנא: משום דלא מינני עליה דך סוגיא דלקנו: אמר ליה אן אוריש
 לקיש מתנין ליה, הלכך לישנא אחריתא דהבוח בספרים עיקר, ודרסיתן בהו: דך
 מפירותיו מהו? דהוה דומיא דרש וביד ורש לקיש. והיינו פירוש אחרון: דקל
 לאחד ופירותו לאחר, מי ששיר מקום פירות אילן נקנה אשקן, דהא איכא
 ששיר קרקע כל שהוא, או לא, וכשתן לו את הדקל — הכל נתן גם מקום צימח
 פירותו אם המצי לומר לא הוי ששיר, "חוץ מפירותיו" מהו? מי אמרין: כיון דמביעיא
 הדקל לבדו בלא פירות נתן לו, ולא הזקק לומר בו לישנא תירא "חוץ מפירותיו",
 אלא ששיר מקום פירות אמר, ואיכא ששיר קרקע כל שהוא ומנתה מנתה. אמר
 ר' נתן אם המצי לומר ב' — "חוץ מפירותיו" הוי ששיר, דכל לשון מוכר לששיר
 קצת מן ומנתה לעצמו בא, ואליבא דרש וביד, דנתן ב' המוכר את הבית" (בבא
 בתרא ס"ג, א') אלא רצח לרשיא ולא את הגב בנמי שיש לו בחצר הלוקח —
 דהיינו נמי דיוטא העליונה, ואמרין בגמרא (שם ס"ג, א') אמר רש לקיש: זאת אומרת
 המוכר בית לחבירו ואמר לו "על מנת שדיוטא העליונה שלי" — הדיוטא העליונה
 שלי. ואמרין: למאי הלכתא אזהר תירא דרעל מנת" — לששיר לעצמו מקום חצר
 שלפני הבית, אם רצח לרשיא וזאת מדינתא עילינה שזאא שלו בחצר הלוקח —
 מוציא, ולא יעלכך בעל החצר על המוכר, ואליבא דרש וביד כו', כלומר, ובדפרשה
 ר' וביד מביעיא דרש לקיש, דאיתי תירא דרעל מנת" להרשיא זיקן, לששיר ליה
 מקום חצר, הכי נמי אהני תורד לשון ד' חוץ מפירותיו" חוץ מקום דאבא, **אין**
 אוריש לקיש מתנין: — להאי איבעיא ליה, ולדך מילתא דרב נתן דאם תמצא
 לומר, כדפרשנו לקמן ואילו, ובמנתה ברייה, ומינה תפשוט לשביב מרע, ולאו בג דקל איבעיא, אלא לבני דרשא, כדפרשנו ואילו, **יורשא** — היא עלייה העליונה של ג' הבית,
 איבעיא

בבא בתרא. מי שמת - פרק תשיעי דף קמט עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
קס"ה תוספות

1 התג - ודאיתו עניייתו - חזר. דלחיב שבקנדה, ואי אמנור מחלי -
2 אחזיק. דפריעיתו כותבי - אמ עמד אינו חזר. אינמיא לוח שביב מיע חזרו -
3 ואמר בחליה שדה ומעות הללו של פלוגי זה. ואף על פי שהיננו מוחזקים בבסביס הללו
4 שאינו של אחרו פלוגי, שהיננו ודעין שחן של זה המודה בהם לאחרים. מי אמרנין שהוא

5 אומר כן שלא להשביע את בני, או דלמא כפי - ומסקא
6 דאדיר - אודיזי מאי שפט כו, ודאיתו הדראתו. ואף על גב דאמרנין בסנהדרין
7 דהדאיתו הדראתו. ואף על גב דאמרנין בסנהדרין
8 בפרק דיני ממונות גימין (כס. ב). הווא אדור
9 קרי לה עבדא דשביבא אודירי. כל שביב אדור
10 פלוגי ופלוגי מסקו כי וזי. אתו תבעינהו
11 ליורשיס. כי ומסקא: ארום עשו שלא להשביע
12 את בני, ופטרין משלם. והבא אמרנין דאולתי
13 בתר דהדאיתו פזי בריא בעיני: הדהתם הינני
14 טעמא, כיון שעושה עצמו עבד לזה לאיש מלה
15 - דאי הליחוקי עצמו מן פלוגי עשה. אבל
16 כיון שמתעבן בענין, הווא הורה של מיני אדא -
17 יש לומר ששביב, אצלו מקודם לזה השביב
18 מרע, או הקנה לו זה השביב מרע על ידי אחר,
19 והרי הוא חפץ שיבא ליורו. דאדור - הוא
20 איסור גירא, שבא על רחל בת מר ממואל
21 קודם שנתגייר, ותעברת הימנו בגינת את רב
22 מיר בר רחל. ובתוך כך נתגייר. ואחך כך נולד
23 רב מיר. והוה ליה הורתי של בקודשה וליתרו
24 בקודשה. והיא חבונת שמואל שנשבו, כדאייתא
25 בתבנות (ג. א). איסר רבא כמאי קמי ליה כי
26 והלכך נאן וזכה בתו, דבנסי הגר דינן כפוקר,
27 וזרזי קה בירי, והני קודם וזכה. גי לא
28 אודותי הוא - דרמנא אפקדיה לורעיה דתי.
29 דליתיה בירוש - בתוה נר בר מיר, ליתיה נמי בדין
30 שמת שביב מיר, איננו גיבא - און הגעת
31 בביתו של איסור, שיכול ליתנו לו בידו. א"ל
32 משנע נקת בחילפין - בבבא מציעא ב"הובח"
33 (מ. א). אי אנב בקרי - כדאמרנין בפרק קמא
34 דקודשין (כ. ב). אף על גב דאמרנין דליכסב ורובו נע עם מיר מצורת אבי יהודה, אם
35 במעמד שלשתן - אני ואיסור ורב מיר בידו, נפקו ומפקדי ומקבל מתנה. לא אולימא -
36 בתר איסור, כן אפסדי. אמאי - לא תמצא ענין שיוכל רב מיר לבנות? והלא יורה איסור
37 שחן על רב מיר, ויזכה בתו אודירי? והבי נפק אודיראי - מתוך שנאמר בבית המדרש
38 יצא הקול, ולימנודו חן של, כל אלו הדברים שאמר רבא הלכות.

1 **שביב** מרע שדודה מהו - פירש רבינו שמואל: דביעית ליה אם אומר כן שלא להשביע
2 את בני, או דלמא כיון דאדיר אודי. והא דאמר בפרק זה הור"ר (סנהדרין כט. ב)
3 דאדם עשוי שלא להשביע את בניו - זהם מיירי שמחוקק עצמו עבד לזה לאיש מלה,
4 עשוי שלא להשביע את בניו. אבל בני פקדון אינו עשה - דאי ושלאי להשביע את בני,
5 אלא מודה. ואין נראה לומר, דארברב, כל שבן
6 הוא, שיתור יש לו מרע שאומר מלה במלתו,
7 כיון שמעבד עצמו. אבל בני פקדון - עשה
8 שלא להשביע את בניו ועוד: איזו אדא מביא
9 מניסור גירא שהדואתו היחה ודאי אמת כי
10 ליתך, דלא שייך כאן מיירי שלא להשביע את בניו
11 ונראה לרבינו יצחק לפרש כן שביב מרע שדודה
12 מהו? מי שדודה יש לפלוגי מנה בידו, אף על
13 פי שאנו מוחזקים בו שאין לו - מי אמרנין דקני
14 במנת שביב מרע אדא עמד חזר, או דלמא קני
15 לגמרי אדא עמד אינו חזר? ושפטי סהרואי מעשה
16 דאיסור גירא יצקי לגמרי במנת רב מיר על ידי
17 הודאתו. דאי במנת שביב מרע - היאך קנה?
18 והא אמרנין: כל מנאן דאיתיה בירושא איתיה
19 במנת שביב מרע כו, וכן כן במנת בריא
20 היא, ואם עבד - אינו חזר. און כן משמע מתוך
21 פירוש רבינו חננאל, דפירשי' לודי איסור דהגדו
22 דמיס דרב מיר בריה, וקני לודו מאיתיה דאבתי.
23 ועד כי מפרישיש: שביב מרע שדודה מהו פירוש:
24 שהיה שש לו פקדון ביד איסור, והקדוה לזה,
25 מי מהני להקדוהו כאמריה בעלמא או לאל ופשטי
26 ליה מעבדא דאיסור דקני באמריה בעלמא. והוא
27 דוקי נמי בבירא הוה עמי למעבד, אלא אפילו
28 בשביב מרע דמקני באמריה בעלמא לא פשיטא
29 ליה אי קני אי לא. מהו, אי קני בשביב מרע -
30 לא הוה שמענין דקני בבירא, אבל אי לא הוה
31 דקני בשביב מרע - לא שבן פקדון. מפי רבי,
32 וראשון עבדי.

1 **"הנה ביה"** מהו? **דינהו פולוגי מתנה קאמר**, או
2 **דלמא ליתנהו מנייהו מידי קאמר?** **"איה ביה"**,
3 מהו? **"עמוד הנה"**, מהו? **"שענן הנה"**, מהו? תיקו.
4 **איבעיא להו: מבר כל בכסוי, מהו? אמר רב יהודה**
5 **אמר רב: אם עמד אינו חזר. וימנין אמר רב יהודה**
6 **אמר רב: אם עמד חזר. ולא פליגי: הא דאיתיהו**
7 **לוזו בעיניהו, הא דפרעניהו בחבול. איבעיא להו:**
8 **שביב מרע שדודה, מהו? תא שמע: דאיסור גירא**
9 **הוה ליה תריסר אלפי זוזי רב רבא. רב מיר בריה**
10 **הורתי שלא בקדושה וליתרו בקדושה תנא, ובי רבי**
11 **הוה. אמר רבא: היכי נקיניהו רב מיר להני זוזי? אי**
12 **בירושא - לאו בר ירושה הוא; אי במתנה - מנתה**
13 **שביב מרע בירושא שויה רבנו, כל היכא דאיתיה**
14 **בירושא איתיה במתנה, כל היכא דליתיה בירושא**
15 **ליתיה במתנה; אי במשיכה - ליתנהו גביה; אי**
16 **בחילפין - אין ממונע נקנה בחילפין; אי אנב קרקע -**
17 **לית ליה ארעא; אי בקעמך שלשתן - אי שלל ליה**
18 **אולימא. מתקרי לה רב איקא פריה דרב אמר: אמאי?**
19 **ולדי איסור דהלן זוזי דרב מיר ניהו, ולקיניהו**
20 **באודיאת אודירי נפק אודיאת מבי איסור. איקפד**
21 **רבא: אמר: אה מנימי מענתא לאניש ומפסדי ליה.**
22 **ש"י**

1 **רב** מיר בריה הורתי של בקודשה כו -
2 וביבנות פרק 'החולץ' (מ. ה). אמרנין: אכשריה לרב מיר בר רחל ומניה פאריס דבבלי,
3 ואף על גב דבתיב 'מקרב אחיך' כו, כיון דאמו מישראל - 'מקרב אחיך' קרינן ביה, וה
4 דאי אתי גרו. וכול ליתיה הואטו שובאן בנו של איסור. מיהו, בפרק 'מי שהשתיק'
5 (שבת קכ. א) רב מיר בר רחל ישראל גמור היה. דאמרו ההם: רבה אבדו דרב מיר בר
6 רחל. ועריך לומר דרב מיר בר רחל חן. מהו, מה שפירש שמואל רבי מיר
7 בר איסור גירא, שבא על בת שמואל קודם שנתגייר. והדרתו שלא בקדושה - שנשבע,
8 דאמרנין בתבנות (ג. א) - אי נראה ליה, דהא אמרנין בירושלמי שאמרה בת מיה שמואלה 'שכיחתי וטורחתי אני', והכי נמי משמע בגמרא שלנו, דאמר רבי רב ורבה לוח ששן בר
9 אבא: לוי איספך בקבורתך. על כן נראה דהא אמרנין בעלמא רב מיר בידו דבט כמות שמואל - אדיר הוה. ושמואל אדא שנבר אבין בפרק 'מי שהשתיק' (שבת קכ. א). והא שקראו אוחו
10 על שם אמו - לפי שרועה ליחס אחר שמואל, כדאשכחן: רבנא עוקבא ורבנא נחמיה בר בניה דרבה. וכן רבי שמעון כן פוה, ואבא שאלו כן אמא מרים (כתובות פ. א). **כל** דאיתיה
11 בירושא איתיה במנת שביב מרע - נראה לי דאם היו לגר בגם - איתא במנת שביב מרע, אף על גב דמקובל גר, דליתיה בירושא. דעל תלתין אדא ראינא פקידא, ולא על המעבד,
12 וראיה לדרב, בפרק 'גושאעל דהאנסה' (בבא מציעא ז. א). שיש כן מוצר את אביו, דמוקי ורבי יוחנן. ומשביב מרע כשביב מרע. וכל לעבד חזרו בגבסס אינו חזר בעבד,
13 ואם את לא חזר - ענה העבד רבלי. כדאייתא בפרק קמא דגיטין (ט. א) ועבד ליתיה בירושא. **ואי** אנב קרקע לית לא תירעא - הכי נמי הוה יכיל לקיים ליתדות שיש לו קרקע
14 כדפרישית לעיל בפרק 'חוקת הבתים' (מ. ה). אלא שפיר קאמר לקמן דליקניהו ניהליה באודיאת, שהוה שדעמטא עצמן של רב מיר. **מנמרי** שנתגייהו לאניש ומפסדי מאי - ואם
15 תאמרו: הא אמרנין בפרק קמא דקודשין (ו. א) הלוח מעות מן זה העת שנתגיירי בני - לא תיורי לבני, לא תיורי - און רוח חכמים נוחה הימנו. או הני: און חכמים נוחה הימנו לא
16 קשיא: כאן - שדוחת הורתי ורבינו עקיבא, כאן - שהיה הורתי של בקודשה. או אן היה לו לרבא לחזורי ותייר רבנו את הדין. והתם, כיון שעשה לו תנע
17 חסד שדלחו לו - עשה עמו וחסד ותיק לבניו, אבל כלא עשה עמו וחסד כשהפקידם אצלו - אף צריך לחזורי לבניו. והרבי רבא יתיב קה רבנו מיר פירש: כיון שלא קניתי בדיא
18 ברייתא: ואם לא חזורי און רוח חכמים נוחה הימנו - לא הוה הישיב לה רבא. ואין נראה כלל. דהא מרקינא אם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו - מכלל דאם לא החזיר און רוח חכמים
19 נוחה הימנו וקניתי לה לכולחו כל בגבסס כשיבעת (פרק עשרי משנה ט) המחזיר חוב כשיבעת רוח חכמים נוחה הימנו. והמולה מעות מן רוח החזיר לבניו - רוח חכמים נוחה הימנו.
20 וקניתי נמי היתם: כל המגטלתיין קניין במשיכה, ואם קיים דבריו שלא במשיכה - רוח חכמים נוחה הימנו. ואמר עלה ב"הובח" (בבא מציעא ז. א) דאם לא קיים תירדו - און רוח חכמים
21 נוחה הימנו, מכלל דרבכולהו בבי שמענין מכלל חן לאו. **ורבא** מנמרי טענתא לאניש כו - יש תימיה: למה לא קיים רבא את דבריו? והא קיימא לך: מצוה לקיים דברי המת ועוד. הא
22 דקיימא לך לקנן (קמא. ב) וכלל דומיה דרביי שביב מרע כבתוכן ומסרוהו דמו. תיפוק ליה המצה לקיים דברי המת למאן דאית ליה. הידיע רבי מאיר. ומנתה שביב מרע נמי לא קיא
23 אלא לאחר תהייתו ותייר דרבנו עקיבא כן רב מאיר. דלא אמרנין ממוה לקיים דברי המת אלא היכא דאית רבא. ותיב מנהו גב לפלוגי, והא דאמר 'מנהו גב לפלוגי' לא אמר 'תנע'
24 - כל כי יאזי גונתא ליה און אמרנין ממוה לקיים דברי המת. מיהו קשיא: מלימית מריה לרבי אישעיהו. ואמר ליה לרבי אישעיהו דרביי שביב מרע כשהיה ממוה דאמן על בני רובל שקיימא חכמים
25 את דבריה (בבא בתרא ג. ב). אלמא דרבי שביב מרע כבתוכן ובמסרוהו דמו. ואין ראייה. ולמאן היינו טעמא המצה לקיים דברי המת ואין לחלק בין היכא דאמר 'תנע' לבין
26 לבתי לחיבא אמר 'תנע'. ועוד קשיא מאי דאמר בגיטין בפרק 'המקביל' (ט. א). גיבאי יצא בקולו הוה, כי נפיק אמר (מ. ב) ארבע מנה זוזי לרבי אביתא מרע דאמר 'פניא' כו. ו'כל'
27 אמרנין דאם מנהו קניתי רבא תמות, ואף על גב דאפילו באומר כשהיה אומר (מ. ב) גיבאי יצא בקולו הוה, הכי, כדומים בפרק קמא דגיטין (ט. א) ועוד קשיא: 'תעומתו' (שם. ג. א) 'כל'
28 שפתיי עשתה לי קורת רוח תעשה לי קורת רוח' כו, דאמרנין הותם מצוה לקיים דברי המת. מיהו, כמו שאפרש בסמוך. ורבינו יצחק תירץ: ולא אמרנין ממוה לקיים
29 דברי המת אלא היכא שהוא בדי שלישי, כי הא דנקן 'שליש לבני' כו, וכי הדיא ומסתת בתבנות פרק 'מציאת האשה' (ט. ב). והמשליש מעות לבתו - עשה שליש מה שהשליש בידו,
30 ובמוקד

1 ומוקף ההם משום דמזעה לקיים דברי רבות. ומיירי שהושלש מתחלה לכהן, כי יחזיק
2 דלא תקשה טעמא דאיסור יגורא. דאבא אל אמרין קדושיה דרבי יוחנן אף על גב
3 דהוה ביד שלישי. אלא היינו טעמא - משום דלא הושלש לו מתחלה לכהן. וקשה על זה
4 הפירוש מהא דאמרין גביסין פרק "השלוח" (א.א.א.) "פלגית שפתיה עשתה לו קורת רוח" -
5 כופין את הורשיהו כן, משום דמזעה לקיים דברי רבי.
6 דמות. היתם אל הושלש בו שליש מדי דבר
7 ולומר. דגבי שחרורו של לנו לומר יותר מזה לקיים
8 דברי דמות במשאר ירדסי. והשתא נמי אתי
9 שפיר, דלא תקשה מהא דאמרין לקמן (קא. ב.)
10 האומר "הונו גתו לאשתו כן אבדל האומר" ו"הונו מנה
11 לפלוגי" ומת - יתנו לאור מיתה. ודייק מיתה
12 מתנה שכיב מרע במקטע לא בעי קנין. דלא הוה
13 מצי למימר טעמא דמזעה ודמות דברת.
14 דלא אמרין הכי אלא כשהושלש מתחלה לכהן.
15 ואם תאמר: על דין משה דגישין (ג. א.) ומייתי
16 לקמן: אבל אמר "הונו מנה לפלוגי" ומת - יתנו
17 לאור מיתה. אמר בר ערל בסוף פרק קמא (שם)
18 בגמרא. והוא שמונתין קרין ותי. איכא דמוקי לה
19 היתם למשנה בבבאי ובמנעמד שלשון, ואיכא
20 דמוקי לה דהם שכיב מרע. ואמאי לא מוקף לה
21 למתניתין. היתם כשהושלש מתחלה לכהן ומשום
22 מצעה לקיים דברי רבות. והוא אישם בדיחודא. לא
23 הוה מוקף היתם ואף על גב דקיימאן לכהן הכי,
24 כדאמר בפרק קמא למוקמין. (שם. א.) ודאבאשכחן נמי בפרק "כל הגט" (שם. א.) דלא מוקף
25 שמואל ממתניתין דפרק "כל הגט" דרמלה מעות את הבתן ואת הלוי כרבי יוסי. משום
26 דיחודא דלא מוקף. ואף על גב דסבירא ליה בפרק קמא דבבא מצינא (ב. א.) כוחלה. ורבנן
27 פלגי עליה דרבי מאיר דמזעה לכהן בסוף פרק קמא דגישין (ב. א.) על גב

"שייר קרקע כל שהוא - מתנתו קרקעת". וכמה
"כל שהוא"? אמר רב יהודה אמר רב: קרקע פרי
פרנסתו, ורב ירמיה בר אבא אמר: מופלטין פרי
פרנסתו. אמר רבי יוראי: כמה מכוון שמעתיא דסבי
קרקע מעמיא מאי? דאי קאי סמיך עליה, מופלטין
נמי, אי קאי סמיך עילוינה. מתקין לה רב יוסף:
ומאי פונקתא? מאן דאמר: מופלטין - קרקע תנן
מאן דאמר: פרי פרנסתו - כל שהוא תנן אמר ליה
אפי: וכל היכא דתני קרקע, קרקע דאורי? והא
תנן: הכותב כל נכסיו לעבדו - יצא בן חורין, רבי שמעון
אמר: לעולם הוא בן חורין, עד שיאמר: "כל נכסי
נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוש שפתי",
ואמר

1 כמה מכוון - כמה יפה כוונו. שפרשו "כל שהוא" - כד פרסחו, למר במתקיה ולמר
2 אפילו במטלטלי. ובפרקעי - כד פרסחו. ועמא מאי דתי דתי. להקנות דמזעה שנתן
3 מקצתו: משום דכי קאי מחלוו סמיך עלייהו. הולכך נדע ליתן כן, שאפילו אם יעמוד
4 מחלוו - תתקיים דמותה, והוא יתפרנס מזה ששיר. מטלטלי נמי כן. **מאי מורא** -
5 חלק איתן מכוונות יפה. דלמאן קאמר מטלטלי
6 כן. ורקע כל שהוא" - במהיה. והתנן במסכת
7 פאה. הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חורין -
8 שרירי העבד בכלל נכסיו, ומציא שהקנה
9 לעבד ולא יוצא נמי על שם נכסיו. **ומאי קרקע**
10 **כל שהוא** - כגון שאמר "חייך מקרקע כל
11 שהוא" - לא יצא בן חורין. שהעבד הוקש
12 לקרקעות, דכתיב "והתחלתם" (ויקרא כה),
13 והוא "לקרקע כל שהוא" איכא למימר שעל
14 העבד הוא אומר. ונמצא שאינו בן חורין. וגם
15 הנכסים לא קנה. והוא הדין אם אמר "חייך
16 ממוטלטלי כל שהוא", בדפרמטר רבי אלעזר
17 לקמיה. שעשה המוטלטלי שיש אצל העבד,
18 דלמאן האי עבד הוא המוטלטלין ששירי,
19 דעבדא מוטלטלי. אבל אם אמר "כל נכסי
20 נתונין לך חוץ משהו חוץ" - דהוה הוא בן
21 חורין. שהעבד אינו בכלל אותו שדה שפרש.
22 **רבי שמעון אמר לעולם הוא בן חורין** - לא
23 יצא שייך קרקע כל שהוא. דשייר קרקע ולא עבד,
24 עד שיהיה השיר ששירי סתם, ואמר "כל נכסי נתונין לפלוני עבדי, חוץ מאחד
25 מרבוש שנתן, שההוא אחד מרבוש" - אעבד קאי, ואינו משוחרר. ודרך כבוד כתב
26 לעבדו כן, וככל מקום לא קנה כלום.

ואמר

1 דרבי יוסי פלגי עליה בביתוב (ט. ב.) מכל מקום חולקין רבנן על רבי מאיר בסוף פרק קמא דגישין (שם) גבי "חולך מנה לפלוני". אך מהחידא דרבי יוסי בפרק קמא דבבא מצינא אין איה
2 כל כך. דאיכא לדחוי דיחודא דלא מוקמין. משום דרבי יוסי הוי יחידאה היבא דפלגי בבסכת כבורות בפרק "הלכות נשבר פורתי" (ד. א.) ולא פסיק שמואל הלכה כותיה אלא באה דבבא
3 מצינא פרק קמא. משום דסתמא עניין גופייה נוחא ליה כדאיכא תהם, ולחזי מודה נמי איהו במתניתין דכל הגט. ויש שהם מותרים שם בשם רבינו תם. דלא אמר היתם מצעה לקיים
4 דברי רבות כיון שראוי ליתן אלא מחיים ולא ליתן לאור מיתה. לחכי לא שייך בה מצעה לקיים דברי רבות. תדע. והוא דומי דגט ושטר שחרור. שאינו ראוי ליתן אלא מחיים. ואין נראה
5 לכינוי יצאה, דהא אפילו ברבר דשייך מחיים אמרין בסוף פרק קמא דגישין. בבירחיה ד"חולך מנה לפלוני" הלך ובקשו ולא נמצא. ומשמע דהם דאפילו ברבר דשייך ליתן מחיים קאמר
6 מצעה לקיים דברי רבות. מיהו. זו לדחות ולומר שהשתלח את היתומה לו לאור מותו. ובמוקמין דלא נמי שכיב מרע. שעיקר יצאה אינו אלא לאור מיתה. אי נמי שי לומר. לא כדאיכא ליה
7 לרב דהתם ברב מרטיא בריה דרבי יוחנן. אלא כדאיכא ליה ליתומה. ודקיימא תהם בביתוב פרק "מכירת האשה" כרבי יוסי. דלחיה ליה מצעה לקיים דברי רבות. ואף על גב דפרקי
8 רבי יוסף בסוף הדיור פרק דהא קיימאן לו מצעה לקיים דברי רבות. ולא פריך עליה דרבי הכי - משום דלא הוה ידע לעלוני עילוי מיהו. ואין זו תימיה אי סבר ליה בהא כשמואל. ואף על גב דפרקי
9 היתם עלה דרבי יוחנן דהא קיימאן לו היתם ברבי שכיב מרע כן - משום ולכאנן מאן פלגי בה. ועוד שי לומר. דלא שמענו ליה לאנקמי ממתניתין דהתם שהושלש מתחלה לכהן. מוקמיה: "הונו מנה
10 לפלוני", ולא קתני "תן חן מהונו לפלוני". דהוה משמע שהושלש מתחלה לכהן. ואף על גב דבגמרא בסוף פרק דגישין גבי "חולך מנה לפלוני", קתני סתם: מצעה לקיים דברי רבות. ולא קתני
11 זה" - היינו משום דמטעני ליה שפיר כשהושלש ליה זה"א. דבאותה שעה אמר לו להולך. מפי רבי. ועוד היה מפרש רבינו תם. דלא שייך הבא בשמעתין מצעה לקיים דברי רבות. משום
12 דכל דאיתיה בירושה - איתיה במתנה מצעה לקיים דברי רבות. וכל דליתיה בירושה כן כדאמר גבי מתנת שכיב מרע. מיהו. לא דמי למתנת שכיב מרע שהיא בעין ירושה. דיש ליה יותר
13 לדמותה לירושה. כדאמר לעיל. ועוד: ידכי היכי דמפרש גמרא דמתנת שכיב מרע אינה ברג - הוה ליה למימר נמי טעמא דמזעה לקיים דברי רבות אינו ברג. מיהו, שי לדחות. דפשיטא ליה
14 דלא שייך ברג. כדן ליתיה בירושה פשיטא ליה שכיב מרע. בטל. ואין לו שום וכות להוריש, ואין קיימא דרבינו מיהו. בדפרמטר נמי תנא. מפי רבי. ועוד היה אומר רבינו יצחק
15 דלא אמרין ממתן לקיים דברי רבות אלא באומר לו את פה. ורובא לא אול לגביה. וחוץ בו רבינו יצחק בקראמר בפרק דגישין (ג. א.) "עשיתי פלוני בעדי בן חורין" כי אמר רבי יוחנן:
16 ויכול משטר. ואם כן הוא דקתני בתרא הגט: "אשעון בן חורין רבי אומר. וזה. והנמים מומרים לא זה. אלא כופין את החורש כן - מיידי נמי משטר. ולא פה אל פה. ידאי אמר ליה. וליושיש
17 לעשותו בן חורין" - למה לי שטר? וכו' פירש רבי תנאל. **"שייר קרקע כל שהוא" -** ולא פריך אף שייך קרקע, אלא את חורש קמא קרקע כל שהוא. ויש לומר: גופו של עבד שייך. דעבדא
18 כמקמייהו. ומוטלטלין נמי עשו שיר. אבל אמר נמי "חייך ממוטלטלין כל שהוא" - שיר בגופו של עבד. ורקעת דתנן אידי. בקראמר הלחמו. וקראמר איך ששירא איך ששירא פריש שלישי: פסא:
19 ורבי יוסי בשם רבי אלעזר: שיר מטלטלין ואף עשה כלום. אני אומר. גופו של עבד שיר. ובמסקנא מפרש: משום דלאו כרות גיטא נשתי. ליה. דכיון שיש לבעל העבד וכות בשטר, שכתוב
20 בו שיר קרקע לעצמו - לא תקנה לו שטר לגמרי, שגם וכות אחרון כתוב בו. ולתקן לא קרינא ביה "ספר ברייתא". ועמא דרבי שמעון דאמר לעולם הוא בן חורין - משום דחשיב ליה כרות
21 גיטא בהכי, כיון שאין שיר בגוף העבד. מיהו. מתחלה היה סבור דטעמא דתנא קמא - משום דשייר בגוף העבד. וכן בפרק קמא דגישין (ג. א.) דמוקי פלוגתייהו בפלגין דקרא. מתחלה היה
22 סבור. כי אומר קמא משום שיר בגוף העבד ורבי שמעון לא שיר. דפלגין ורבי שמעון לא שיר. ורקעת דתנן אידי. בקראמר חובר תנא קמא ורבי שמעון איך ששירא איך ששירא פריש שלישי: פסא:
23 אי יוכל לרבר העבד התכסים שהקנה לו רבו, ולא קנה בבנסים. דאמר: יד בעל השטר על החתונה, וכיון שבנסים לא קנה - עצמו נמי לא קנה. ורבי שמעון סבר אף על גב דלא קנה
24 בבנסים - עצמו קנה. ופלגין דבראי. עד שיאמר "חייך מאחד מרבוש", איכא למימר גופו של עבד שיר. ויהוה פתלמוחן ארץ ישראל, ויהוה חרובת ונחאל. והתוספתא דין אשביבוס
25 מבייבא - גמא על כן שנתן להשבענו. דאפילו היכא אמר "חייך מרע פלוגתי" יכו בשביל שחורשי כן שמוציא שי לו לדחות פחות בן חורין דכל שכן (השחרור והשחרור) כשאומר תתם,
26 דיד בעל השטר על החתונה, וסמי תוספתא מקמי ירושלמי. מיהו. אין נראה לשבש התוספתא. **"שייר קרקע כל שהוא** לא יצא בן חורין ורבי שמעון אמר אפילו אמר כל נכסי קנין
27 חוץ מעין פלוגתי חוץ משהו פלוגתי וכה בבנסים קנה עצמו בן חורין - פירוש: אפילו חזכיר בהדיא מה שמוציא שי לו לדחות פחות בן חורין דכל שכן (השחרור והשחרור) כשאומר תתם,
28 ונשתחרר. דפלגין ורבינא. דאית לן למימר. מאותה שדה או מאותה עיר הורו ביה. אבל מה העבד לא הורו ביה. ומכלל דרבינו דפלגין עליה ליה ליה דלא פלגין. ומדהדר בבנסים -
29 הורו נמי בעבד. אי נמי מושיח בבנסים - שיר נמי בעבד. ובפרק קמא דגישין (ד. א.) מייחל ליה נמי ליהו דבבא. ולמימרא דרפליהו דרבי. ולא פפירוש שרירא. אלאמא לאי שיר כלל -
30 העבד לאו קנה הנכסים. וכהא פלגי רבנן עליה. ופלגותיהו בפרק קמא (שם א.) גבי רבי מאיר אומר עכו בארץ ישראל לגישין. אבל אין להקשות על פירוש רבינו שמואל שפרש ששיר
31 העבד משום דהוה מקרקעי. ומאמר עשו מטלטלין שיר אצל עבד - דהא ורבי אמר דהוה. דהוה מטלטלין כמו מקרקעי. מפי רבי.

קרקע

בבא בתרא. מי שמת - פרק תשיעי דף קג עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" תוספות

1 **קרקע** כל שהוא חייבת ביהוה כור - לעיל בשלהי "לא יחפור" (כו, א) פירשתי לה. **ובל**
2 **היבא** דתני כל שהוא לית ליה שיעורא הוא אתן כו - ואף על גב דקרקע כל שהוא
3 חייב בפאה היינו כל שהוא דוקא, כדאמרין לעיל בפרק "לא יחפור" (כו, א) - היינו משום
4 דמתסבר ספא דהכי, ובקדושין פרק קמא (כו, א)
5 **וארביט** שמי בריני "כל שהוא". **הכמה** כו
6 **הוא** אמר רב מנה פרסי - אבא תמארי, מאי
7 מקשה ליה? הלא דרבי הוא חולק על רב לדעיל
8 ויש לומר, דחבי קאמר מן פליג על רב בכל הני
9 **מנה** פרסי - שיעור דרבנן ורבי דוסא לא דיעיק
10 נטא ליה. **וארייר** קרקע, תנא אמר שיעורא
11 רבה אמרי אינהו שיעורא וזוטא - הוא דתנן
12 (פירס כלים תמישי משנה א), אמר רב, ארבעה
13 תוספין ליה - שאמרין (תולין קבר, אבא, מאי, י"ב)
14 "שדוא" - נספא, איבא למינר ארייר, דנטק
15 שיעורא רבא נקט נמי שיעורא וזוטא. **עבדא**
16 במקרקעי דמי או מנטטלי דמי - לענן מילי
17 דרבנן מיבעי ליה, אבל במלחא דאורייתא -
18 פשיטא אדחתקו, כדפירשתי לעיל
19 בפרק "דמוכר את הבית" (סח, א) על דף מילחא.
אמר

1 **ואמר רב יוסף אמר רבי אלעזר:** עשו
2 **מפלטין שיעור אצל עבד,** ולא עשו מפלטין שיעור
3 **אצל בתובה - תהם ברין הוא דלא לייתי קרקע,**
4 **ואיירי דתנא רישא, רבי עקיבא אמר:** קרקע כל
5 **שהוא חייבת בפאה ובכפרים, ולכתוב עליהם**
6 **בכסף ובשטר ובחוקה, משום הכי קתני קרקע - וכל**
7 **היא אצל, "כל שהוא" לית ליה שיעורא? והא תנא**
8 **רבי דוקא? ומה הפירוש אמר: תמישי רחלות גוזזות מנה**
9 **מנה ופרסי - חייבות בראשית הנו, ורקמים ואמרים:**
10 **תמישי רחלות גוזזות כל שהן; ואמרין, וכמה כל**
11 **שהן? אמר רב: מנה ופרסי, ובכסף שיעור מחופשות**
12 **התם ברין הוא דלא לייתי כל שהוא, ואיירי דקאמר**
13 **תנא קמא שיעורא רבה אמר איהו נמי שיעורא וזוטא, קרי לה "כל שהוא" פשיטא, אמר**
14 **"מפלטין לפלניא" - כל מאני תמישותיה קני, לבר מחפי ושערי. "כל מפלטין לפלניא" -**
15 **אפילו חפי ושערי, ואפילו ריחים העלונה קנה, לבר מריחים התחתונה. "כל דמפלטין" -**
16 **אפילו ריחים התחתונה קני, איבעיא להו: עבדא במקרקעא או דמפלטלא דמי? אמר ליה**
17 **רב אחא בריה דרב אחאי לרב אשי, תא שמע: תמוכר את העיר - מוכר בתים, שחין**
18 **ובזבחה, וריחא וזבחה, ובית המדרש, ובית השחיף, אצל לא את המפלטין; ובזמן שאמר:**
19 **"היא וכל מה שבחוקה", אפילו היו בה חבוקה או עבדים - הרי פליג מכורין; או אמר,**
20 **בשטרא דמפלטלא דמי, משום הכי לא מיוזבן ברישא, אלא א אמרת במקרקעא דמי,**
21 **אמאי לא מיוזבן? ואילא מאי? דמפלטלא דמי, מאי "אפילו"? [אילא] מאי אתי קד' למימרי?**
22 **שאני מפלטלא דנייד דמפלטלא דלא נייד; אפילו תימא במקרקעא דמי, שאני מקרקעא**
23 **דנייד דמפלטלא דלא נייד. אמר ליה רבינא לרב אשי, תא שמע: תוחבת לעבדו כל נכסיו**
24 **וצא בן חורין, שיעור קרקע כל שהוא - לא יצא בן חורין; רבי שמעון אמר: לעולם הוא**
25 **בן חורין - עד שאימרי "כל נכסי נתנינו לפיננו עבדו חוץ ממאחר מרובא שבתין"; ואמר רב**
26 **דמי בר יוסף אמר רבי אלעזר:** עשו מפלטין שיעור אצל עבד, ולא עשו מפלטין שיעור
27 **אצל בתובה; ואמר ליה רבא לרב תנחום: מאי טעמא? - עבדא דמפלטלא הוא, ומפלטלא**
28 **למפלטלא הוי שיעור, וכתובת אשה מקרקעא הוא, ומפלטלא למקרקעא לא הוי שיעור.**
אמר

1 **ואמר רב יוסף אמר רבי אלעזר עשו**
2 **מפלטין שיעור אצל עבד, ולא עשו מפלטין שיעור**
3 **אצל בתובה - תהם ברין הוא דלא לייתי קרקע,**
4 **ואיירי דתנא רישא, רבי עקיבא אמר:** קרקע כל
5 **שהוא חייבת בפאה ובכפרים, ולכתוב עליהם**
6 **בכסף ובשטר ובחוקה, משום הכי קתני קרקע - וכל**
7 **היא אצל, "כל שהוא" לית ליה שיעורא? והא תנא**
8 **רבי דוקא? ומה הפירוש אמר: תמישי רחלות גוזזות מנה**
9 **מנה ופרסי - חייבות בראשית הנו, ורקמים ואמרים:**
10 **תמישי רחלות גוזזות כל שהן; ואמרין, וכמה כל**
11 **שהן? אמר רב: מנה ופרסי, ובכסף שיעור מחופשות**
12 **התם ברין הוא דלא לייתי כל שהוא, ואיירי דקאמר**
13 **תנא קמא שיעורא רבה אמר איהו נמי שיעורא וזוטא, קרי לה "כל שהוא" פשיטא, אמר**
14 **"מפלטין לפלניא" - כל מאני תמישותיה קני, לבר מחפי ושערי. "כל מפלטין לפלניא" -**
15 **אפילו חפי ושערי, ואפילו ריחים העלונה קנה, לבר מריחים התחתונה. "כל דמפלטין" -**
16 **אפילו ריחים התחתונה קני, איבעיא להו: עבדא במקרקעא או דמפלטלא דמי? אמר ליה**
17 **רב אחא בריה דרב אחאי לרב אשי, תא שמע: תמוכר את העיר - מוכר בתים, שחין**
18 **ובזבחה, וריחא וזבחה, ובית המדרש, ובית השחיף, אצל לא את המפלטין; ובזמן שאמר:**
19 **"היא וכל מה שבחוקה", אפילו היו בה חבוקה או עבדים - הרי פליג מכורין; או אמר,**
20 **בשטרא דמפלטלא דמי, משום הכי לא מיוזבן ברישא, אלא א אמרת במקרקעא דמי,**
21 **אמאי לא מיוזבן? ואילא מאי? דמפלטלא דמי, מאי "אפילו"? [אילא] מאי אתי קד' למימרי?**
22 **שאני מפלטלא דנייד דמפלטלא דלא נייד; אפילו תימא במקרקעא דמי, שאני מקרקעא**
23 **דנייד דמפלטלא דלא נייד. אמר ליה רבינא לרב אשי, תא שמע: תוחבת לעבדו כל נכסיו**
24 **וצא בן חורין, שיעור קרקע כל שהוא - לא יצא בן חורין; רבי שמעון אמר: לעולם הוא**
25 **בן חורין - עד שאימרי "כל נכסי נתנינו לפיננו עבדו חוץ ממאחר מרובא שבתין"; ואמר רב**
26 **דמי בר יוסף אמר רבי אלעזר:** עשו מפלטין שיעור אצל עבד, ולא עשו מפלטין שיעור
27 **אצל בתובה; ואמר ליה רבא לרב תנחום: מאי טעמא? - עבדא דמפלטלא הוא, ומפלטלא**
28 **למפלטלא הוי שיעור, וכתובת אשה מקרקעא הוא, ומפלטלא למקרקעא לא הוי שיעור.**
אמר

1 **ואמר רב יוסף אמר רבי אלעזר עשו בו** - אף על גב דקתני: שיעור קרקע כל שהוא לא
2 יצא בן חורין - הוא הדין אם שיעור מנטטלי כל שהוא, דעבדא נמי כמנטטלי דמי, שהרי
3 אינו מחובר לקרקע וקרי ליה בני אדם מנטטלי. אלמא, אף על גב דקתני קרקע - לאו
4 דוקא, אלא הוא הדין למנטטלי, ומתניתין נמי, מנטטלי כדו פרנסתו במקרקעי כדו
5 פרנסתו דמי, ולא עשו מנטטלי שיעור אצל
6 בתובה - דתנן גבי ההיא במסכת פאה.
7 ובפרקין הלעיל (קכ"א, א) מייחזן לה ופרשינן
8 לה הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל
9 שהוא - אבדה בתובה, ואית דמקוץ לה חתם
10 בשותקה, ופרש רב תנחום כיון שעשאה שותפת
11 בין הבנים אבדה בתובה, וברחמי קרקע כל
12 שהוא שיעור אבדה בתובה, וכן נון לבניו - מחלה
13 כתובהה. דוקא קרקע כל שהוא, אבל שיעור לה
14 וכתב לה מנטטלי כל שהוא - לא אבדה
15 בתובה, דכתובה עיקרה טובה ממקרקעי ולא
16 מנטטלי, במסכת בתבות, הלכך אמר קרקע
17 סמכה דעתה, ולכך לא עשו מנטטלי שיעור
18 לכתובהה, דאם שיעור לה הנהי מנטטלי תנן
19 כל שחולק נכסיו לבניו, וכתב לאשתו
20 מנטטלי כל שהוא - לא אבדה בתובה, אמר
21 ליה רב יוסף לאביי - לעולם אימא לך כל
22 היבא דתני קרקע - דוקא הוא, והבא גבי עבד,
23 היינו טעמא דלא דוקא, וברין הוא ליה איבעי
24 ליה למיתני מקרקעי, אלא מנטטלי הוה ליה
25 למיתני בתריא, ואיירי דקתני רישא - במסכת
26 פאה, רבי עקיבא אמר: קרקע כל שהוא חייבת
27 בפאה ובכפרים, ולכתוב עליו פרובול, ולקוח
28 עמוק נכסיו שאן להם אחריות בכסף בשטר
29 ובחוקה, דהני מולוח דוקא מקרקעי ולא
30 מנטטלי - ונאנן נמי סיפא קרקע, אף על גב
31 דהוא הדין כסיפא למנטטלי, ומשום סידורא
32 דכל שחן מוטו בני הדי, רבידרי, לא ריסינן
33 בסדר המשנה, דבשלא נבי פאה - פאת
34 שדך תביע קרקע כל שהוא, וכן בכריתם
35 ראשית פרי האדמה אשר נתת ליה, ולכתוב
36 עליה פרובול - ולכתוב עליו רבנן, אמר ש על לוח
37 קרקע - תחבין פרובול למילוי לכותב
38 בשביעית, דדמי כמאן דאית ליה משכון,
39 דמקרקעי לוח משתבע ליה, ובני משכון לא
40 משמטא שביעית, דלא קרינא ביה "לא יגוש"
41 והואיל ואת ליה משכון, ולא רבי בתו לך לעקר
42 תקנת שביעית מן התורה, ולקוח עמוק נכסיו
43 שאן להם אחריות - מקראי נפקא לן בקדושין,
44 אלא ודדי מעשר, אף על גב דכתיב בתים (דברים כו)
45 במסכת מעשר - (פרק תמישי משנה יד) כמאן אמרו ישראל הממרים מתוך דין
46 ראה הוא ואבדוהו ליעול כל בארץ, ואמר ליה אביי ליה ריב - דאקשי לעיל: למאן דאמר כדו פרנסתו, "כל שהוא" תנן, וכל היבא דתנן "כל שהוא" מי לא בעינן שיעורא וזוטא
47 בפרק ראשית הנו, חמש רחלות נותת כל אתא ואתא משקל מנה ופרסי - ליתרא ודעי ליתרא, חייבת בראשית הנו, דרבי דרבי ורבי דרבי, ורבי דרבי ורבי דרבי, ורבי דרבי ורבי דרבי
48 דענין משנ, ודחמיס אמרימי: וכו' וזוטא כו, ורבי דרבי ורבי דרבי, ורבי דרבי ורבי דרבי, ורבי דרבי ורבי דרבי, ורבי דרבי ורבי דרבי, ורבי דרבי ורבי דרבי, ורבי דרבי ורבי דרבי
49 לדיתה דמי, שיעורא רבה - ומה פרסא לכל אחת, תנא סיפא נמי שיעורא וזוטא, אבל מתניתין דקתני "כל שהוא" - דוקא הוא, הלכך לא מכותן שמערת דסבי, אמר - שכיב מרע
50 ידעיה לפלניא, והוא הדין לבריא על ידי קנין, לבר מחפי ושערי - והוא הדין לבר מנהמיתו, כן נראה בעיני, אפילו ריחים העלונה - שריגולין ליתיה משום כדו לחוקה, אבל
51 מריחים התחתונה - בממקמה מתקנין אותה, כל דמשפילי - כל שיכולין לטלטלו, שאינו מחובר לקרקע ממש, ואף על פי שאן גרילין לטלטלו, איבעיא להו: עבדא כמפלטין דמי -
52 נהו דאי דעבדא במקרקעי דמי לענן שותפה וקנין בכסף ובשטר ובחוקה, וכל מילי דאורייתא דין מקרקעי יש להם ומתחלתיהם, אבל לענן שלחן בני אדם - מיקרו לוח מנטטלי,
53 השכן בכלל תנתן מנטטלי שיעור מנטטלי הוא, או לא? היינו רלא אוזבין ליה ברישא - במאן דקתני ברישא ומתניתין, היבא דמכר את העיר סתמא, אבל אמר לו "היא וכל מה
54 שבחוקה" - לא קחשיב אלא מקרקעי, אבל עבדים ומנטטלין לא נמכרו, אלמא עבדא כמנטטלי דמי, ופרשינן: אילא מאי עבדא כמפלטין דמי - אם כן, מאי "אפילו" דקתני סיפא:
55 מנח את המנטטלין ואפילו עבדים, וכו' מנטטלי דמי אמאי קאמר "אפילו", דמשמע דאינו דומה כל כך למנטטלי? אילא מאי אתי לך ליימר - אמאי קפפלינו בנן למנטטלין למיתני
56 "אפילו" משום דרשאני בין מנטטלי דנייד דהיינו עבדים, למנטטלי דלא נייד, הלכך קתני ביה "אפילו", הכי נמי ברישא, איבא למימר דעבדא במקרקעי דמי, האי דלא מיוזבני בכלל
57 העיר - דרשאני ליה רבא אדם בין מקרקעי דנייד למנטטלי וכל, ובין דיער מבר, דהיינו מקרקעי ולא נייד, אבל אסיק אדעתיה ללכת אלא מקרקעי ולא נייד, דהיינו ומיתא
58 דיער, אבל היבא אמר סתמא "מקרקעי לפלניא" - עבדים בכלל, והיבא דאמר סתמא "מנטטלי לפלניא" - לעולם אימא לך דאינו בכלל, עשו מנטטלי שיעור - דהכי דקתני
59 שיעור קרקע כל שהוא לא יצא לחירות, היינו אם שיעור מנטטלי כל שהוא לא יצא לחירות, ואמר ליה רבא בן תנחום: מאי טעמא - דהשכיב לך בן תנחום, עבדא מנטטלי, דהיינו שיעור
60 מנטטלי לעצמו - איבא למימר דעבדו שיעור לעצמו, שהוא מנטטלי, ולא יצא לחירות, אלמא כמנטטלי דמי ומכאן שיעור לעמוד הבא, אמר ליה רב אשי לרבינא - לעולם אימא
61 לך במקרקעי, האי עשו מנטטלי שיעור אלא העבר - לאו היינו טעמא כדכר נחמן דאמר עבדא מנטטלי הוא, אלא כדפירשתי טעמא.

1 **ואמר רב יוסף אמר רבי אלעזר עשו**
2 **מפלטין שיעור אצל עבד, ולא עשו מפלטין שיעור**
3 **אצל בתובה - תהם ברין הוא דלא לייתי קרקע,**
4 **ואיירי דתנא רישא, רבי עקיבא אמר:** קרקע כל
5 **שהוא חייבת בפאה ובכפרים, ולכתוב עליהם**
6 **בכסף ובשטר ובחוקה, משום הכי קתני קרקע - וכל**
7 **היא אצל, "כל שהוא" לית ליה שיעורא? והא תנא**
8 **רבי דוקא? ומה הפירוש אמר: תמישי רחלות גוזזות מנה**
9 **מנה ופרסי - חייבות בראשית הנו, ורקמים ואמרים:**
10 **תמישי רחלות גוזזות כל שהן; ואמרין, וכמה כל**
11 **שהן? אמר רב: מנה ופרסי, ובכסף שיעור מחופשות**
12 **התם ברין הוא דלא לייתי כל שהוא, ואיירי דקאמר**
13 **תנא קמא שיעורא רבה אמר איהו נמי שיעורא וזוטא, קרי לה "כל שהוא" פשיטא, אמר**
14 **"מפלטין לפלניא" - כל מאני תמישותיה קני, לבר מחפי ושערי. "כל מפלטין לפלניא" -**
15 **אפילו חפי ושערי, ואפילו ריחים העלונה קנה, לבר מריחים התחתונה. "כל דמפלטין" -**
16 **אפילו ריחים התחתונה קני, איבעיא להו: עבדא במקרקעא או דמפלטלא דמי? אמר ליה**
17 **רב אחא בריה דרב אחאי לרב אשי, תא שמע: תמוכר את העיר - מוכר בתים, שחין**
18 **ובזבחה, וריחא וזבחה, ובית המדרש, ובית השחיף, אצל לא את המפלטין; ובזמן שאמר:**
19 **"היא וכל מה שבחוקה", אפילו היו בה חבוקה או עבדים - הרי פליג מכורין; או אמר,**
20 **בשטרא דמפלטלא דמי, משום הכי לא מיוזבן ברישא, אלא א אמרת במקרקעא דמי,**
21 **אמאי לא מיוזבן? ואילא מאי? דמפלטלא דמי, מאי "אפילו"? [אילא] מאי אתי קד' למימרי?**
22 **שאני מפלטלא דנייד דמפלטלא דלא נייד; אפילו תימא במקרקעא דמי, שאני מקרקעא**
23 **דנייד דמפלטלא דלא נייד. אמר ליה רבינא לרב אשי, תא שמע: תוחבת לעבדו כל נכסיו**
24 **וצא בן חורין, שיעור קרקע כל שהוא - לא יצא בן חורין; רבי שמעון אמר: לעולם הוא**
25 **בן חורין - עד שאימרי "כל נכסי נתנינו לפיננו עבדו חוץ ממאחר מרובא שבתין"; ואמר רב**
26 **דמי בר יוסף אמר רבי אלעזר:** עשו מפלטין שיעור אצל עבד, ולא עשו מפלטין שיעור
27 **אצל בתובה; ואמר ליה רבא לרב תנחום: מאי טעמא? - עבדא דמפלטלא הוא, ומפלטלא**
28 **למפלטלא הוי שיעור, וכתובת אשה מקרקעא הוא, ומפלטלא למקרקעא לא הוי שיעור.**
אמר

1 אמר ליה אנן משום דלאו כרת גיטא ומתנין לה – שכן חשיב רב נחמן לרבא. אבל רב
 2 אשי ליה אלא חומר מטבאר פנישתי. הכי נמי משבע בפרק קמא דגיטין (ט. א)
 3 דפריך הותם דרב נחמן אודר נחמן, ומשני: משום דלאו כרת גיטא. אלמא משמע דרב נחמן
 4 נופח הוא וקאמר הכי: רבינו תם.

5 ואילו הו' שכיב מרע כו' – והא דלא חשיב הא
 6 דתניא לעיל בפרק "יש נחלין" (קלכ. א)
 7 הכותב כל נכסיו לאשתו ורצא עליה שטר חוב,
 8 רבי אליעזר אומר: תיקיע בחתובה בו, רבי
 9 נכסיו קאמר הותם, וקאמר הותם נמי בתר הכי:
 10 דניחא לה דתיקיע קאל על דעתה בדיחיה לכולהו
 11 נכסי – איכא למיטר דבריהו נכסים לאו דוקא,
 12 שאנא עריך אלא יותר מכתובתה. אב נמי,
 13 בפלוגתא דאמרי: ואף על גב דמשטר בכתובה
 14 נמי איכא פלוגתא בחתובה (עט. א), כמו שהביא
 15 רבינו שמואל – מכל מקום היכא וגילאי דעתה
 16 דמשום אגרוסיה הא – מודו כולי עלמא בדקאמא
 17 לקמן: **ממטלטלין** – ואיתרוו בעיניהו חזי שויר
 18 – פירשי: שיהיה לכתובה, כדאמר אמירם בפרק
 19 "אף על פי" (כתובות נה, א) כדפירש רבינו
 20 שמואל, ולא דמיא להא דאמר לעיל בפרק
 21 נחלין" (קלכ. ב) ממטלטלי קאמרו? ממטלטלי לא
 22 קאמינא. פירשי: ממטלטלי לאו חזי שויר לכתובה
 23 דרבא מיירי ממטלטלין שיהיה לכתובה,
 24 וכדפירש רבינו שמואל, ואותו רדאי חזי שויר.
 25 **כי** הא דרב פפא דודי לה תריסר אלפי כו' –
 26 פירשי: לעיל בפרק "המכר את הפיטה"
 27 (עו. ב), וגם ההיא דשני שטרות הם פירשתי שם.
 אביעיא

1 **אמר ליה: אָנן משום דלאו כרות גיטא ומתנין לה.**
 2 **אמר רבא אמר רב נחמן: המשעה – עד שכתבו כל**
 3 **נכסיהם, ואילו הו' שכיב מרע, עבדו, אשתו, ובניו,**
 4 **מכרתה. שכיב מרע, דתני: שכיב מרע שכתב כל**
 5 **נכסיו לאחרים ושיר קרקע כל שהוא – מתנתו קיימת,**
 6 **לא שיר קרקע כל שהוא – אין מתנתו קיימת. עבדו,**
 7 **דתני: הפותב כל נכסיו לעבדו – יצא בן חורין, שיר**
 8 **קרקע כל שהוא – לא יצא בן חורין, אשתו, דאמר רב**
 9 **הודה אמר שמואל: הכותב כל נכסיו לאשתו – לא**
 10 **עשהא אלא אפמורפא. בניו, דתני: הכותב כל נכסיו**
 11 **לכניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא – אבדה**
 12 **כתובתה. מכתבת, דאמר רב: מכתבת צריכה**
 13 **שכתוב כל נכסיה, ובכילהו – ממטלטלי חזי שויר, לבר**
 14 **מכתובה, דאמרקיע תקינו רבנו, ממטלטלי לא תקנו**
 15 **רבנו. אמירם אמר: ממטלטלי דכתיבי בכתובה ואיתרוו**
 16 **בעיניהו – חזי שויר. אמר "נכסי לפלגיא" – עבדא**
 17 **איכרי נכסי, דתני: הכותב כל נכסיו לעבדו – יצא בן**
 18 **חורין, ארעא איכרי נכסי, דתני: נכסים שיש להן**
 19 **אחריות נקנין בכסף ובשטר ובתקנה. גלימא איכרי**
 20 **אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות.**
 21 **בכסף ובשטר ובתקנה, פי הא דרב פפא חזי, וה**
 22 **תריסר אלפי וזו יי חוזא, אקנינהו יתהליה לרב שמואל אב**
 23 **אפסא דביחיה, פי אתא, נקב לאפיה עד תוך.**
 24 **שקרא איכרי נכסי, דאמר רבה בר רבא: שני שטרות הו' אמר "ובו**
 25 **בשדה יה לפלוגי וכתבו לו את השטר" – חזר בשטר ואינו חוזר**
 26 **בשדה, על מנת שכתבו לו את השטר" – חזר בין בשטר בין בשדה; ורב תיאי בר אבין אמר רב הונא: שלשה שטרות**
 הו' תרי – הני דאמרו, איך – אם קדם מוכר וכתב את השטר, פאותה ששנינו:

כתובין

1 דאנ משום דלאו כרות גיטא ומתנין לה – עבד גמר "לה" משה, דבענין ג
 2 כריתות. וכיון דיש לבעל העבד זכות בשטר שכתוב בו, ששיר קרקע ממטלטלי לעצמו
 3 – לא הקהו לו השטר לגמרי, שגם זכות הארון כתוב בו, הלכך לא קרינא ביה ג
 4 כריתות. כענין זה פירש רבינו תנאל רבוחי שלכותירי. וגם יש לפירש כך: לעולם עבדא
 5 כמקריע דמי. וגיבני ועל אמאי שכתבין אפילו
 6 כמטלטלי שיר אצל עבד – היינו ממטלטלי, משום
 7 דכריתות גמור בעינן, וכיון שזה שיר ממטלטלין
 8 – מאן אפלא לן דלא היה ברעונו לשיר העבד
 9 בכלל המטלטלין, אחר שאל פירש מהו הן
 10 המטלטלין ששירי. ואף על גב דבדוכתא
 11 אחרנא עבדא במקריע דמי, מידו גבי כריתות
 12 – לאו כריתות הוא. אמר רבא אמר רב נחמן
 13 חמשה – חותני מתנה הן, שאין דנין חלוק
 14 מנותני מקצת עד שכתבו לו נכסיהם, ואו דנין
 15 חלוק ממשיר קצת ממנו. ובגון שלא שירו
 16 כלום, אפילו במטלטלין, כדמסיק בספא, לבר
 17 מכתובת אשה – במקריע חזי שיר ולא
 18 מטלטלי. ואלו הן שכיב מרע עבדו אשתו ובניו
 19 מכתבת – והשטא מפרשי לודו ואילו, שכיב
 20 מרע כו'. ובדלו כבר מפורשי בפרק זה ובשי
 21 נחלין" לבר ממתברא, ולקמן בסמוך אפרשה.
 22 בני דתני הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו
 23 קיי על ש הוא אבדה כתובת – אבל שיר
 24 לא אבדה, ולא דנתתא אהאי שירא שבביל
 25 כתובתה – נתתא נמי אבולחו נכסי, כדאמר
 26 ב"ש נחלין: הוואו לעניניהו נכסיהא לאתתא
 27 ולבניה שירי דא דיקלא וכו'. ואשקיה הומו. מנו
 28 דנתתא אודיקלא נתתא נמי אבולחו נכסי.
 29 מכתבת דאמר רבי – כלומר, אשה אלמנה
 30 שיש לה נכסים ודעתה לנשא, ורצה להרביח
 31 נכסיה מבעלה שלא יזא וזאי נכסיה, ואם
 32 תהאלמן או תגרש יחזור לה נכסיה. ואם לא
 33 ודיתאן מירשות קודם שירא, יזכה בון
 34 בעל, ואמרין כמבטוהו צריכה שתכתוב כל
 35 נכסיה לאחר סתם, ביון דלא שירא מיד – אן
 36 חדיי ולא נתנה לה אלא שבביל שרועה
 37 לנשא, ולכתרעה יחזור לה. אבל אם שירא
 38 כל שראו – קנה ומקבל מתנה, ולא יחזור לה
 39 כל הנכסים עולמית. וזה הדבר אינו כתוב

40 בתלמוד כו', אלא מכללא שמעתי לה. דארמין ככתובות בפרק "אדשה שפולו לה נכסי" (כתובות עט, א). אמר רב תיילאי רב אידי אמר שמואל: אני מודה ורואה, אם יבא
 41 שטר מכתבת לדיד – אקרענו. והיכי טעמא – דלא שביק אינש לפנשה יהב לארדיני. מיתבי: הרועה שתרביח נכסיה מבעלה כיצד היא עושה? כתובה שטר פסיס לארדיני,
 42 דברי רבן שמעון בן גמליאל. ורובינא אמרי: רעה, משוקח בה, עד שתכתוב "מדיחוס ולכשארעה". טעמא – דכתבת ליה הכי, את לא כתבת הכי – קענינה לוקח. אמר רבי ירמיה:
 43 לא קשיא: את – כבולא, את – במקרקע, שנעתיק מנהא: היכא דכתבת כולן לא קנה לוקח. ואף בעל לא קנה. כדמנינא הותם: עשאום נכסיהם שאנין וידעין לבעל אליבא דרב
 44 שמעון. אבל היכא דלא כתבת כולן – צריכה שתכתוב "מדיחוס ולכשארעה", לא קנה לוקח. ובבולו – הני חמשה, ממטלטלי חזי שויר. שאם שיר ממטלטלין – כשייר קרקע
 45 דמי ואיתנהו בעיניהו חזי שויר – שרירי אקנה גובה כתובתה מהם, כדאמר אמירם בפרק "אבן אבן" (עט. א), ממטלטלי ויתרוו בעיניהו – בלא ששיר. ואיכא
 46 למיטר דאודא אמירם לטעמיה, דהא הכא אמירם נמי קאמר לה. אמר נכסי לפלגיא – אי נמי בבריא
 47 שהקנה בסדר ואמר "נכסי לפלגיא", ובא התלמוד לפרש איזו דבר קריו נמון. והוא דהין אם אמר בלשון לעו "אייירי", או בלשון שמכנין הנמון – דין "נכסי לפלגיא" נתג
 48 בו. עבדא מקרי נכסי – כמו בסף חובו, ורזי הוא בכלל המתנה. דתני – בקדושי. נכסים שיש להם אחריות – והקרקעות – אחריות כל מלוח חובו וכתובה נסמכין עליהן,
 49 לפי שאין לדיקה שולטת בון ואינו אבדין, וקני גובה לשון נכסים. ושאיין להם אחריות – והיו ממטלטלין. וארישא אמר, אי ממטלטלי ויתרוו בעיניהו – בלא ששיר, אלא
 50 אחריות. נקנין עם נכסים שיש להן אחריות – שאם מבר אדם או נתן לחבירו ממטלטלי וקרקעות. החוקיק בקרקעות – קנה ממטלטלין. פי הא דרב **אב** – כלומר, ומנין
 51 לנו דנכסים שיש להם אחריות הנקנין עם נכסים שיש להן אחריות. מיירי נמי מביעת? ומגלן ומעת נמי נקני על ידי קרקעות? הלא אין מטבע נקית בחליפין, ועל ידי קרקעות
 52 מנלן? פי הא דרב פפא בר אקינוהו ניהלה לרב שמואל ההולך שם, בקנין סודר. אמר **אבן אבן** אבייתא – שהקנה לו בסודר קרקע כניסת ביתו, ואבנו הולך עליו הדימת בתורת
 53 הרשאה המפורשת בבבא (קמא) (ע. א). אי נמי, הלך החוקיק הקרקע והקנה לו המעות כל מקום שהו. אלמא מעות מיקרי נכסי. עדי תוך – מקום. ויש מפרשי: חצי הדרך,
 54 ומפרשי נמי שלא יחזיק בון לעצמו. ולא היא. דכיון דכתב בהרשאה "וכל מאן דמתעני ליה מן דינא קבלתי בין לכותב בין לחובת" – מנה ששטרן ליתיה שויהו, הכי
 55 מפרשי בבבא (קמא) (שם). וזו בשרה ו – והקנה לו בסודר לעורך פלוגי. חושה בשטר – מייפח כח דשטר יכול לחזור בו, כל זמן שלא נשען עליו פלוגי. ואינו
 56 חוזר בבבא – אחר שכתב וכו' בקנין או בתוקף, ובין לאדם שלא בפניו. שויהו – עניני שטרות. חן, ולא כל חלוקא אלא לחוסיק. אמר קדם מוכר וכתב שטר – מכירה,
 57 ליהות מוזמן ללוקח, כל שעה שירעה למכרו לשדוהו לא יתא עיובו במעותיו שבביל כתיבת השטר, ולכך קדם והכתיבו. והוא יכול לעשות כן, באותה שעתה.
 כתובין

בבא בתרא. מי שמת - פרק תשיעי דף קנא עמוד א - מותר מהדרת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" קעג תוספות

1 חתנו שטר למוכר אף על פי שאין בו - דאני חוב אלא למוכר, ובזין שהוה רצה
 2 — וכתוב לו בין שהחוקי זה בקרקע בו' — מסקנא דמילתא דרב הונא היא: אם קדם
 3 מוכר וכתב לו את השטר ואחר כך מוכר לזה את השדה, כיון שהחוקי הלוהק בשדה נקנה
 4 על השטר בכל מקום, דאין אדם יכול לעכבו, ולדעת כן מוכר לו את השדה — יזוכבו
 5 הלוהק בשטר הנכתב לו לשמו, וכשהחוקי
 6 בשדה נקנה לו השטר; כדתנן: בכסים שאין לוח
 7 אחריות בו. לאטא שטר מקדש בכסים שאין לוח
 8 אחריות. דתנן — במסכת שקלים בפרק רביעי
 9 (משנה ז): המקדש בכסי ויהי בתן ברהמ
 10 הראויה על גבי המזבח, וזכרים תקבות, רבי
 11 אליעזר אומר: וזכרים ימוכרו לצרכי עולות,
 12 ותקבות ימוכרו לצרכי זבחי שלמים, ומידיהם שאין
 13 עם שטר נקנה לברך הבית. רבי יוחנן אומר:
 14 זכרים עצמן בו, ובמסכת מנורה (לא, ב) פורש
 15 פלונייהו. יבנות שפיטם בו' — גם זו ערה
 16 במסכת שקלים. הוה במסכת ערובין:
 17 המקדש בכסי — מעלין לו תפילין. כלומר, אף
 18 תפילין הקדש, ומעלין לו בדמיים ופרזן בשוהין.
 19 לאטא, מדהל עלייהו הקדש — מקדש בכסי,
 20 שהרי בכסי הקדש, ספר תורה — מי מקדש
 21 בכסי? כתפילין דמו, או דלמא תפילין היינו
 22 טעמא — דהוי מלבוש, אבל ספר — מוצעו היא
 23 ולא בכסי, אלא אף על שכיכול למכור לא מקדש
 24 בכסי? תיקו. משום דקבני לאינטיב ליה זכיר —
 25 וכן פירשה לו בהרי"א בדמיוכא בסיפא, דגליא
 26 דעתה משום דבעיא לאינטיבו היא נתנתן לזה
 27 אך זה אלא להרבה מבעליה. ואינטיב —
 28 ותבעה נכסה מנכה, והוא אינטיבא — והפסדה,
 29 דקנה בנה. ולא אהני ליה דעתה אלא לחבי,
 30 שאילו לא היה ניסת לרב זכיר — לא תתקיים
 31 המנהג. אבל השתא דאינטיבא — בתיקמיה
 32 דהמנהג. פסוליא — דאביי אבוי משפחת בית
 33 עלי, כדאמרין (ראש השנה ת"א): אבוי ורבא
 34 משפחת בית עלי קאתו. והוה שם שמו
 35 בבראשית רבה. רבי נאדיר אול לממלא, ראה
 36 אהון שהם שחור ראש בו, מילי מיליחיא —
 37 בעלי דמומין, שאן בור ממש. כמה שקל מולא
 38 ורשא בנצא — ובגושית (בבא בתרא א, א)
 39 אפילו לאטא דאביי מביתא קיי — שי מדרשיב
 40 היינו גבי ההוא מעשה דאימיה דרב שמואל בר
 41 אבא מאקרובין בפרק "החובל" (בבא קמא פ"א
 42 א). ולא מלתא היא. היתם בחיי בעלה כתבה
 43 בכסי מלוז לנהג לכותב בתן אחר מיתת
 44 בעלה, והיו מפרשין לה אפילו לרבנן דפלוגי
 45 ארזן שביתן בן גמליאל בחבנותיה בפרק ארבעה
 46 שנפלו לה בכסים (ע"ט, א) ואמריה רצה —
 47 משקה, בה ומנכב ונלמה לעצמו. וקנה הכל. ולעיל פירשה רצה משקה בה וקנה — היבא דידבא סתמא, ולא גליא דעתה דמשום אינטיב
 48 הוא, ולא נודע שחבריה מתוכותא אבל גליא דעתה דמשום אינטיב — מבררת מבעליה, ולדעת כן שיהוה לוח אחר נידושין, והרי אינטיבא ואינטיב —
 49 מודו רבנן ולא קיי, אלא יחורו לה בכסים. כדאמרין גמי דמשום עד שתכתובי "מדיחם ולכשרא/רה", וכיון דגליא דעתה — כמאן דכתבה ליה הכי דמי. אימיה דרבי בר
 50 חמא בו' — ומסקנא: אחרון קנה, משום דהירא בה מראשון. ובפרק "מי שהיה נשוי" בכנותב (ג"ע, א) איכא מעשה אחריתי: אימיה דרבי בר חמא בצפרא כתבתיהו
 51 לכסי לרמי בר חמא, לאורא כתבתיהו לרב עוקבא. אתא רמי בר חמא לקמיה דרב נחמן אוקמיה בכסי. וקנה רמי בר חמא לקמיה דרב נחמן אוקמיה בכסי.
 52 ומסקנא: שריא דרבי, ולקדומתא אבל אי חיישין, וזואל בזים אחר ככתבו, מיהו, הודא מוכיעא לן לאוקמה בכתבת בריא. והא דרבא שכיב מורג, ובכסיב מורג, לא שנת
 53 כיום אחר לא שנת בשני ימים — אחרון קני, דהא הודי ביה מקמיה. והא מתה — דבשלמא אם לא מתה — תנן: לא שייך קרקע כל שהוא — אין מתנתו מתנה, וכמו
 54 שחוררן כן דראשון שכנתה לשני, תחורר בה מן השני נמי אם תרצה. אבל ענה שמחה — תתקיים מתנה ראשונה, וקנה ראשון, שחור היא נתנה ממתנה שכיב מורג
 55 והדריה ככתובין ובמסורין כשמותה. ואחרון דייחיקי מבעלת דייחיקי והכי סבירא ליה. כל שאילו עמף בו' — והא דאשה, מאחר שאם נתנה היתה חזרת —
 56 הדעלה חזרתה מן הראשון אף על פי שמתה, וכן הלכה. אימיה דאמר שמואל לעצמו — היבא דחור בר חזוליה שחור לעצמו לא נתנה לאחרים — היא
 57 חזרתה חזרה אף על גב דמיה, אבל הבא דחור בו מראשון נתן לאחד — שטא לא חזרה מנדה היא. מילא דרשיי — כרך של שטרות, אי נמי תרזק מלא שטרות
 58 הני לקמיה בני — כהן שקנו מדיה. אי נמי בלא קני, ובזון דלא שיריה מידה. והא לוי מושך — רב עמרם האי מלואנא דרשיי בחייה. השתא אמרי — כולי עלמא
 59 שאחי שנתן לו מתנה הוי צורבא מרבנן. הכי אמר שמואל כל שאילו עומד חור בו' — ובתרא קני. פסיקתא — בני ממי פסיקא, חזיבא חזיבא קרקע.

1 **איבעיא** לוח ספר תורה מאי — ואם תאמר: מאי קביעימא ליה? על כרחך הוא בכלל
 2 בכסים שאין להם אחריות ונתקן במשיכה, או בכסים שיש להם אחריות שנעקן
 3 בבקש בשטר בחוקה, דמי נפיק מביניא: ואומר רבינו יצחק: דאף על גב דהוי לענין קנייה
 4 בכסים שאין להם אחריות, מכל מקום לא הוי בכלל בכסים, לפי שאינו יכול למכור אלא
 5 ללמוד תורה ולשאת אשה, כדאמר בפרק בתרא
 6 דגמליה (ב"א, א) פירי רבי.
 7 **אפילו** לטאן דאמי מברחת קנה בו' — עריך
 8 לומר דמיירי במקצת בכסים, דאי בכל
 9 בכסים — פשיטא ללא קנה, דמכתוב בפרק
 10 "דאשה שנפלה" (מכותב ע"ט, א) דלא פליגי אלא
 11 במקצת בכסים, אבל בכל בכסים לא פליגי. **גליא**
 12 דעתה דמשום אינטיב הוא והא אינטיבא
 13 ואינטיבא — וכן שטר רבוי תנאל. ואינו טראה
 14 לרבינו יצחק, דהא משמע דהוי טעמא משום
 15 דמיגרשא, אבל אם היתה חתה בעלה — קנה.
 16 ואילו בפרק "דאשה שנפלה" (מכותב ע"ט, א)
 17 משמע דאפילו כשהיא חתה בעלה לא קנדה
 18 לוקח. דפרך רבא: וכי מאחר ללא קנדה לוקח —
 19 לקנידה בעל ומשתי: תקנתא דרבנן שעשאוהו
 20 כגון שומרים. מיהו יש לומר, דמכל מקום הוי
 21 דלא קני בעל ולוקח — מכל מקום ברושות המוגבל
 22 מנחה ע"ט, דע שותנתו. מפי רבי.
 מתה

1 **כותבין שטר למוכר ואף על פי שאין לוחק עמו,**
 2 **כיון שהחוקי זה בקרקע — נקנה שטר כל מקום**
 3 **שהוא; וזו היא ששינוי: בכסים שאין להן אחריות**
 4 **נקנין עם הנכסים שיש להן אחריות בכסף ובשטר**
 5 **ובחוקה. בהמה איקרי נכסי, דתנן: המקדש נכסיו**
 6 **והיתה בהן בהמה ראיה לגבי מנחה — זכרים עולות,**
 7 **ונקבות ימקרו לצרכי זבחי שלמים. עופות איקרי**
 8 **נכסי, דתנן: המקדש נכסיו והיו בהן דברים הראויין**
 9 **לגבי מנחה: יבנות, שפיטם ועופות. תפילין איקרי**
 10 **נכסי, דתנן: המקדש נכסיו — מעלין לו תפילין.**
 11 **איבעיא להו: ספר תורה מאי? כיון דלא מידבן,**
 12 **דאמר לזבונה — לאו נכסי הוא, או דלמא כיון**
 13 **דמדבנן ללמוד תורה ולישא אשה — נכסי הוא?**
 14 **תיקו. (ספין): וזמרא אימיה דעמרם מתרתיה אחרתא**
 15 **רב טובי ורב דימי ורב יוסף) אימיה דרב וזמרא בר**
 16 **טוביא כתבתיהו לנכסה לרב וזמרא בר טוביא, דבעיא לאנטיבי ליה לרב וזיר. אינטיבא**
 17 **וגרשה, איתא לקמיה דרב ביבי בר אבוי: אמר: משום אנטיב, והא אינטיבא. אמר ליה בר**
 18 **הונא בריה דרב יהושע: משום דאתו ממולאי אמרתו מילי מוליחיא? אפילו למאן דאמר**
 19 **מברחת קני, הני מילי חזיא דלא גליא דעתה, אבל האר — גליא דעתה דמשום אינטיב**
 20 **הוא, והא אינטיבא ואינטיבא. אימיה דרמי בר חמא אוראתא כתבתיהו לנכסה לרמי בר**
 21 **חמא, בצפרא כתבתיהו לרב עוקבא בר חמא. אתא רמי בר חמא לקמיה דרב ששת,**
 22 **אוקמיה בכסי; אול רב עוקבא בר חמא קמיה דרב נחמן, אוקמיה בכסי. אתא רב ששת**
 23 **לקמיה דרב נחמן, אמר ליה: מאי טעמא אוקמיה קר לרב עוקבא בר חמא? אי משום**
 24 **דהדרא בה — והא שכיבא אמר ליה, הכי אמר שמואל: כל שאילו עומד חזור, חזור בכתנתו.**
 25 **אימור דאמר שמואל — לעצמו, לאחר מי אמר? אמר ליה, פירוש אמר שמואל: בין**
 26 **לעצמו בין לאחר. אימיה דרב עמרם חסידא הוה לה מלואנא דשטרא, פי קא שכתב אמרה:**
 27 **להויו לעמרם ברי, אתי אחויה לקמיה דרב נחמן, אמרו ליה: והא לא מושך אמר להו:**
 28 **דברי שכיב קרע ככתובין ובמסורין דמו. אחמיה דרב טובי בר רב מתנה כתבתיהו לנכסה**
 29 **לרב טובי בר רב מתנה בצפרא, לפניא אתא רב אחדבו' בר רב מתנה בכה ליה, אמר ליה,**
 30 **השתא אמרי: קר צורבא מרבנן וקר לאו צורבא מרבנן כתבתיהו גיהליה; אתא לקמיה**
 31 **דרב נחמן, אמר ליה, הכי אמר שמואל: כל שאילו עומד חזור, חזור בכתנתו. אחמיה דרב**
 32 **דימי בר יוסף הוה לה פסיקתא דפרדיסא, כל אימת דהות הלשא הוה מקמאי ליה גיהליה,**
 33 **וכי**

1 וקיימו חכמים את דבריה - פירושו: אילמא מתנת שכיב מרע במקצת לא בעי קנין.
2 ואם האמהר לפי סברתו של משקה, אמאי נקט מתנה? אפילו בלא מתנה נמי, כיון
3 דמתנת שכיב מרע במקצת אינו חוזר, דהוי כמתנת בריא וכן יש להקשות בחד דלקמן דיתנו
4 מנה לפלוגי תומא, כי לפי פירוש הנוקשה אמאי נקט 'ומת' ב' אין נראה לומר שיהלוק רבא
5 במה שאומר דהיא מתנת בריא, ולא יסבר

6 ויכי קיימא תות הדרא בה, וימנא הדרא חלשא, שלחה
7 ליה: תא קני, שלח: לא בעינא. שלחה ליה: תא קני
8 כל היכא דבעית, אול שפירא וקנו מניה, פי קיימא
9 הדרא בה, אתאי לקמייה דרב נחמן. שלח ליה: תא.
10 לא אתאי, אמר: מאי איתיה? הא שפירא וקנו מניה,
11 שלח ליה: אי לא אתית, מתינא לך בסמילא דלא
12 מפע דמא. אמר להו לסהדי: היכי הוה מעשה?
13 אמרו ליה, אמרה הכי: ווי דקא מיתיה הך ואיתתא
14 אמת להו: אם פן הוה מצוה מחמת מיתה, ויגצה
15 במקצת - אמרה רבנן קפיה דרבא משפיה דרב
16 וזמרא בריה דרב נחמן דאמר משפיה דרב נחמן: הרי
17 היא כמתנת בריא, והרי היא כמתנת שכיב מרע;
18 הרי היא כמתנת בריא - שאם עמד אינו חוזר, והרי
19 היא כמתנת שכיב מרע - דלא בעיא קנין, אמר
20 להו רבא: לאו אמינא לכו, לא תיתלו בוקן סרוקן
21 ברב נחמן? הכי אמר רב נחמן: הרי היא כמתנת
22 בריא ובעיא קנין, איתבייה רבא לרב נחמן: שפיר
23 קרקע כל שהוא - מתנתו קיימת; מאי לאו דלא קנו
24 מניה? לא, דקנו מניה - אי, הך, אימא סיפא:
25 לא שפיר קרקע כל שהוא - אין מתנתו קיימת; והאי
26 דקנו מניה, אפאי אין מתנתו קיימת? אמר להו, הכי
27 אמר שמואל: שכיב מרע שקבת כל נכסיו לאתריה,
28 אף על פי שקנו מידו - עמד חוזר, בידוע שלא
29 הוה מצוה אלא מחמת מיתה, איתבייה רב מרששא
30 לרבא: מעשה באפון של בני רובל שהיה חולה,
31 ואמרה: תתן כבניתי לבתי, והוא בעיניו עשׂי מנה,
32 וכתה: וקיימו בדריה - התם כמצוה מחמת מיתה,
33 איתבייה רבינא לרבא: האומר 'תתנו גט זה לאשתי
34 ותשנו שחרור זה לעבד' - ומה? יתנו לאחר מיתה, ומפאי
35 דלא קנו מניה? דמאי דבט, מה גבי לאו הך קנין,
36 אף האי נמי דלא קנו מניה - התם נמי כמצוה
37 מחמת מיתה. רב הונא בריה דרב יהושע אמר: מצוה

1 כי הוה קיימא הדרא בה - כדתנן: לא שפיר קרקע כל שהוא - אין מתנתה.
2 תא וקני כל היכא דבעית - בא עתה אילו וקנה השרה בעצמו גמור בכל ענין שתרצה,
3 שלא אוכל לחזור. אמא ושייר וקנו מניה - לא רצה לקבל כל השרה, אלא שפיר
4 לעצמה מעט, דהוה לה מתנה מקצת על ידי קנין, דקמן לך לקמן על מיתה הדרא
5 בלא אלא כן מצוה מחמת מיתה, ודגולי
6 דמתנה ומתנת מיתה קיימה, ואי קאי - הדר
7 ביה. כפיאול ולא בעי דמא - קרקע שמכאב
8 ואי רציאת דם ניכר בו, דהיינו נידוי. אמרו ליה
9 והניס, אמרה - כששילחה בשביל אחיה.
10 ווי כי מיתה הך איתתא - ולא תראה את
11 אחיה, שאינו רוצה לבא אלי, אם כן מצוה
12 מחמת מיתה היא - וכל מצוה מחמת מיתה
13 - חוזר, בין במתנה ובכתיב אלא, בין במתנה בלא
14 שירה, ואפילו קנו מניה, אי קאי מחלו - הדר
15 כבולחא, בידוע שלא היה קנין אלא מחמת
16 מיתה, והואיל הוה מתאוקל על מיתתו בעת
17 צוואתו, והכי פסקין לקמן, איתמר מתנת
18 שכיב מרע כמתנת - שלא היה בה קנין,
19 והיא אותה מתנת ששניה שפיר קרקע כל
20 שהוה מתנתו מתנה, שאם עמד אינו חוזר,
21 רבין דהוי בה שויר - כך היה דעתו, שאם
22 יעמוד לא חוזר, ולכך שפיר קרקע כל
23 ששניה, והרי היא כמתנת שכיב מרע - שאין
24 בה שויר, ולא בעיא קנין, ואם מת - קנה,
25 ואם עמד - אינו חוזר, ובעיא קנין - ויבין
26 דקנו מניה - אם עמד אינו חוזר, דאבאי קנין
27 ושורו, וכל שכן דאם מת - קנה. אבל כל
28 קנין - אפילו מת לא קנה, וכל שכן אם עמד
29 חוזר, והכי פסקין לקמן, איתמר רבא לרב
30 נתנן - כמתנתו; שפיר קרקע כל שהוא כן
31 דהיינו מתנת שכיב מרע במקצת, אימא סיפא
32 אם לא שפיר קרקע כל שהוא אין מתנתו
33 מתנה - אם יעמוד מחלו, ואם מת - קנה.
34 ואי קניא מיתה אפאי לא הויה מתנתו מתנה
35 - שאם יעמוד לא חוזר. בידוע שלא היה קנין
36 אלא מחמת מיתה - והואיל לא שפיר, ואף
37 על פי שלא צוה מחמת מיתה הדיא, והכל
38 כפי אדם. כבתי - כפי נפש 'ושקיא'
39 בלעז, והוא לשון ביטוח דהחלות מנוסחת
40 (גד), אם שמכנין אותן למילת, וקיימו חכמים
41 תא דבריה - אף על פי דמתנת מקצת אלא
42 קנין הוא, דמרתני 'דבריה' משמע דברים
43 שכל קנין הוא; התם כמצוה מחמת מיתה -
44 הלא בעי מתנתו מיתה היא מחמת, דמצוה
45 מחמת מיתה לא בעי קנין דיבא מת, לא כיא
46 שוד בין ליבא שויר. והכי פסקין לקמן.
מתנת

1 דהתיח
2 וקיימו חכמים את דבריה - פירושו: אילמא מתנת שכיב מרע במקצת לא בעי קנין.
3 ואם האמהר לפי סברתו של משקה, אמאי נקט מתנה? אפילו בלא מתנה נמי, כיון
4 דמתנת שכיב מרע במקצת אינו חוזר, דהוי כמתנת בריא וכן יש להקשות בחד דלקמן דיתנו
5 מנה לפלוגי תומא, כי לפי פירוש הנוקשה אמאי נקט 'ומת' ב' אין נראה לומר שיהלוק רבא
6 במה שאומר דהיא מתנת בריא, ולא יסבר

7 ויכי קיימא תות הדרא בה, וימנא הדרא חלשא, שלחה
8 ליה: תא קני, שלח: לא בעינא. שלחה ליה: תא קני
9 כל היכא דבעית, אול שפירא וקנו מניה, פי קיימא
10 הדרא בה, אתאי לקמייה דרב נחמן. שלח ליה: תא.
11 לא אתאי, אמר: מאי איתיה? הא שפירא וקנו מניה,
12 שלח ליה: אי לא אתית, מתינא לך בסמילא דלא
13 מפע דמא. אמר להו לסהדי: היכי הוה מעשה?
14 אמרו ליה, אמרה הכי: ווי דקא מיתיה הך ואיתתא
15 אמת להו: אם פן הוה מצוה מחמת מיתה, ויגצה
16 במקצת - אמרה רבנן קפיה דרבא משפיה דרב
17 וזמרא בריה דרב נחמן דאמר משפיה דרב נחמן: הרי
18 היא כמתנת בריא, והרי היא כמתנת שכיב מרע;
19 הרי היא כמתנת בריא - שאם עמד אינו חוזר, והרי
20 היא כמתנת שכיב מרע - דלא בעיא קנין, אמר
21 להו רבא: לאו אמינא לכו, לא תיתלו בוקן סרוקן
22 ברב נחמן? הכי אמר רב נחמן: הרי היא כמתנת
23 בריא ובעיא קנין, איתבייה רבא לרב נחמן: שפיר
24 קרקע כל שהוא - מתנתו קיימת; מאי לאו דלא קנו
25 מניה? לא, דקנו מניה - אי, הך, אימא סיפא:
26 לא שפיר קרקע כל שהוא - אין מתנתו קיימת; והאי
27 דקנו מניה, אפאי אין מתנתו קיימת? אמר להו, הכי
28 אמר שמואל: שכיב מרע שקבת כל נכסיו לאתריה,
29 אף על פי שקנו מידו - עמד חוזר, בידוע שלא
30 הוה מצוה אלא מחמת מיתה, איתבייה רב מרששא
31 לרבא: מעשה באפון של בני רובל שהיה חולה,
32 ואמרה: תתן כבניתי לבתי, והוא בעיניו עשׂי מנה,
33 וכתה: וקיימו בדריה - התם כמצוה מחמת מיתה,
34 איתבייה רבינא לרבא: האומר 'תתנו גט זה לאשתי
35 ותשנו שחרור זה לעבד' - ומה? יתנו לאחר מיתה, ומפאי
36 דלא קנו מניה? דמאי דבט, מה גבי לאו הך קנין,
37 אף האי נמי דלא קנו מניה - התם נמי כמצוה
38 מחמת מיתה. רב הונא בריה דרב יהושע אמר: מצוה

39 מחמת מיתה בעלמא בעיא קנין, וכי תניא הני מתנייתא - במתחלק כל נכסיו, דהתיח
40 מתנת שכיב מרע שויה, והלכתא: מתנת שכיב מרע במקצת בעיא קנין, ואף על גב
41 דמת; מצוה מחמת מיתה לא בעיא קנין, והוא דמת; עמד חוזר, ואף על גב דקנו מניה.
42 אימור:

1 דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
2 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
3 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
4 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
5 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
6 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
7 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
8 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
9 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
10 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
11 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
12 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
13 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
14 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
15 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
16 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
17 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
18 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
19 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
20 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
21 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
22 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
23 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
24 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
25 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
26 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
27 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
28 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
29 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
30 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
31 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
32 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
33 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
34 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
35 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
36 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
37 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
38 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
39 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
40 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
41 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
42 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
43 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
44 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
45 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
46 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
47 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
48 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
49 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
50 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
51 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
52 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
53 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
54 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
55 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
56 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
57 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
58 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
59 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
60 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
61 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -
62 קא משמע לך. דלא ידעין הוא מנמשח ר'מי שאחור (אין שם). ומהדאי ר'מי שאחור משמעין שאף על פי שתנו לא גט מתיים -

1 תנו מנה לפלוגי תומא ומה יתנו לאחר מיתה - אמור רבינו יגזק: דלמאן דמוקי בגמרא דך משנה בשכיב מרע - אתי שפיר והוי סיפא דומיא דרישא, והשתא מיירי כולה מתניתין בענין אחד,
2 והתמלק בין צוואת שכיב מרע בשטר לצוואת מנוח, ודבעש אין מועיל צוואתו לאחר מיתה כמו במנוח, ואף על פי שלא נזכר למצוי, לפי שהשטר שרצה ליתן לאחר מיתה אין עובלם,
3 והצעה בעולם, מכל מקום כיון דבבשת מיתה שניהם בעולם - דמו אהדי קצת. אבל למאן דמוקי לה התם בריא ובמעמד שלשוק, קשה, דהשתא לא הוי רישא דומיא דסיפא
4 דאין

[דף כ"ג ע"ב]

מתנמנמין היו. ומתקנין שם תקון גדול – מה תקון היו עושין שם? שהיו מעמידין האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן, כהיא דתנינן תמוז; וחלקה היתה בראשה והקיפותה כצוצמרא, שהנשים רואות מזמגלן והאנשים מזממו, כדי שלא יהו מערביין. ממי למדו? מדבר תורה – (זכריה יב, יב): "וספדה הארץ משפחות משפחות לבד"; תרין אמורין, חד אמר: זה הספדו של משיח. והורגה אמר: זה הספדו של יצר הרע. מאן דאמר זה הספדו של משיח – מה אם בשעה שהן אבילין את אמר האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן, בשעה שהן שמחים לא כל שבין? מאן דאמר זה הספדו של יצר הרע, מה אם בשעה שאין יצר הרע קים את אמר האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן, בשעה שיצר הרע קים לא כל שבין? ומנורות של זהב היו שם – פר קפרא אמר: וגובהן מאה אמה. והא תני כל דתלי מאה אמין בעי בסים תלתין ותלת סולמא מיכא תלתין ותלת וסולמא מיכא תלתין ותלת. והתני כל העזרה לא היתה אלא ארבע מאה ושמננים ושבע על רחב מאה ושלשים והמש. אשפח תני מקומן מעשה נסים היו. מה ביד בלהם מאה ועשרים לוג או ביד כל אחד ואחד מאה ועשרים לוג.

הלכה ג', מתניתין – מבלאי מכנסי כהנים ומהמניניהן היו מפקיעין, ובהן היו מדליקין. לא היתה חצר בירושלים שלא היתה מאירה מאור בית השואבה.

גמרא – תני מבלאי מכנסי כהן גדול היו מדליקין את הנרות שבפנים, ומבלאי מכנסי כהן הדיוט היו מדליקין את הנרות שבחוץ. אמר רבי שמואל בר רב יצחק: כתיב (שמות כז, כ): "להעלות נר תמיד", שערו לומר, אין לה עושה שלהבת אלא פשתן בלבד. מהו מפקיעין? תרגם רבי חניי קומי רבי יוסה: מפשילים. תני, לא הנה חצר בירושלם שלא היתה מאירה מאור בית השואבה. תני, יכולה אשה לבור הפיה לאור הפערכה. ולא היו מועלות? לאו. דאמר רבי יהושע בן לוי: הריח והפראא והקול – אין בהן מעילה. ששה קולות היו נשמעים מיריחו: מיריחו היו שומעין קול שער הגדול שנפתח, מיריחו היו שומעין קול הפגרפה, מיריחו היו שומעין קול העץ שעשה בן קמין מוכני לכיור, מיריחו היו שומעין קול גבני פרוז, מיריחו היו שומעין קול החליל, מיריחו היו שומעין קול הצלצל, ויש אומרים אף קולו של כהן גדול בשעה שהוא

[דף כ"ד ע"א]

מוזכיר את השם ביום הכפורים. מיריחו היו מריחין ריח פטום הקמרת. אמר רבי לעזר בן דלגוי: עזים היו לבית אבא בהרי אכור והיו מתעמשות מריח פטום הקמרת.

הלכה ד', מתניתין – החסידים ואנשי מעשה היו מרדנין לפניהן באביקות ואומר לפניהן דברי תשובה, והלויים בפגרות ובמזלותים ובכל כלי שיר בלא מספר, על המשיעשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים כנגד המשיעשרה שיר המעלות שבתהלים שעליהם עומדים הלויים בשיר.

גמרא – החסידים ואנשי מעשה, יש מהן שהיו אומרים: 'אשריך ילדותו שלא בישת את זקנתו' – אלו חסידים ואנשי מעשה, ויש מהן אומרים: 'אשריך זקנתו שפפרה על ילדותו' – אלו בעלי תשובה. אלו ואלו היו אומרים: אשרי מי שלא הטא ומי שהטא ומהל לו. הלל הזקן פד הנה חמי לזן עבדין פפחו , הנה אמר לזן: דאנן הכא מאן הכא? וקליוסן הוא צריד? והכתיב (דניאל ג, י): "אלף אלפין ישמשוניה ורבות רבוין קדמוהי יקומו". פד הנה חמין לזן עבדין בכשר, הנה אמר די לא נן הכא מאן הכא? שאף על פי שיש לפניו פמה קליוסין, חביב הוא קלוסן של ישראל יותר מכל. מה טעמא? "ינעים זמירות ישראל" (שמואל-ב כג, א): "וישב תהלות ישראל" (תהלים כב, ד). בן יהוּצדק היה משתבח בקפיוצותיו. אמרו עליו על רבי שמעון בן גמליאל שהיה מרקד בשמונה אביקות של זהב, ולא היה אחד מהן נוגע בתברו, וכשהיה פורע – היה נועץ גודלו בארץ וכורע ומיד היה נזקף. איזו היא פריעה ואיזו היא פרכה? רבי היה רבה הראה פריעה לפני רבי ונפסח ולא נתרפא. פתיב (ש"ב ג, כ): "וישב דוד לברך את ביתו ותצא מיכל בת שאול לקראתו" וגו'. מהו "אחד הריקים"? אמר אבא פר פתנא: הריקים זה ארכיסטים. אמרה: היום נגלה כבוד בית אבא. אמרו עליו על בית שאול שלא נראה מהם לא עקב ולא גודל מימיהם, הדא הוא דכתיב (שמואל-א' כד, ג): "ויבא אל גדרות הצאן אשר על הדרך ושם מערה". רבי אבון בשם רבי לעזר: גדר לפניו מוגדר היה. "ויבא שאול להסד את רגליו", והנה חמי ליה משלשל ציבחר ומסליק ציבחר. אמר דוד: היאך מינגע בהדין גופא צדיקא? הדא הוא די אמר ליה: "הנה היום הנה ראו עיניך את אשר נתנה היום בידי פמיערה ואמר להרנך", זאחוס עליך' אין פתיב כאן אלא 'ותהם עליך' – צניעותה חס עליך. "ויאמר דוד אל מיכל לפני ה' אשר פחר בי מאביד וגו'. ונקלתי עוד מואת והייתי שפל בעיני ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה". שאינן אמהות אלא אמהות. ומה נענשה? "ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום מותה". והא פתיב: "הששי יתרעם לעגלה אשתו". שגעת בעגלה ומתה.

הלכה ה', מתניתין – עמדו שני כהנים בשער העליון היורד מעזרת ישראל לעזרת נשים, ושתי הצוצרות בידם, קרא הקבר, תקעו והריעו ותקעו, הביע למעלה עשירית, תקעו והריעו ותקעו, הביעו

לעזרה, תקעו והריעו ותקעו. היו תוקעין והולכין עד שפוגעין לשער היוצא למזרח, הגיעו לשער היוצא למזרח.

[דף כ"ד ע"ב]

והפכו פניהן למערב ואמרו: "אבותינו היו במקום הזה אהוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה והפיה משתתחים קדמה לשמש ואנו ליה וליה עינינו", רבי יהודה אומר: שונין אותו, לומר – "אנו ליה וליה עינינו".

גמרא – תרגם רב קומי דבית רבי שילה: קרא גברא – אכריו פרוזא. אמרין ליה: קרא תרנגולא . אמר לון: והא תנינן 'בן גבר'. אית לך מימר פר תרנגולא? רבי ירמיה בעי: עשירית מקמלן עשירית מקמלון. אמר רבי חיה בר בא: "והפיה משתתחים" אין בתיב כאן, אלא "והפיה משתתחיתם" – שהיו משתתחים להפיה ומשתתחים להיכל. אמר רבי אבא בר כהנא: "כי שתים רעות עשה עמי" (ירמיה ב, יג), וכי שתים רעות עשה עמי? הא ותרה לאלף? אלא שהיו משתתחים להפיה ומשתתחים להיכל.

הלכה ו', מתניתין – אין פותחין מעשרים ואחת תקיעות במקדש, ואין מוסיפין על ארבעים ושמונה. בכל יום היו שם עשרים ואחת תקיעות, שלש לפתיחת שערים, ותשע לתמיד של שחר, ותשע לתמיד של בין הערבים, ובמוסף היו מוסיפין עוד תשע. ובערב שבת היו מוסיפין עוד שש, שלש להבטיל העם ממלאכה, ושלוש להבדיל בין קדש לחל. ערב שבת שפתוף ההג היו שם ארבעים ושמונה, שלש לפתיחת שערים, שלש לשער העליון, ושלוש לשער התחתון, ושלוש למלוי הפנים, ושלוש על גבי מזבחה, תשע לתמיד של שחר, ותשע לתמיד של בין הערבים, ותשע למוסף, שלש להבטיל את העם מן המלאכה, ושלוש להבדיל בין קדש לחל.

גמרא – תני, אין פחות משבע ולא יותר על שש עשרה. ההן תניא עבד תקיעה ותרועה ותקיעה חדא. וההן תניא עבד כל חדא חדא מינהון חדא. שתמצא אומר שלש על כל מטה ומטה. רבי יהודה אומר שלש על כל דגל ודגל. ותני, ושלוש למעלה עשירית, הא חוריו מאן דאית ליה על גבי המזבחה – לית ליה למעלה עשירית, מאן דאית ליה למעלה עשירית – לית ליה על גבי המזבחה. אמר רבי זעירא: זאת אומרת שלא היו תוקעין אלא לנסוף הפנים בלבד, אין תימר למילויין נתנו – שלש למלוי הפנים של יום ושלוש למלוי הפנים של מחר. אילין אינון? והא אית לך חורנין. תשע למוספי שבת, תשע למוספי ראש חדש, ותשע למוספי יום טוב של ראש השנה.

[דף כ"ה ע"א]

אָלָא כְּמַאן דְּאָמַר: יִתְקַעוּ לְפָנִים מִן הַמוֹסְפִין יִתְקַעוּ. רַבְּנֵן דְּקִיסְרִין בְּשֵׁם רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲהָא: וְאִפְלוּ
כְּמַאן דְּאָמַר יִתְקַעוּ לְפָנִים מִן הַמוֹסְפִין יִתְקַעוּ. תּוֹקְעִין הֵיּוּ מוֹסִיפִין – לֹא הֵיּוּ מוֹסִיפִין תְּקִיעוֹת. רַבִּי
הֵיּוּ בַּר בָּא אָמַר: הֵיא נְבֵל הֵיא כְּנֹר, נִימִין יִתְרוֹת בֵּין זֶה לָזֶה. אָמַר רַבִּי הֵיּוּ בַר אֲבָא לָמָּה נִקְרָא
שְׁמוֹ נְבֵל? שְׁהוּא מְנַבֵּל כְּפֹה מִיַּנִּי זָמַר. רַבִּי הוֹנֵה בְּשֵׁם רַב יוֹסֵפ: עַל יְדֵי עוֹר שְׂאִינֹו עֹבֵד וְעַל יְדֵי נִימִין
יִתְרוֹת הֵיּוּ מְלַבִּין כְּפֹה מִיַּנִּי זָמַר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ אָמַר: עוֹנֵב זֶה אֲרַדְבָּלִים. תַּנִּי, רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן
גַּמְלִיאֵל לֹא הֵיּוּ אֲרַדְבָּלִים בִּירוּשָׁלַיִם מִפְּנֵי שְׁהוּא סוֹרַח אֶת הַנְּעִימָה. חֲלִיל שֶׁל מִקְדָּשׁ שֶׁל מוֹשֶׁה הֵיּוּ,
וְשֶׁל קִנְהָ הֵיּוּ. נִשְׁפַּר וְתִקְנִיָּה וְלֹא הֵיּוּ קוֹלוּ עַרְב כְּמוֹת שְׁהִיָּה, חֲזוּרוּ וּנְמַלּוּהוּ: וְחֲזוּר לְכְמוֹת שְׁהִיָּה. צְלַצֵּל
שֶׁל מִקְדָּשׁ שֶׁל מוֹשֶׁה הֵיּוּ, וְשֶׁל נְחֻשֶׁת הֵיּוּ נִשְׁפַּר וְתִקְנִיָּה: וְלֹא הֵיּוּ מְצַלְצֵל כְּמוֹת שְׁהִיָּה, חֲזוּרוּ וּנְמַלּוּהוּ:
וְחֲזוּר לְכְמוֹת שְׁהִיָּה. מִכְתָּשֶׁת שֶׁל מִקְדָּשׁ שֶׁל מוֹשֶׁה הֵיּוּ, וְשֶׁל נְחֻשֶׁת הֵיּוּ, נִשְׁפַּרְהָ וְתִקְנִיָּה: וְלֹא הֵיּתָה
מְפֻטְמֶת כְּמוֹ שְׁהִיָּתָה, חֲזוּרוּ וּנְמַלּוּהָ: וְחֲזוּרָה לְכְמוֹת שְׁהִיָּתָה. אֵלֹו שְׁנֵי בָלִים שֶׁנִּשְׁפַּתְּבְרוּ כְּבִנְיָן הֲרֵאשׁוֹן
וְלֹא עֲלֵתָה עֲלֵיהֶן אֲרוּחָה, עֲלֵיהֶן הוּא אָמַר: "נְחֻשֶׁת מְרוּק" (דְּבַרֵי הַיָּמִים – ב ד, יז) "נְחֻשֶׁת מְמַרְט"
(מְלָכִים – א ז, מוה). "וּכְלֵי נְחֻשֶׁת מִצְהֵב מוֹכַח שְׁנַיִם חֲמוּדֹת בְּזֻהָב" (עֲזָרָא ה, כח). תַּרְיִן אֲמֹרִין: חַד
אָמַר, חַד מִיַּנְיֵהוֹן כְּתַרֵי דְדַחַב, וְחֻרְנָה אָמַר, תַּרֵי מְנַהוֹן כְּתַרֵי דְדַחַב. תַּנִּי, רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל
אָמַר: שְׁלוּחַ הֵיּוּ מוֹצִיא מֵיַם בְּאֵיסָר. אָמַרוּ: נִרְחִיבְנוּ וְיִרְבּוּ מִיָּמִי, תִּרְחִיבוּהוּ וְנִתְמַעְטְמוּ מִיָּמִי. חֲזוּרוּהוּ:
וְנִדְרוּהוּ: וְחֲזוּר לְכְמוֹת שְׁהִיָּה. מְגַרְפָּה, רַב וְשְׂמוּאֵל, חַד אָמַר: עֲשֶׂרָה נִקְבִים הֵיּוּ בָהּ, כֹּל אֶחָד וְאֶחָד הֵיּוּ
מוֹצִיא מָאָה מִיַּנִּי זָמַר. וְחֻרְנָה אָמַר: מָאָה נִקְבִים הֵיּוּ בָהּ, כֹּל אֶחָד וְאֶחָד הֵיּוּ מוֹצִיא עֲשֶׂרָה מִיַּנִּי זָמַר,
מְדַבְּרֵי שְׁנֵיהֶם הֵיּתָה מוֹצִיאָה אֶלֶף מִיַּנִּי זָמַר. מוֹסְפֵי שֶׁבֶת וּמוֹסְפֵי רֹאשׁ חֲדָשׁ, מִי קֹדֶם? רַבִּי יְרֵמְיָה סָבַר
מִיָּמַר: מוֹסְפֵי שֶׁבֶת וּמוֹסְפֵי רֹאשׁ חֲדָשׁ – מוֹסְפֵי רֹאשׁ חֲדָשׁ קוֹדְמִין. חֵילִיָּה דְרַבִּי יְרֵמְיָה מִן הַדָּא: שִׁירוּ
שֶׁל שֶׁבֶת וְשִׁירוּ שֶׁל רֹאשׁ חֲדָשׁ – שִׁירוּ שֶׁל רֹאשׁ חֲדָשׁ קֹדֶם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: שְׁנַיָא דְאָמַר רַבִּי הֵיּוּ בְּשֵׁם
רַבִּי יוֹחָנָן: בְּדֵי לְפָרְסָמוּ וְלְהוֹדִיעַ שְׁהוּא רֹאשׁ חֲדָשׁ. בִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? שׁוֹחֵט מוֹסְפֵי שֶׁבֶת וְאָמַר עֲלֵיהֶן
שִׁירוּ שֶׁל רֹאשׁ חֲדָשׁ, בְּרַם חֲכָא, מוֹסְפֵי שֶׁבֶת וּמוֹסְפֵי רֹאשׁ חֲדָשׁ – מוֹסְפֵי שֶׁבֶת קוֹדְמִין, עַל שֵׁם כֹּל
הַתְּדִיר מִתְּכַבְּרוּ קֹדֶם אֶת חֲבֵרוֹ.

הַלְבָּה ז' מִתְּנִיתִין – יוֹם טוֹב הֲרֵאשׁוֹן שֶׁל חַג הֵיּוּ שֵׁם שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר פָּרִים וְאֵילִים שְׁנַיִם וְשְׁעִיר אֶחָד.
נִשְׁתַּיְרוּ שֵׁם אֲרַבְעָה עֶשֶׂר בְּבָשִׂים לְשִׁמוּנָה מִשְׁמֵרוֹת. בַּיּוֹם הֲרֵאשׁוֹן, שִׁשָּׁה מְקַרְבִּין שְׁנַיִם שְׁנַיִם,
וְהַשְּׂאֵר אֶחָד אֶחָד. בַּשְּׁנֵי, חֲמִשָּׁה מְקַרְבִּין שְׁנַיִם שְׁנַיִם, וְהַשְּׂאֵר אֶחָד אֶחָד.

[דף כ"ה ע"ב]

בשלישי, ארבעה מקריבין שנים שנים, והשאר אחד אחד. ברביעי, שלשה מקריבין שנים שנים, והשאר אחד אחד. בחמישי, שנים מקריבין שנים שנים, והשאר אחד אחד. בששי, אחד מקריב שנים, והשאר אחד אחד. בשביעי, כלן שוין. בשמיני, חזרו לפים בכרנלים. אמרו, מי שהקריב פרים היום, לא יקריב למחר, אלא חזרין חלילה.

גמרא – תני, כל המשמרות שהיו במקדש היו שונות ומשלשות בפרים, חוץ משתים האחרונות שהיו שונות ולא היו משלשות בפרים. רבי לעזר שאל: מהו להתחיל מהן לרגל הבא? אמר רבי יוסה: מתניתין אמרה פן – בשמיני חזרו לפים כרנלים. לא צורכה דילא בהדא דתני בשם רבי נתן, דתני רבי נתן: שמיני לא היה בו פים. על דעתיה דרבי נתן, מהו להתחיל מהן לרגל הבא? אמר רבי יוחנן: ותני פן, שמיני רגל בפני עצמו, פים בפני עצמו, ברכה בפני עצמה, קרבן בפני עצמו. רגל – דאמר רבי אבין בשם רבי אחא: בלחם פתוב "וביזים" וכאן בתיב "ביזים", ללמדה, שהיא רגל בפני עצמו. פים – אמר רבי יוסה: מתניתין אמרה פן, בשמיני חזרו לפים כרנלים. ברכה – אמר רבי אילא: זמן קרבן פן – פר אחד איל אחד.

הלכה ח', מתניתין – בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוות באמורי הרגלים, ובחלוק לחם הפנים. בעצרת אומרים לו, הילך מצה הילך חמין. משמר שזמנו קבוע, הוא מקריב תמידין, נדרים ונדבות ושאר קרבנות צבור, ומקריב את הכל. יום טוב הסמוך לשבת, בין מלפניה בין מלאחריה, היו כל המשמרות שוות בחלוק לחם הפנים.

[דף כ"ז ע"א]

הל יום אחד להפסיק בינתיים, משמר שזמנו קבוע, היה נוטל עשר חלות, והמתעבב נוטל שתים. ובשאר ימות השנה, הנכנס נוטל שש, והיוצא נוטל שש. רבי יהודה אומר, הנכנס נוטל שבע, והיוצא נוטל חמש. הנכנסין חולקין בצפון, והיוצאין בדרום. בלגה לעולם חולקת בדרום, וטבעתה קבועה, וחלונה סתומה.

גמרא – בתיב (דברים יח, ח): "חלק בחלק ואכלו". יכול אף בשאר כל ימות השנה פן? תלמוד לומר: "לבד ממפריו על האבות", חוץ מפה שמכרו אבות לבנים את שבתך ואני שפתי. ובעצרת אומר: 'הילך מצה הילך חמין, אית תניי תני, 'הילך חמין הילך מצה', מאן דאמר 'הילך מצה' שהוא חביב, מאן דאמר 'הילך חמין' שהוא תדיר. אמר רבי לוי: כל המשמרות היו נתונות בדרום. אמר רבי יוסה:

מתניתין אמרה בה, חל יום אחד להפסיק בינתיים. רבי יודה בן מיטם בשם רבי אחא: קריא מסייע להן תניא (שמואל-א כא, ד): 'ינעתה מה יש תחת ידך המושה להם תנה בידי או הנמצא'; ואחוימלך מן המושמר היוצא הנה. הנכנסין חולקין בצפון ויוצאין בדרום – אמר רבי הנניה בריה דרבי הלל: כדי לחלק כבוד לנכנסין. אמר רבי יוסי בי רבי בון: לא מטעם זה, אלא בגין דתנינן, כל הנכנסין להר הבית נכנסין דרך ימין ומקיפין ויוצאין דרך שמואל. בלגה לעולם חולקת בדרום – מפני מרים בת בלגה שהמירה דתה והלכה ונשאת לסרדיוט אחד משל מלכות בית יוק, ובאה וטפחה על גגו של מזבחה אמרה לו: לוקים! לוקים! אתה התרבתה נכסיהן של ישראל ולא עמדת להן בשעת דוחקן. ויש אומרים: על ידי שהגיע זמנה לעלות ולא עלת, ונכנס ישבב ושמש תחתיה בכהונה גדולה, לפיכך בלגה לעולם היוצא. וישבב בנכנס. ויעקרו אותה ממקומה?! לית יכיל, דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: קשה לפני המקום לעקר שלשלת יוחסין ממקומן. ויעשו אותן עשרים ושלש.

[דף כ"ז ע"ב]

לית יכיל, דכתיב (דברי הימים-א ט, כב): 'המה יסד דויד ושמואל הראה באמונתם'; באמונתם – אומנות גדולה היתה שם, שאין משמר נוטל ושונה בשדה אהוזה עד שימול חברו. אמר רבי אבהו: השבתים, שאין משמר נוטל ושונה בשדה אהוזה עד שימול חברו. וטבעתה קבועה – רבי פא בשם רב יהודה: טבעות עשו להן, רחבות מלמעלה וצרות מלמטה. והלוונה סתומה – שלא העמידו אותה על סכניהן, כהיא דתנינן תמן: הוא היה נקרא 'בית החולפות', ששם היו גוזזין את הפסנין.

הדרן עלף מסכת ספא והדרן עלף מסכת ספא.

הדרן עלף מסכת ספא. והדרן עלף מסכת ספא, ודעתך עלף מסכת ספא, ודעתך עלף. לא נתנשי מנה מסכת ספא, ולא נתנשי מנה. לא פעלמא הדיו ולא פעלמא דאת: (ג' ע"ג)

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתהא תורתך אמונתנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא. הניא בר פפא, רמי בר פפא, נחמן בר פפא, אחאי בר פפא, אבא מרי בר פפא, רמס בר פפא, רמי בר פפא, סורקב בר פפא, אדא בר פפא, דרו בר פפא.

העירב נא יי אלהינו את דברי תורתך במינו ובכפיפות עמך בית ישראל, ונהיה בלנו אנהנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל בלנו ודעי טמך ולמודי תורתך:

מאובי תחפמני מנתך, פי לעולם היא לי: יהי לבי תמים כחוקיך, למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך, פי כי חיותי: ברוך אתה יי, למדני חוקיך: אמו אמו אמו סלה ועד:

מודים אנהנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משכימים והם משכימים, אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים, אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו מיהם, ואני אבטח בך.

יהי רצון מלפניך יי אלהי, פשם שערותי לסיים מסכת ספא, בן תעורני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיים, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקום את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים, נעמוד לי ולרועי, שלא תמוש התורה מפני ימפי ורועי ונרע רועי עד עולם, ותתקום בי, בהתהלך תנחה אתה, בשקבך תשמור עליה, והקוצית היא תשיחה: פי בי רבו ימיה, ויוסיפו לה שנות חיים: אורך ימים בימינו, בשמאלה עשרי וכבודי: יי עז לעמו יתן, יי בך את עמו בשלום:

פֶּרֶק רֵאשִׁוֹן

[דף א' ע"א]

מוֹזְכָּרִין גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, מִיּוֹם טוֹב הִרְאִישׁוֹן שֶׁל חַג. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, מִיּוֹם טוֹב הִאֲחָרוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הוֹאִיל וְאִין הַגְּשָׁמִים סִימּוֹן בְּרַכָּה בְּחַג, לָמָּה הוּא מוֹזְכָּר? אָמַר לֹא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֵף הוּא אֵינּוּ אָמַר אֱלָא 'מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרֵיד הַגְּשָׁם' בְּעוֹנָתוֹ. אָמְרוּ לוֹ, אִם בֶּן לְעוֹלָם יֵהָא מוֹזְכָּר:

גְּמָרָא מַאֲיָמָתִי מוֹזְכָּרִין גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים כּו'. טַעְמֵיהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, עַל יְדֵי שְׂאֲרַפְעַת מִינֵין הִלְלוּ גְּדִילִים עַל הַפּוּיִם, לְפִיכָךְ הֵן בָּאִין פְּרַקְלִימִין לַפּוּיִם. דְּבַר אַחַר, בְּשַׁעֲהָ שְׂהַעֲבֵד מִשְׁמִישׁ אֶת רַבּוֹ כֹּל צָרְכּוֹ, הוּא תוֹבֵעַ פְּרָסוֹ מִפְּנֵי. אָמַר לֹא ר' יְהוֹשֻׁעַ, וְהֵלֵא מִשַּׁעֲהָ שְׂהַעֲבֵד מִשְׁמִישׁ אֶת רַבּוֹ כֹּל צָרְכּוֹ וְרוּחַ רַבּוֹ נֹזְחָה הִימֵינוּ, הוּא תוֹבֵעַ פְּרִנְסָתוֹ מִפְּנֵי. דְּבַר אַחַר, אִין הָעֵבֶד תוֹבֵעַ פְּרָסוֹ אֱלָא סְמוּךְ לַפְּרָסוֹ.

תַּנִּי, רַבִּי יְעִיָּזָר אָמַר מִשַּׁעֲת נְמִילַת לִוְלָב, ר' יְהוֹשֻׁעַ אָמַר מִשַּׁעֲת הַנִּחוּ. עַל דַּעְתֵּיהּ דִּיהוּדִין בְּתַרְיֵיא, הִיא דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יְעִיָּזָר קְדַמֵּיהּ. הִיא דַּעְתֵּיהּ אַחֲרֵיהּ. מַחֲלָפָא שִׁיטְתֵּיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ! תַּמּוֹן הוּא אָמַר מִיּוֹם טוֹב הִאֲחָרוֹן, וְהֵכָא הוּא אָמַר מִשַּׁעֲת הַנִּחוּ. אָמַר ר' מְנַא, שְׂכַל הַיּוֹם בְּשַׁר לִוְלָב.

וַיִּזְכָּר מִבְּעֶרְבּוֹ! לִית כֹּל עַמָּא תַּמּוֹן. וַיִּזְכָּר בְּשַׁרִּית!

[דף א' ע"ב]

אֵף הוּא סְבוּר שְׂמָא הַזְכָּרִי מִבְּעֶרְבּוֹ וְהוּא הָוֵי מְדַבֵּר, מִפְּיּוֹן דִּהוּא חָמֵי לֹזֵן דְּלֵא מוֹדְכָרִין בְּקַדְמֵיתָא וּמוֹדְכָרִין בְּאַחֲרֵיתָא. אֵף הוּא יוֹדֵעַ שְׂלֵא הַזְכָּרִי מִבְּעֶרְבּוֹ. אָמַר לִיה ר' תַּיִיה פֶּר מְרִיֵיא, הִכִּין הָהוּא ר' יוֹנָה אַבּוּדָּה הָוֵי בְּהָ.

ר' חֲנַיִי בְּשֵׁם ר' פְּדָת, אָסוּר לִיְחִיד לְהַזְכִּיר עַד שְׁיִזְכָּר שְׁלוּחַ צִיבוּר. ר' סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי, בְּשַׁלִּיחַ צִיבוּר הַדְּבַר תְּלוּיָא? אָמַר ר' מְנַא קוּפִי ר' חֲנַיִי, מַה וּפְלִיגָא? אָמַר לִיה לֵא, דָּא דָּאֵת אָמַר בְּשַׁלִּיחַ

ציבור הדכר תלוי, יחיד אם רצה להזכיר מזכיר – בטל. וְדָא דְאֵת אָמַר אָמַר לְיָחִיד לְהַזְכִּיר עַד שְׁיִזְכִּיר שְׁלִיחַ צִיבוּר – בְּנֶשֶׁם. קָמוּן לְצִלוּתָא, בְּמִי שֶׁהַזְכִּיר שְׁלִיחַ צִיבוּר.

כְּשֶׁם שְׁתַּחֲוִית הַמַּתִּים חַיִּים לְעוֹלָם, כִּד יְרִידַת נְשָׁמִים חַיִּים לְעוֹלָם. ר' הֵיידָ בַר בָּא שְׁמַע לֵה מִן הָדָא (הוֹשֵׁעַ ו') יִחְיִינוּ מִיּוֹמָיִים, בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יִקְמוּנוּ וְנִהְיָ לְפָנָיו, וְנִדְעָה נִרְדְּפָה לְדַעַת אֵת ה' בְּשֹׁחַר נְכוּן מוֹצָאוֹ.

כְּתִיב (מַלְכִים א' יז) וַיֹּאמֶר אֱלֹהָיו הַתְּשֻׁבִי מִתּוֹשָׁבֵי גִלְעָד אֶל אַחָאָב, הִי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עִמָּדְתִּי לְפָנָיו אִם יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לֹפִי דְכָרִי. ר' בְּרַכְיָה אָמַר, ר' יוֹסֵה וְרַבְנִין. חַד אָמַר בֵּין עַל הַטַּל בֵּין עַל הַמָּטָר נִשְׁמַע לוֹ, וְהוֹרְנָה אָמַר עַל הַמָּטָר נִשְׁמַע לוֹ וְעַל הַטַּל לֹא נִשְׁמַע לוֹ. מֵאֵן דְּאָמַר עַל הַמָּטָר נִשְׁמַע לוֹ וְעַל הַטַּל לֹא נִשְׁמַע לוֹ, מִן הַדִּין קָרְיָא (שֵׁם יח) לֵךְ הִרְאָה אֶל אַחָאָב וְאֶתְנָה מָטָר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

מֵאֵן דְּאָמַר בֵּין עַל הַטַּל בֵּין עַל הַמָּטָר נִשְׁמַע לוֹ, אִיכָן הוֹתֵר נִדְרוֹ שֶׁל טַל? אָמַר ר' תַּנְחוּם אֲדַרְעֵיָא, סְכָרִין מִימֵר, נִדְרֵי שֶׁהוֹתֵר מִכְּלָלוֹ הוֹתֵר כּוּלָּו. אֵית דְּכַעֵי מִימֵר בְּכִנְיָה שֶׁל צַרְפִּית (שֵׁם יז) וַיִּקְרָא אֶל ה' וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי, הִנֵּם עַל הָאֲלֻמָּנָה אֲשֶׁר אָנִי מַתְגַּדֵּר עִמָּה תִרְעַת לְהַמִּית אֵת בְּנֵיהּ. אָמַר ר' יוֹדָה בַר פִּזִּי, לְאֲחַד שְׁנֵיב נִרְתִּיקוּ שֶׁל רּוֹפֵא, עִם בְּשֵׁהוּא יוֹצֵא נִפְצַע בְּנוֹ, חוֹר אֲצִלוֹ וְאָמַר לוֹ אֲדוּנִי הַרּוֹפֵא רַפָּא אֵת בְּנִי, אָמַר לוֹ לֵךְ וְהַחְזֵר אֵת הַנִּרְתִּיקִי, שְׁכַל מִינֵי רַפּוּאוֹת נְתוּנִין בּוֹ, וְאָנִי מִרַפָּא אֵת בְּנֵהּ. כִּד אָמַר לוֹ תְּקֹדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַלְהֵינוּ.

[דף ב' ע"א]

לֵךְ וְהַחְזֵר נִדְרוֹ שֶׁל טַל, שְׂאִין הַמַּתִּים חַיִּים אֵלָּא בְּטַלְלִים, וְאָנִי מַחֲיָה בְּנֵהּ שֶׁל צַרְפִּית. וּמִנְיִן שְׂאִין הַמַּתִּים חַיִּים אֵלָּא בְּטַלְלִים? שְׁנַאֲמַר (ישעיה כו) יִחְיִי מַתִּיד, נְבִילְתִי יִקְמוּנוּ, הִקִּיצוּ וְרַנְנוּ שׁוֹכְנֵי עַפְרָה, כִּי טַל אֹרֹת טַלְדָּה וְאַרְיִן רַפָּאִים תַּפִּיל. מַהוּ וְאַרְיִן רַפָּאִים תַּפִּיל? אָמַר ר' תַּנְחוּם אֲדַרְעֵיָא, וְאַרְעָא תַּפְקִידָה תַּפְלֵט.

ר' יַעֲקֹב דְּכַפֵּר חֲנֵן בְּשֵׁם ר' שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ, בְּשַׁעֲהָ שְׁעִישָׁה אַבְרָהָם וְמִינָם אֵת רַצוּנִי, נִשְׁבַּעְתִּי לוֹ שְׂאִינִי מִיּוֹן טַל מִבְּנֵי לְעוֹלָם. מַה מַּעֲמָא (תהלים קי) נִשְׁבַּע ה' וְלֹא יִנְחָם אֶתְהָ פִּהּ לְעוֹלָם. וְכְתִיב תַּמָּן (שֵׁם) לֵךְ טַל יִלְדוּתִיד. אָמַר ר' יוֹדָה בַר פִּזִּי, בְּדִיִּיתִיקוּ נִתְתִּינוּ לְאַבְיָהָם, וְיִתֵּן לֵךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְגו'.

אמר ר' שמואל בר נחמן, בשעה שישאל ב"ר רבי יוסי עבירות מעשים רעים, הגשמים נעצרו, והן מכיבין להן וכן אהר, כגון רבי יוסי הגלילי, והוא מפגיע בעדם, ומיד הגשמים יורדין. אבל הפל אינו יורד בשביל בירייתו. מה טעמא (מיכה ה) 'אשר לא יקנה לאיש ולא יחל לכני אדם'.

ר' זעורה בשם ר' חנינה, הנה עומד בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו. בטל והזכיר של גשם מחזירין אותו. והא תני בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר, אם רצה להזכיר מזכיר! לא דמי ההוא דמיקל להוא דלא מצלי ולא מיקל.

בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו, והא תני אם לא שאל בכרפת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתהנית המתים מחזירין אותו. בהוא דלא אדבר לא טל ולא מטר.

ר' זעורה בשם רב חונה, לא שאל בכרפת השנים, אומרה בשומע תפילה. ודכותה אם לא הזכיר גבורות גשמים בתהנית המתים, אומרה בשומע תפילה. מה אם שאלה שהיא מודחק אומרה בשומע תפילה, אומרה שהיא מריוח לא כל שכן. והא תני לא שאל בכרפת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתהנית המתים, מחזירין אותו! אמר רבי אבמי אחוי דר' יוסי, בשלא אומרה בשומע תפילה. איכן הוא חזר.

(דף ב' ע"ב)

ייבא פיי דאמר רבי שמעון בר בא בשם רבי יוחנן, בראש הדרש אם עקב את רגליו חזר לכתהילה, ואם לאו חזר לעבודה. וכא אם עקר את רגליו חזר לכתהילה, ואם לאו חזר לשומע תפילה:

בנינה (בני נוח) צרכון למיעבד תענית בתר פסקא. אתון ושאלון לרבי, אמר לון רבי, לכו ועשו, ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה.

היכן הוא אומרה? ר' ירמיה סבר מימר אומרה בשומע תפילה. אמר ליה רבי יוסי, לא אמר רבי זעורה בשם רב חונה, לא שאל בכרפת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתהנית המתים אומרה בשומע תפילה, ואמר לון רבי לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה!?

על דעתיה דר' יוסי היכן הוא אומרה? בשש שהוא מוסית. עד פדון ציבור שינש לו שש, יהיד שאין לו שיש? אמר רבי חנינה לא בן אמר רבי זעירא בשם רב חונה, יהיד תובע צרכיו בשומע תפילה, ואילו צרכיו הם.

תני, נתפלל ואינו יודע מה הזכיר, אמר ר' יוחנן, כל שלושים יום חזקה מה שהוא למוד הזכיר. מיכן והילך, מה שצורך יזכיר.

ר' בא בשם ר' חונא, שני ימים טובים של גלויות (מוזכיר בשחרית ואינו מזכיר במוסף, מנחה בשחרית וערבית במוסף) [מוזכיר במוסף ואינו מזכיר במנחה וערבית ושחרית, ומזכיר במוסף].

הנניח בן אחי ר' יהושע אומר, בגולה לא נהגו בו, אלא עד ששים יום בתקופה. שמואל אמר הלכה כהנניח בן אחי ר' יהושע. ותני כו, כמה דברים אמורים בחוצה לארץ, אבל בארץ ישראל הכל לפי הזמן, הכל לפי המאורע. הדין דת אמר בנשם, אבל בטל, אם רצה להזכיר כל ימות השנה מוזכיר:

אמר ר' יהושע הואיל ואין הגשמים סימן ברכה בהו, למה הוא מזכיר? אמר לו רבי אליעזר אף הוא אינו אומר אלא משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו: בעונתן הן חביבין פתחיית הפתים.

אמר ר' יוסת, ותמיה אנא, הוה רבנן מדמיי ירידת גשמים לתחיית הפתים, ולא דמייא. בעי בר נשא ייחזן מיתייא כל אימת, לא בעי בר נשא ייחות מיטרא כל אימת:

אמרו לו אם בן לעולם יהא מוזכר: מחלפה שימתיא

[דף ג' ע"א]

דרבי ליעזר, מחלפה שימתיא דרבי יהושע. דאיתפלגון, רבי ליעזר אומר אם אין ישראל עושין תשובה אין נגאלין לעולם, שנאמר (ישעיה ל) 'בשובך ונחת תושעון'. אמר לו רבי יהושע וכי אם יעמדו ישראל ולא יעשו תשובה אינן נגאלין לעולם? אמר לו רבי אליעזר, הקדוש ברוך הוא מעמיד עליהן מלך קשה בהמן, ומיד הן עושין תשובה והן נגאלין. מאי טעמא (ירמיה ל) 'זעת צרה היא ליעקב וממנה ישע'. אמר לו רבי יהושע והא פתיב (ישעיה נה) 'הנם נמפרתם ולא בכסף תגאלו'. מה עבד לה ר' ליעזר? תשובה, כמה דאת אמר (משלי ז) 'צרור הכסף לקח בידו' וגו'. אמר לו ר' יהושע, והא פתיב (ישעיה ס) 'אני ה' בעיתה אחישנה'. מה עבד לה ר' ליעזר? תשובה, כמה דת אמר (דברים י) 'זעתה ישראל מה ה' אלהיה שואל מעמך פי אם ליראה' וגו'.

ר' אהא בשם ר' יהושע בן לוי, אם זכיתם 'אחישנה', ואם לאו 'בעתה'. פיון שאמר לו ר' יהושע (דניאל יב) 'זרם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בדי העולם כי למועד מועדים וזצי וככלות נפין יד עם קודש תכלינה כל אלה' איסתלק ר' ליעזר:

מתוך המשה דברים נגאלו ישראל ממצרים, מתוך תפילין, מתוך צרה, מתוך צווקה, מתוך זכות אבות, מתוך תשובה (מתוך תפילין). הדין הוא דכתיב (שמות ב) 'ויחי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו' - מתוך צרה. 'וישמע אלהים את נאקתם' - מתוך צווקה. 'ויזכר אלהים את בריתו' - מתוך זכות אבות. 'וירא אלהים את בני ישראל' - מתוך תשובה. 'וידע אלהים' - מתוך תפילין.

וכן הוא אומר (דברים ד) 'בצר לך' - מתוך צרה. 'ומצאוך כל הדברים האלה באהרית תימים' - [מתוך תפילין]. 'ושבת' - מתוך תשובה. 'כי אל רחום ה' אלהיך' - מתוך רחמים. 'לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישפח ברית אבתיך' - מתוך זכות אבות.

וכן הוא אומר (תהלים קו) 'וירא בצר להם' - מתוך צרה. 'בשמעו את רינתם' - מתוך צווקה. 'ויזכר להם בריתו' - מתוך זכות אבות. 'וינחם פרוכ חסדיו' - מתוך תשובה. 'ויתן אותם לרחמים' - מתוך רחמים:

חד פר נש תהו איקמא בלישנייה, אתא לגבי רבי יוחנן ושלחיה גבי ר' חנינה, אמר ליה איזיל תהי קד ולגי באורייתא, דכתיב (משלי טו) 'מרפא לשון עין חיים':

אמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו, בספרו של רבי מאיר מצאו כתוב (ישעיה כא) 'מישא דומה' משיא רומי. 'אלי קורא משעיר', אמר רבי יוחנן אלי קורא מפני שעיר. אמר ר' שמעון בן לקיש 'אלי, מאיבן נדדוג ל, משעיר. אמר רבי יהושע בן לוי, אם יאמר לך אדם איבן הוא אלהיך, אמור לו בכרך הגדול שפאדום. מה טעמא, 'אלי קורא משעיר'.

תני רבי שמעון בן יוחי, בכל מקום שגלו ישראל, גלת השכינה עמה. גלו למצרים, וגלת השכינה עמה. מה טעמא (שמואל א ב) 'הנגלה נגליתי לבית אביך בהיותם במצרים לבית פרעה'. גלו לבבל וגלת שכינה עמה. מה טעמא (ישעיה מג) 'מעענכם שולחתי בבלה. גלו למדי וגלת השכינה עמה. מה טעמא (ירמיה מט) 'ושמתי כסאי בעילים' ואין עילם אלא מדי, כמה דאת אמר (דניאל ח) 'ואני בשושן הבירה אשר בעילים המדינה'. גלו לזון וגלת השכינה עמה. מה טעמא (זכריה ט) 'ועוררתי בניה ציון על בניך יון'. גלו לרומי וגלת השכינה עמה.

[דף ג' ע"ב]

מה טעמא (ישעיה כא) 'אלי קורא משעיר'.

'שומר מה מליקה'. אמרו ישראל לישעיה, רבינו ישעיה, מה יוצא לנו מתוך הליקה הזו? אמר להן המתינו לי עד ששאל ביון ששאל חזר אצלן, אמרו לו 'שומר מה מליקה', מה מילל שומר העולמים? אמר להן (שם) 'אמר שומר אתה בוקר וגם לילה'. אמרו לו 'גם לילה? אמר להן לא כשאתם סבורים, אלא בוקר לצדיקים ולילה לרשעים, בוקר לישראל ולילה לאומות העולם. אמרוזן ליה אימת, אמר לון אימת דאתון בעיי הוא בעי (שם) 'אם תבעיון בעיי'. אמרו לו מי מעכב, אמר להן, תשובה (שם) 'שובו אתיו'.

ר' אחא בשם ר' תנחום בי ר' חיה, אילו ישראל עושין תשובה יום אחד, מייד היה בן דוד בא. מה טעמא (תהלים צח) 'היום אם בקולו תשמעו'.

אמר ר' לוי, אילו היו ישראל משמרין שבת אחת בתיקנה, מייד היה בן דוד בא. מה טעמא (שמות מז) 'ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום לה' וגו', חד יום. ואמר (ישעיה ל) 'בשובה ונחת תושעון', בשובה ונייה תתפרקון:

הלכה ב מתני' אין שואלין את הגשמים אלא סמוך לגשמים. רבי יהודה אומר, העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג, האחרון מזכיר והראשון אינו מזכיר. ביום טוב הראשון של פסח, הראשון מזכיר והאחרון אינו מזכיר. עד אימתי שואלין? ר' יהודה אומר עד שיעבור הפסח, ר' מאיר אומר עד שיצא ניסן. שנאמר (ויאל ב) 'וירד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון'.

גמרא אמר ר' יוחנן, הלכה פרייה יודה שאמר משם ר' יודה בן בתירה. ר' אבון בשם ר' יוחנן, טעמא דר' יודה כדי שיצאו המועדות בטל, מפני שהטל סימן יפה לעולם.

מהלפה שיטתיה דר' יודה. תמן הוא אמר העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג האחרון מזכיר והראשון אינו מזכיר, והכא הוא אמר הכין! תדא בשם גרמיה, ותדא בשם רבי יודה בן בתירה. ולא ידעין הידא בשם גרמיה ותידא בשם ר' יודה בן בתירה. מן מה דאמר ר' יוחנן הלכה פרייה יודה שאמר משם ר' יודה בן בתירה, ואמר רבי אבון בשם רבי יוחנן טעמא דר' יודה כדי שיצאו המועדות בטל מפני שהטל סימן יפה לעולם, הא תדא אמרה, קדמיייתא בשם גרמיה, ותינייתא בשם ר' יודה בן בתירה.

בעון קומוי, או גומר באן להזכיר באן לשאלה, אמר לון, הלכה, מקום

כמה גשמים ירדו ויהא אדם צריך לברך? ר' הויה בשם ר' יוחנן, בתחילה כדי רביעה, ובסוף כדי שידוחו פני הקרמיד. ר' ינאי בי ר' ישמעאל בשם ר' שמעון בן לקיש, בתחילה כדי רביעה ובסוף כדי שתשרה המגופה. ויש מגופה נשרית? אלא רואין אותה כאילו היא שרוייה. רבי יוסה בשם רב יהודה, רבי יונה רב יהודה בשם שמואל, בתחילה כדי רביעה ולכסוף אפילו כל שהוא.

ר' יוסה בשם ר' זעורה,

[דף ד' ע"ב]

להפסק תענית נאמרה. רבי חזקיה ורבי נחום ורב אדא בר איבומא הווין יתיבין. אמר רבי נחום לרב אדא בר איבומא לא מסתברא לברכה נאמרה, אמר ליה אין. אמר רבי חזקיה לרב אדא בר איבומא לא מסתברא להפסק תענית נאמרה, אמר ליה אין. אמר ליה ולמה אמרת ליה אכין, אמר ליה דהוא נהיג בשיטת רביה. אמר ר' מנא לר' חזקיה, מנו רביה? אמר ליה, ר' זעורא. אמר ליה, (אף) אגזן אמרין ר' יוסה בשם ר' זעורה להפסק תענית נאמרה.

רב יהודה בר' יחזקאל אמר, הכין הנה יחזקאל אבא מברך על ירידת גשמים. יתגדל יתקדש יתברך יתרום שמך מלבינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו, שאת ממניעין זו מזו, שנאמר (איוב לו) 'פי יגרע נמפי מים, יזוקו מטר לאידו'. כמה דאת אמר (ויקרא כז) 'ונגרע מערבה'. אמר ר' יודן אבוי דר' מתנהי, ולא עוד אלא שהוא מורידן במידה, שנאמר (איוב כח) 'מים תיבן במידה'.

ר' יוסה בר יעקב סלק מבקרה לר' יודן מוגדליא, עד דהוא תפון, נחת מיטרא. שמע קליה, אמר, אלף אלפים אנו הייבין להודות לשמך מלבינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו, שאת גומל טובה לחייבים. אמר ליה דא מנן לה? אמר ליה, הכין הנה ר' סימון רבי מברך על ירידת גשמים.

וכמה גשמים ירדו ויהא בהם כדי רביעה? מלא פלי מחזיק שלש טפחים ופמלא פלי מחרישה של שלשה טפחים, דברי ר' מאיר. ר' יהודה אמר בתחילה טפה, ובשנייה טפחיים, ובשלישית שלשה טפחים.

תני, רבי שמעון בן אלעזר אומר, אין לך טפה שהוא יורד מלמעלן שאין הארץ מעלה טפחיים כנגדו. ומה פעם (תהלים מב) 'תהום אל תהום קורא לקול צינוריה'.

אמר רבי לוי, הפנים העליונים זכרים והתחתונים נקבות. מה טעמא (ישעיה מוה) 'תפתח ארץ ויפרו ישע'. 'תפתח ארץ', בנמיכה הזאת שהיא פותחת לפני הזכר. 'ויפרו ישע', זו פרייה ורבייה. 'וצדקה תצמיח', זו ירידת גשמים. 'אני ה' בראתי', לקבץ בראתי, לתיקונו וליישובו של עולם.

רבי אחא ותני לה בשם רבן שמעון בן גמליאל, ולמה נקרא שמה רביעה? שהיא רוכעת את הארץ.

רבי חנינה פריקה בשם רב יהודה, שרשי היפה בוקעין בארץ חמישים אמה, שרשי תאינה רבין בוקעין בצור. אם בן מה יעשו שרשי הרוב ושרשי שקמה? אמר רבי חנינה, אחת לשלשים יום התהום עולה ומשקה אותה. מאי טעמא (שם כז) 'אני ה' נוצרה, לרגעים אשקנה'. תני, רבי שמעון בן אלעזר אומר מלמד שאין הארץ שותה אלא לפי היסומה.

תני, אם היתה השנה חסירה נותנין לה חסרונה, ואם לאו הולכין אחר סידרה, דברי רבן שמעון בן גמליאל. רבי אומר לעולם הולכין אחר סידרה.

[דף ה' ע"א]

אם היתה השנה מעוברת הולכין אחר עיבורה.

מחלפה שיטתיה דרבי! תמן הוא אמר אחר סידרה, וכא הוא אמר אחר עיבורה? ר' זעורה ר' יסא רבי שמואל בר רב יצחק מטי בה בשם ר' יוחנן, לבסוף נצרכה:

הלכה ד מתני' הגיע שבעה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים, התחילו היהודים מתעניין. אוכלין ושותין משחשיכה, ומותרין במלאכה וברהיצה ובסיכה ובנגעילת הסנדל ובתשמיש המיטה:

גמרא אילו הם היהודים? אילו שהן מתמנין פרנסין על הציבור. מכיין שהוא מתמנה פרנס על הציבור הוא מתפלל ונענה? אלא מכיין שהוא מתמנה פרנס על הציבור ונמצא נאמן, כדאי הוא מצלייא ומתענייא.

חד בר נש הוה מפיך מעשרוי בתיקנו, אמר ליה ר' מנא קום אמור בערתי הקדש מן הבית.

חד בר נש אתא גבי חד מן קריבוי דר' ינאי, אמר ליה, רבי, זכה עימי. אמר ליה ולא הוה לאבוק פריטיון? אמר ליה לא. אמר ליה גביי אינון מפקדיו, אמר ליה שמעית עליהון דאינון סרקון. אמר ליה כדאי את מצלייא ומתענייא.

מִסְכַּת זְבִים פָּרָק רְבִיעִי

א. טָמֵא הַמֶּכֶה אֶת הַטְּהוֹר, וְטְהוֹר שֶׁמֶכֶה אֶת הַטָּמֵא, בְּגֵדֵי טְהוֹר - טָמֵאִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: טְהוֹר הַמֶּכֶה אֶת הַטָּמֵא, בְּגֵדֵי טְהוֹר - טְהוֹרִין. טָמֵא הַמֶּכֶה אֶת הַטְּהוֹר, בְּגֵדֵי טְהוֹר - טָמֵאִים, שְׂאֵם יִמְשֹׁף הַטְּהוֹר, הָרִי הַטָּמֵא נוֹפֵל. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: חֲקָעוּ - טָמֵא. רַחֲקוּ - טְהוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: טְטָרְקִי שְׁשֵׁנִי רֵאשִׁיָּהּ נוֹגְעִים בְּאַרְץ, וְאַמְצָעֵיתָהּ רוֹפֶפֶת, וְהַטָּמֵא וְהַטְּהוֹר יוֹשְׁבִים עָלֶיהָ, בְּגֵדֵי טְהוֹר - טְהוֹרִין. וְחֻכְמִים אוֹמְרִין: עַד שֵׁיחָא זֶה מְגִיף וְזֶה פּוֹתַח, וְעַד שֵׁיחָא זֶה מוֹשֵׁף הֵילֵךְ וְזֶה מוֹשֵׁף הֵילֵךְ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֵׁיחָא הַטְּהוֹר מַעֲלָה אֶת הַטָּמֵא. רַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַהֵר. וּמוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשָׁנִים שֶׁהָיוּ טוֹחֲנִין בְּרַחֲמִים שֶׁל יָד אוֹ (בְּרַחֲמִים) שֶׁל חֲמוֹר, אוֹ טוֹעֲנִין בְּזִמְן שְׁמִשְׁאֵן כְּבֹד, בְּגֵדֵי טְהוֹר - טָמֵאִין:

ב. צִיצִיתוֹ שֶׁל טָמֵא עַל גְּבֵי טְהוֹר - טְהוֹר. צִיצִיתוֹ שֶׁל טְהוֹר עַל גְּבֵי טָמֵא, אִם עָמַד טָמֵא - טְהוֹר, וְאִם עָמַד טְהוֹר - טָמֵא. צִיצִיתוֹ שֶׁל טָמֵא עַל גְּבֵי צִיצִית שֶׁל טְהוֹר, אִם עָמַד טָמֵא - טְהוֹר. אִם עָמַד טְהוֹר - טָמֵא. צִיצִית שֶׁל טְהוֹר עַל גְּבֵי צִיצִיתוֹ שֶׁל טָמֵא, בֵּין שְׁעָמַד טָמֵא בֵּין שְׁעָמַד טְהוֹר - טְהוֹר:

ג. שֶׁלֶשֶׁה דְּבָרִים רַבִּי אֱלִיעֶזֶר חִסְמָא מְשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא, וְחֻכְמִים מְטַהֲרִין. נִדְּהָ שְׂיֻשְׁבָה עִם הַטְּהוֹרָה בַּמַּטָּה, כִּפְהָ שְׁבֹרָאשָׁה - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר חִסְמָא מְשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא, וְחֻכְמִים מְטַהֲרִין. נוֹטְלַת עֲרֵבָה מְלֵאָה בְּגֵדִים בְּזִמְן שְׁמִשְׁאָה כְּבֹד, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר חִסְמָא מְשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא, וְחֻכְמִים מְטַהֲרִין. יֹשֵׁב בְּסַפִּינְהָ, כְּלִים שְׁבֹרָאשׁ הַנֶּסֶס שְׁבֹסְפִינְהָ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר חִסְמָא מְשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא, וְחֻכְמִים מְטַהֲרִים:

ד. זָב שֶׁהִיָּה מְטֵל עַל חֲמֵשׁ כַּסִּיּוֹת לְרַחֲבָן - כְּלָן טְהוֹרִין, שְׂאִין אֶחָד מֵהֶן נוֹשֵׂא אֶת רֹבּוֹ. וְאִם הִיָּה אֲמֻצְעֵי גְבוּהָ - טָמֵא, מִפְּנֵי שָׂרְבוּ נֹשֵׂא עָלָיו. וּמוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂאֵם יֹשֵׁב עַל גְּבֵי גִישִׁשׁ שֶׁל מַטָּה, וְטְלִית תַּחַת שְׁתֵּי רַגְלָיו שֶׁל גִישִׁשׁ - שְׁטַמְאוּת. וּבִבְהֵמָה תַּחַת שְׁתֵּי רַגְלִים וְיָד אַחַת, אוֹ תַּחַת שְׁתֵּי יָדַיִם וְרַגְלֵי אַחַת - שְׁטַמְאָה:

ה. זָב שֶׁהִקִּישׁ עַל אֵילָן שִׁכְחוּ רַע אוֹ עַל שׂוֹכָה שִׁכְחָה רַע, וְנִפְלוּ מִמֶּנּוּ פְּגִין אוֹ שׂוֹכוֹת, וְעָלִיָּהֶן מִשְׁקָה טוֹפַח - טָמֵאִין. הִקִּישׁ עַל גְּבֵי תַנּוּר וְנִפֵּל הֵימָנוּ כֹּכַר תְּרוּמָה - טְהוֹר. וְאִם הִיָּה חֲרָס מְדַבֵּק בּוֹ - טָמֵא. הַשְּׂדֵה, וְהַתְּבָה, וְהַמְגַדֵּל, אֵף עַל פִּי שֶׁהֵן בְּאֵין בְּמִדָּה - טָמֵאִים. וְרַבִּי נַחֲמִיָּה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַהֲרִין בְּאֵלוֹ. וְאִם הָיוּ נְסוּטִין - טָמֵאִין. זֶה הַכֶּלֶל: כָּל שֶׁהוּא מִכַּח הַסֵּטָה - טָמְאָה, וּמִכַּח רְעֵדָה - טְהוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַל קוֹרוֹת בֵּית הַבַּד, בְּזִמְן שֶׁהִיא נִפְרָצָת - טְהוֹרָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵף עַל קוֹרוֹת הַבְּלָגִים, בְּזִמְן שֶׁהִיא מְפַקֶּקֶת וְאִינָה נִשְׁמַטָּת:

ו. הַזָּב בְּכַף מֵאֲזוּנִים, וּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב בְּכַף שְׁנִיָּה, אִם הַזָּב כּוֹרֵעַ - מְטַמֵּאִין אֶחָד וּפּוֹסְלִין אֶחָד. אִם הָיוּ הֵן מְכַרְעִין - מְטַמֵּאִין שְׁנַיִם וּפּוֹסְלִין אֶחָד. בְּאֶדָם, בֵּין שֶׁהַזָּב מְכַרְעֵה וּבֵין שֶׁכָּרַע אֶת הַזָּב - מְטַמֵּאִין שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד. הַזָּב בְּכַף מֵאֲזוּנִים, וְאוֹכְלִין וּמִשְׁקִין בְּכַף שְׁנִיָּה, כָּרַע הַזָּב - מְטַמֵּאִין אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד. הֵן - טְהוֹרִין. פָּרֵשׁ - מְטַמֵּא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד. וְאִם אֵינּוּ יָדוּעַ, אֵף עַל פִּי שְׂאִין גְּבוּהֵין מִן הָאָרֶץ אֲלֵא כָּל שֶׁהוּא - נוֹתְנִין עָלֶיהֶן חוֹמְרֵי נֹשֵׂא וְחוֹמְרֵי נוֹשֵׂא:

ז. יֹשֵׁב עַל גְּבֵי קוֹרָה, הַכְּלִים שֶׁבְּעֵקֶל - טָמֵאִין. עַל הַמְּכַבֵּשׁ שֶׁל כּוֹבֵשׁ, בְּזִמְן שֶׁהוּא טָעוּן בְּאֶבְנִים, כְּלִים שֶׁתַּחְתּוּ - טְהוֹרִין. וְרַבִּי נַחֲמִיָּה מְטַמֵּא. בְּזִמְן שֶׁהוּא חוֹזֵר בְּכְלִים, כְּלִים שֶׁתַּחְתּוּ - טָמֵאִין:

מִסְכַּת זְבִים פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הַחֲמִירָה הַתּוֹרָה בְּאוֹכְלֵינּוּ וּמִשְׁקִינּוּ וּמִדֶּף שֶׁעַל הַזְּבִין, מִן אוֹכְלֵינּוּ וּמִשְׁקִינּוּ וּמִדֶּף שֶׁתַּחַת הַזָּב, מִמִּשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁעַל הַזָּב. בְּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁתַּחַת הַזָּב, מִן אוֹכְלֵינּוּ וּמִשְׁקִינּוּ וּמִדֶּף שֶׁתַּחַת הַזָּב. בְּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁתַּחַת הַזָּב, מִן הָאָדָם שֶׁתַּחַת הַזָּב. בְּאָדָם בֵּין מִתַּחַת בֵּין מַעַל הַזָּב, מִמִּשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁעַל הַזָּב:

ב. רַב הַטָּמֵא עַל הַטְּהוֹר אוֹ עַל מִקְצָתוֹ, בֵּין בְּזָב בֵּין בְּמִשְׁכָּב - טָמֵא. מִקְצַת טָמֵא עַל הַטְּהוֹר אוֹ עַל מִקְצָתוֹ, מִקְצַת טְהוֹר עַל הַטָּמֵא אוֹ עַל מִקְצָתוֹ, בְּזָב - טָמֵא, וּבְמִשְׁכָּב - טְהוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִקְצַת טְהוֹר עַל הַטָּמֵא, אִף בְּזָב - טְהוֹר:

ג. וְאֵלוּ הֵן חֲבוּרֵינָן: הַשְּׁנִים וְהַצִּפְרָנִים וְהַשְּׁעָר שֶׁלֹּהֶן. וְאֵלוּ הֵן מִקְצָתָם: רִאשֵׁי אֲצָבָעוֹת יָדִים וְרַגְלִים. פִּיחוּ וְנִיעוּ וְרִירוּ, וּמִי הָאֵף שֶׁלּוֹ - הָרִי הֵן כִּרְקוּ. דְּמַעַת עֵינוּ וְדָם מִגַּפְתּוֹ, וְהַחֲלָב בְּאִשָּׁה - מִטָּמְאִין טָמְאָת מִשְׁקָה. זֹבֵבוּ וְרָקוּ וּמִימֵי רַגְלָיו - מִטָּמְאִין טָמְאָה חֲמוּרָה. זַעֲהוּ וְלַחָה סְרוּחָה, וְהָרַעִי - טְהוֹרִין מִכְּלוּם. וְכֵן דָּם הַיּוֹצֵא מִפִּי וּמִי הָאֵמָה שֶׁלּוֹ - טְהוֹרִין. שִׁכְבַת זָרְעוֹ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִין מִטָּמְאִין בְּמִשְׁאֵי וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מִטָּמֵא בְּמִשְׁאֵי שְׂאִי אֶפְשָׁר לְשִׁכְבַת זָרַע בְּלֹא צַחְצוּחֵי זִיבָה. הַנוֹגֵעַ בְּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁל זָב וְזָבָה נִדָּה וְיֹולֶדֶת וּמִצְרַע - מִטָּמְאִין שְׁנַיִם וּפּוֹסְלִין אֶחָד. אֶחָד הַנוֹגֵעַ וְאֶחָד הַמְּסִיט וְאֶחָד הַנוֹשֵׂא וְאֶחָד הַנּוֹשֵׂא, וּמְסִיט אִין בְּהֵם:

ד. בְּזוּבֵי שֶׁל זָב, וּבְרָקוּ, וּבְשִׁכְבַת זָרְעוֹ, וּבְמִימֵי רַגְלָיו, וּבְדָם הַנִּדָּה - מִטָּמֵא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד. אֶחָד הַנוֹגֵעַ וְאֶחָד הַמְּסִיט. וּמְסִיטוֹ וְנוֹשֵׂא וְנוֹשֵׂא אִין לָהֶם. אִין לָךְ דְּבַר שְׂאִין בּוֹ רוּחַ חַיִּים שֶׁמִּטָּמֵא בְּהֶסֶט, וְאִין דְּבַר מְסִיט אֶת הַטָּמֵא מִטָּמֵא אֲלֵא שֵׁישׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים:

ה. הַנוֹגֵעַ בְּצִמָּר נִבְלָה וּבְנִימֵי מֶרְכָּב, וּבְמִי חֲטָאת שֵׁישׁ בְּהֵן כְּדֵי הַזֵּיָה - מִטָּמֵא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד, שְׂאִי אֶפְשָׁר לַנוֹגֵעַ שֶׁלֹּא יִסִּיט. פֶּרֶשׁ - מִטָּמֵא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד. בְּקֶרֶן שֶׁל נִבְלָה, וּבַעֲזָן שֶׁל מֶרְכָּב, וּבְמִי חֲטָאת שְׂאִין בְּהֵם כְּדֵי הַזֵּיָה - מִטָּמֵא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד. הַנוֹגֵעַ בְּבוֹעֵל נִדָּה וּבַעֲבוּדַת כּוֹכְבִים - מִטָּמֵא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד בֵּין אָדָם בֵּין כְּלָיִם. פֶּרֶשׁ - מִטָּמֵא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד. עֲבוּדַת כּוֹכְבִים - כְּשֶׁרָץ, וּמִשְׁמִשְׁיָה - כְּשֶׁרָץ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כְּנִדָּה, וּמִשְׁמִשְׁיָה - כְּשֶׁרָץ, שְׁנֹאֲמֵר (יִשְׁעִיה ל, כב): "תִּזְרַם כְּמוֹ דָּוָה צֵא תֹאמַר לוֹ" - מַה נִּדָּה מִטָּמֵאָה בְּמִשְׁאֵי, אִף עֲבוּדַת כּוֹכְבִים מִטָּמֵא בְּמִשְׁאֵי. הַמְּכַנִּיס רִאשׁוֹ וְרַבּוֹ לְבֵית עֲבוּדַת כּוֹכְבִים - טָמֵא. כְּלֵי חֶרֶס שֶׁהַכְּנִיס אִירֹו לְבֵית עֲבוּדַת כּוֹכְבִים - טָמֵא. הַסְּפִסְלִין וְהַקְּתָדְרָאוֹת שֶׁהַכְּנִיס רַבֵּן לְבֵית עֲבוּדַת כּוֹכְבִים - טָמֵא. יֵין שֶׁהַעוֹבֵד כּוֹכְבִים מְנַסְכוּ, אִם יֵשׁ בּוֹ כּוֹזֵית - מִטָּמֵא טָמְאָה חֲמוּרָה, וְאִם לֹא - אִינוּ מִטָּמֵא טָמְאָה חֲמוּרָה אֲלֵא טָמְאָת מִשְׁקִין בְּלִבָּד:

ו. הָאוֹכֵל מִנְבֵּלַת עוֹף טְהוֹר, מִן הַעֲצָמוֹת וּמִן הַגִּידִים, מִן הַשְּׁלֵל שֶׁל בִּיצִים, מִן הַדָּם וּבִשָּׂר מִן הַחֵי - טְהוֹר. מִן הָאֲשָׁפוֹל שֶׁל בִּיצִים, וּמִן הַקֶּרֶקֶבֶן וּבְנֵי מַעִים, אוֹ שֶׁהִמְחָה אֶת הַחֲלָב וְגִמְעוּ - טְהוֹר. כֶּרֶכָה בְּחִזּוֹת וּבְלַעֲהָ - טָמֵא. בְּסִיב וּבְלַעֲהָ - טְהוֹר. הַקִּיָּאָה וְהִיא בְּבֵית הַבְּלִיעָה - מִטָּמֵא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד. הַקִּיָּאָה וְחִזּוֹ וּבְלַעֲהָ וְהִיא בְּבֵית הַבְּלִיעָה - מִטָּמֵא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד. כְּלַעֲהָ וְאִין בַּהּ כּוֹזֵית - טְהוֹר מִכְּלוּם. נֶטֶל צִפּוֹר וְאֲכָלָהּ, אִם יֵשׁ בַּהּ כּוֹזֵית - טָמֵא, וְאִם לֹא - טְהוֹר: נִבְלַת הַבְּהֵמָה בְּפָנָיו בְּתוֹךְ פִּי - טָמֵא, וּבְבֵית הַבְּלִיעָה - טְהוֹר. נִבְלַת הָעוֹף בְּפָנָיו וּבְתוֹךְ פִּי - טְהוֹר. וּבְבֵית הַבְּלִיעָה - טָמֵא. נִמְצְאָת אוֹמֵר: בְּמִקּוֹם שָׂזוּ מִטָּמְאָה - זוֹ מִטְּהַרְתָּ, וּבְמִקּוֹם שָׂזוּ מִטְּהַרְתָּ - זוֹ מִטָּמְאָה. נִבְלַת עוֹף טָמֵא - כְּבַחְצֵי פֶרֶס לְפִסֵּל אֶת הַגּוֹיָה. וְזוֹ אֶחָד מִשְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר דְּבָרִים שְׂבִין נִבְלַת עוֹף טְהוֹר

ובין נבלת עוף טמא. נבלת עוף טמא, בזית - בבית הכליעה, כפיצה - לטמא טמאת אוכלין; דברי רבי יהושע. רבי אליעזר אומר: זה וזה כזית. ורבי חנינא אומר: זה וזה כפיצה:

ז. האוכל אבר מן החי מן הבהמה מן החיה ומן העופות טמאים - הרי זה לוקה שמונים; דברי רבי יהודה. ורבי אלעזר וחקמים אומרים: אינו לוקה אלא ארבעים; האוכל אבר מן החי מן הבהמה מן חיה, מעופות טהורין - כל שהוא. ומן הטמאין - עד שיהיו בו בזית.

מִסְכַּת טְבוּל יוֹם פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. המכניס חלות בין להפריש בין שלא להפריש, פָּרְשׁוּ וְאַחַר כֵּךְ נִשְׁכַּח - נִפְסְלוֹת בְּמִנְיָן. מוסיף עליהן הארז וגרים של טפית, בזמן שאינן קלופין. רבי שמעון אומר: אף פולין הגמלונין כיוצא בהן - טהורין באב הטמאה ואין צריך לומר בטבול יום; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: טהורין בטבול יום וטמאין בכל הטמאות. מוסיף עליהן הארז וגרים של טפית, בזמן שהן קלופין. התבלין והשנוניות - חבור בטבול יום ואין צריך לומר בכל הטמאות. רבי שמעון בן גמליאל אומר, רבי מאיר היה אומר: במה דברים אמורים? בכפרות של בעל הבית, אבל בכפרות של נחתום - אינו טמא אלא הקצח והשומשמיין והשנוניות בלבד.

ב. אחד משקה שנטמא באב הטמאה ואחד משקה שנטמא בולד הטמאה - הרי הוא תחלה לעולם. מטמא חבירו וחברו את חבירו אפלו הן מאה, חוץ ממשקה טבול יום, שהן פוסלין ואינן מטמאין.

ג. חמר בידיים מטבול יום, שהידיים מטמאות אחד ופוסלות אחד בקדש, ופוסלות את החלין שנעשו על טהרת תרומה, ומטמאות את המשקין לעשות תחלה. ויש ידיים שמטמאין אוכלי חלין,

באלו ידיים? בידיים תחלות, וכל שאינו חבור בטבול יום - חבור בידיים. חמר באוכלין שאין במשקין, ובמשקין מה שאין באוכלין, שהאוכלין יש להן ידות ואין צריכה מחשבה לאוכלין, וספיקן לטמא אחרים - טמא, ואין להם טהרה מטמאתן. חמר במשקין, שהמשקין לעולם תחלה, לטמא את המשקים להיות תחלה, ואת האוכלין להיות שניים, ולטמא כלי שטף מאחוריו וכלי חרס מאוירו. ויש מהם שנעשו אב הטמאה לטמא אדם, לטמא בגדים, ומטמאין בכל שהוא, מה שאין בן באוכלין. חמר במים מה שאין במשקין ובמשקין מה שאין במים, שהמים נעשין אב הטמאה לטמא אדם ולטמא בגדים, ופוסלין את המקנה בשלשת לוגין, ואת הגוף בשלשת לוגין, מה שאין בן במשקין. חמר במשקין שהמשקין אין להם טהרה מטמאתן, ואין טהורין בגוף, ופוסלין את המקנה בשנוי מראה, מה שאין בן במים.

ד. אחורי כלים שנטמאו במשקין, רבי אליעזר אומר: מטמאין את המשקין ואין פוסלין את האוכלין, והלכה כדברי רבי יהושע אומר: מטמאין את המשקין ופוסלין את האוכלין. וקל וחומר, ומה אם טבול יום שאינו מטמא משקה חלין - פוסל אוכלי תרומה. אחורי כלים שהן מטמאים משקה חלין, דין הוא שיפסלו אוכלי תרומה. שמעון אחי עזריה אומר: חלוף הדברים! מה אם טבול יום שהוא פוסל אוכלי תרומה אינו מטמא משקה חלין, אחורי כלים שאינן פוסלין אוכלי תרומה, דין הוא שאינן מטמאין משקה חלין. אמר רבי יוסי: ראה איך הלכה זו נחלקו עליה אבות הראשונים, ודנו דברי תורה מדברי סופרים ודברי סופרים מדברי תורה.

מִסְכַּת טְבוּל יוֹם פֶּרֶק שֵׁנִי

א. עסה שקרא שם חלתה בצפונה, וכן קשות שקרא שם תרומה בצפונה - הרי זה

בר יוסי: אִמְרַתִּי לִפְנֵי אָבָא, אִי אַתָּה מוֹדָה בַּמִּקְפָּה וּבַחֲמִיטָה שֶׁל חֲלִין, וְהַשּׁוּם וְהַשְּׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה צָף עַל גְּבִיחָן, שְׂאֵם נִגַע טְבוּל יוֹם בְּמִקְצָתוֹ - לֹא פָסַל אֲלֵא מְקוּם מִגְעוּ בְּלִבְדָּ. אָמַר לִי: זֶה מִין אַחַד וְזֶה שְׁנֵי מִינֵין.

ה. יֵרֶק שֶׁל תְּרוּמָה וּבִיצָה טְרוּפָה נְתוּנָה עַל גְּבִיו, וְנִגַע טְבוּל יוֹם בְּבִיצָה, כָּל הַסֹּדֵר הָעֲלִיּוֹן - חֲבוּר; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי מְאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: אֵינוֹ חֲבוּר, אֲלֵא הַקְּלַח שְׁכָנְגָד יָדוֹ. עַל זֶה הָעֵיד רַבִּי יִשְׁמַעְעָל לִפְנֵי חֲכָמִים בְּכָרִם בְּיַבְנָה, שְׂאֵינוֹ חֲבוּר אֲלֵא הַקְּלַח שְׁכָנְגָד יָדוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: לֹא עַל זֶה הָעֵיד, אֲלֵא עַל הָעֲשׂוּי כְּמוֹ כּוּבַע שְׂאֵינוֹ חֲבוּר.

ו. חוּט שֶׁל בִּיצָה שֶׁקָּרַם עַל דְּפִנָּה שֶׁל לֶפֶס, וְנִגַע בָּהּ טְבוּל יוֹם, מִן הַשֶּׁפֶה וְלִפְנֵים - חֲבוּר, מִן הַשֶּׁפֶה וְלַחוּץ - אֵינוֹ חֲבוּר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: אִף מִן הַשֶּׁפֶה וְלִפְנֵים, כָּל שְׁנִקְלָף עֲמוּ - חֲבוּר, וְכָל שְׂאֵינוֹ נִקְלָף עֲמוּ - אֵינוֹ חֲבוּר. בִּיצִים שְׁנִקְפָן לְתוֹךְ הַקְּעָרָה - אֵינָה חֲבוּר. הַתְּחִיל לְטָרְפָן - אֵינוֹ חֲבוּר. טָרְפָן בְּמִשְׁקִים - הֵרִי הוּא חֲבוּר. בִּיצִים שְׁנִקְפָן בְּטוּפָח - אֵינָם חֲבוּר. הַתְּחִיל לְטָרְפָן - אֵינָם חֲבוּר. טָרְפָן בְּמִשְׁקִין - חֲבוּר. טָרְפָן בְּמֵי עֲצָמִן - לֹא הִכְשָׁרוּ, הֵרִי הֵן כְּעִגּוּלֵי דְבִלָּה. עִגּוּלֵי דְבִלָּה שְׁנִפְלוּ מִשְׁקִין עַל מִקְצָתָן - הֵרִי זֶה קוֹצֵה הֵימָנוּ עֲבֵי שְׁלֵשׁ אֲצָבָעוֹת עַל רֹחַב מְלֵא קְצִיעָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ נוֹטֵל (הֵימָנוּ) אֲלֵא מְקוּם מִשְׁקָה בְּלִבְדָּ. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּדְבִלָּה שְׁמָנָה שְׁלֵאל גְּרוּסָה, וְדְבָרֵי חֲכָמִים בְּדְבִלָּה שְׁמָנָה שְׁגֹרְסָה.

ז. מִשְׁקָה טְבוּל יוֹם - כְּשֶׁהוּר; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מְאִיר אוֹמַר: בְּטָמֵא. הָאִשָּׁה שֶׁהִיא טְבוּלַת יוֹם - לְשָׁה לָּהּ עֶסֶה וְקוֹצֵה הֵימָנָה חֲלָה, וּמִפְּרִשְׁתָּ חֲלָתָה וּמִנְחַתָּה בְּכִפְיֶשָׁה אוּ בְּאַנְחוּתָא, וּמִקְפַת וְקוֹרָא לָּהּ שֵׁם, מִפְּנֵי שֶׁהִיא שְׁלִישִׁי, וְהַשְּׁלִישִׁי טְהוּר בְּחֲלִין, וְעַל כֵּלָּן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: דְּבָר חֲדָשׁ שֶׁחֲדָשׁוּ סוֹפְרִים וְאִין לִי מַה אָשִׁיב.

חֲבוּר. נִטְלָה חֲלָתָה מִתּוֹכָהּ וְאַחַר כֵּךְ חֲזָרָה לְתוֹכָהּ - הֵרִי זֶה אֵינוֹ חֲבוּר. הַמִּקְפָּה וְהַחֲמִיטָה שֶׁל חֲלִין, וְהַשְּׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה צָף עַל גְּבִיחָן, נִגַע טְבוּל יוֹם בְּשֶׁמֶן - לֹא פָסַל אֲלֵא הַשְּׁמֶן. וְכֵן הַשְּׁמֶן שֶׁהוּא צָף עַל גְּבִי הַיֵּין. רַבִּי יִשְׁמַעְעָל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמַר: בֵּית שְׂמָאֵי אוֹמְרִים אֵינוֹ חֲבוּר. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: חֲבוּר. טְבוּל יוֹם שֶׁהִיָּה תוֹרֵם אֶת הַבוּר, וְנִפְלָה הֵימָנוּ חֲבִית שֶׁל תְּרוּמָה וְשִׁקְעָה בְּבוּר (שֶׁל יוֹ), מִן הַשֶּׁפֶה וְלִפְנֵים - חֲבוּר. מִן הַשֶּׁפֶה וְלַחוּץ - אֵינוֹ חֲבוּר. וְאִם הִיָּה פְטוּס, אִפְלוּ יֵשׁ בּוֹ מֵאָה כּוּר - כְּלוּ חֲבוּר.

ב. חֲבִית שְׁנִקְבָה בֵּין מִשׁוּלֵיהָ בֵּין מִצְדֶּיהָ, וְנִגַע בָּהּ טְבוּל יוֹם - טָמְאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: מִפְּיָהּ וּמִשׁוּלֵיהָ - חֲבוּר. מִפְּיָהּ - מִפְּנֵי שֶׁהַמִּשְׁקָה מִשׁוּף לְתוֹךְ יָדוֹ. וּמִשׁוּלֵיהָ מִפְּנֵי שֶׁהַמִּשְׁקָה גָּרוּר עַל גְּבִי יָדוֹ. אֲבָל מִן הַצְּדָדִין - יַעֲלֶה בְּאַחַד וּמֵאָה. בַּעֲבוּעַ שְׁבֻחַבִּית שְׁנִקְבָה וּמִכּוֹן מִכְּפִנֵים לְבַחוּץ; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: כְּכֻלָּן, מִן הַצְּדָדִין - יַעֲלֶה בְּאַחַד וּמֵאָה. מַעֲשֶׂה שְׁבַעֲבַע יֵין בַּעֲרַב, וּכְאוּ וְשְׂאֵלוֹ אֶת רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר: יַעֲלֶה בְּאַחַד וּמֵאָה.

ג. אֲכָל שְׁנִפְרַס וּמַעוּרָה בְּמִקְצָתָהּ, אִם יֵשׁ לוֹ יָד - אוֹחֲזִין אוֹתוֹ בְּיָד. עֲלָה - אוֹחֲזִין אוֹתוֹ בְּעֲלָה. יֵשׁ לוֹ זֶה וְזֶה - אוֹחֲזֵי בְּאִיוֹ מִהֵן שְׂיִרְצָה, אִין לוֹ לֹא זֶה וְלֹא זֶה; רַבִּי מְאִיר אוֹמַר: בְּגִדוּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: בְּקָטָן. רַבִּי נְחֵמְיָה אוֹמַר: בְּטַהוּר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּטָמֵא. בְּמַה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּטְבוּל יוֹם, אֲבָל בְּשֶׂאֵר כָּל הַטָּמְאוֹת - הֵרִי זֶה חֲבוּר. רַבִּי מְאִיר אוֹמַר: אַחַד טְבוּל יוֹם וְאַחַד כָּל הַטָּמְאוֹת, שְׁנַמְשֵׁף עֲמוּ - חֲבוּר. וְשְׂאֵינוֹ נִמְשֵׁף עֲמוּ - אֵינוֹ חֲבוּר.

ד. עֶסֶה שְׁנִדְמַעָה אוּ שְׁנִתְחַמְצָה בְּשֹׁאֵר שֶׁל תְּרוּמָה - נִתְחַיְבַת בְּחֲלָה, וְאֵינָה נִפְסְלַת בְּטְבוּל יוֹם; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: אִין חֲבִית בְּחֲלָה וְנִפְסְלַת בְּטְבוּל יוֹם. אָמַר רַבִּי מְנַחֵם

ח. התורם את הבור ונתנה במקום שלא תתגלגל ותגיע לבור, וחזר ונתנה במקום שתתגלגל ותגיע לבור, ונשפכה - הרי זה שלם. הִיָּה תורם את הבור ונסדקה, חבית או נשפכה, אם ירד הימנה כדי דמוע - אינו שלם, ואם לאו - הרי זה שלם. הִיָּה תורם ארבע חמש חביות כאחת, אף על פי שלא ירד מכל אחד ואחד כדי דמוע - אינו שלם, אם הִיָּה תורם זה אחר זה - הרי הוא שלם, מפני שהוא מתנה על כל אחד ואחד. רבי יוסי אומר: בכלן, אם הִיָּה הדיוט ולא התנה - תנאי בית דין הוא. במה דברים אמורים? בתרומת ראשית זין ושל שמן, שאין תרומת ראשית נטלת אלא מן המקר, אבל בתרומת מעשר ושאר כל הפרות - הרי זה שלם. הִיָּה תורם תרומה ותרומת מעשר כאחד, אף תרומת מעשר אינו שלם. רבי יהודה אומר: בכלן אם הִיָּה הדיוט ולא התנה, תנאי בית דין הוא.

מִסְכַּת יָדִים פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. מי רביעית - נותנין לאחד אבל לא לשנים. מחצי לוג - לשלשה אבל לא לארבעה. ומלוג - לחמשה אבל לא לעשרה ולא למאה. מוסיפים על הראשונים ואין מוסיפים על השניים; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: מי רביעית נותנין לאחד אף לשנים. ומחצי לוג - לשלשה אף לארבעה. מלוג - לחמשה, אף לעשרה ואף למאה. מוסיפין על השנים ואין מוסיפין על הראשונים. כיצד? נטל את הראשונים ושפשף וחזר ונטל את השניים, ואין בהן כדי שיגיע לפרק - הרי זה מוסיף עליהן. אחד הנוטל בידו אחת, ואחד הנוטל בשתי ידיו, ואחד ידו של גדול, ואחד ידו של קטן - צריך לטול מי רביעית. רבן שמעון בן גמליאל אומר: שתי ידיו של שנים - נדון כשני אנשים. כיצד? שנים שנטלו לשתי ידיהן מן רביעית, לא יחזר הראשון ויטל ידיו משירי רביעית:

ב. הנוטל ידיו משטיפה אחת - צריך לטול מרביעית; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: לשתי ידיו צריך לטול מרביעית. מידו אחת, אפלו נוטל משירי רביעית - כשר. וצריך לשפשף את ידיו. שפשפה בחברתה - טמאה. בראש או בכתל - טהורה. חזר ונגע בהן - טמאה. כל החוצצין בגוף, חוצצין בידיים, ובקדוש ידים ורגלים במקדש. הנוטל ידיו, צריך לטול מי רביעית. וקדוש ידים ורגלים במקדש, אין לה שעור:

ג. מגופה שהתקינה לכלי, נוטלין ממנו לידיים. החמת והכפשישה, אף על פי שפחותין - נוטלין מהן לידיים. השק והרפה, אף שמקבלין - אין נוטלין בהן את הידיים. השדה והתבה והמגדל, בזמן שאין עשויין לאהליו - נוטלין מהם לידיים. ובזמן שהן עשויים לאהלים - אין נוטלין מהן לידיים:

ד. אין הכהנים מקדשין במקדש אלא בכלי, ואין משקין את הסוטות אלא בכלי, ואין מטהרין את המצרעים אלא בכלי. שולי כלי עץ כלי עצם כלי זכוכית - אין נוטלין מהן לידיים. קרקסן, שפן, ועשאן כלים - נוטלין מהם לידיים אם יש להם קבלת רביעית. שבירי כלי חרס שיש בהן כדי קבלת רביעית - נוטלין מהן לידיים:

ה. החוקק באמת המים ועשה בה בית קבלה, אף על פי שתלשוה מים וחברוה - אין ממלאין בה, ואין מקדשין בה, ואין מזין הימנה, ואינה צריכה צמיד פתיל, ואינה פוסלת את המקוה. חשב עליה אחר תלישתה או שתלשוה וחברוה - ממלאין בה ומקדשין בה, ומזין מים הימנה, וצריכה צמיד פתיל, ופוסלת את המקוה:

ו. המים שנפסלו משתית הבהמה, רבי שמעון בן אלעזר אומר: בקרקע מטבילים ואין נוטלין מהן את הידיים. המים שהנחתום מטביל בהן גלוסקאות, אף על פי שלא נשתנו מראיהן - פסולים. וכשהוא

חושש. נטל את הראשונים חוץ לפרק, ונטל את השניים על גביהן, ונפל ככר תרומה, מן הפרק ולפנים - טמא. מן הפרק ולחוץ - טהור. נטל את הראשונים ואת השניים ויצאו חוץ לפרק, ונפל ככר תרומה טמא, והדין נותן שיהא טהור, ומה אם מי גשמים שאינן מטהרים את המים שעל גבי היד - מטהרין את המים שעל גבי הארץ. שניים שמטהרין את המים שעל גבי היד, דין הוא שיהירו את המים שעל גבי הארץ.

ג. נוטלין ארבעה או חמשה זה בצד זה ואינן חוששין משום ארבעה דברים: משום שנטמאו, ומשום שלא נטלו מן הרביעית, ומשום שנעשתה בהן מלאכה, ומשום שלא נטלו מן הכלי, אבל הנוטל והנותן לחברו בחפניו - ידיו טמאות, שמה תחלה לא נטל מן הכלי. שנים שנטלו שתי ידיהן, זה שמינית וזה שמינית, אף על פי שמתערבין בקלוח - ידיהן טמאות, שמתחלה לא נטלו מן הרביעית.

ד. אלו פוסלין לידים: אכל ראשון, והמדף, והמשקין. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: הנוגע ברצועה - טהור, עד שיגע בקציצה. רבי יוסי אומר משום רבי שמעון: הנוגע בקציצה - טהור עד שיגע במזוזה. ספר שבלה, אם יכול ללקט הימנו שמונים וחמשה אותיות כפרשת 'ויהי בנסע הארון' - מטמא את הידים. מגלה שכתוב בה שמונים וחמשה אותיות כפרשת 'ויהי בנסע הארון' - מטמא את הידים. חבר בה ריעות אחרות - היא מטמאה את הידים, והשאר אינה מטמאה את הידים. רבי יהודה אומר: הגליון שבספר אם יש בה כדי הקף בלן - מטמאין את הידים. הכותב הלל ושמע לתינוק להתלמד בו, אף על פי שאינו רשאי לעשות - מטמא את הידים.

ה. המשיחות והרצועות שתפרן בספר, אף על פי שאינו רשאי לקנימן - מטמאות את

הידיים. תיק הספרים, ומטפחות, ותבה של ספר, בזמן שהן טהורות - מטמאות את הידים. הברכות והקמעות אף על פי שיש בהן מאותיות השם, ומענינות הרבה שבתורה - אינן מטמאות את הידים. הגליונים וספרי המינין - אינן מטמאות הידים. ספרי בן סירא וכל הספרים שנכתבו מכאן ואילך - אינן מטמאין את הידים.

ו. רבי שמעון בן מנסיא אומר: שיר השירים מטמאה את הידים, מפני שנאמרה ברוח הקדש. וקהלת אינה מטמאה את הידים, שאינה אלא מחכמתו של שלמה. אמרו לו: וכי לא כתב אלא זו בלבד? הרי הוא אומר (מלכים א ה, יב): "וידבר שלשת אלפים משל", ואומר (משלי ל, א): "אל תוסף על דבריו".

ז. עמון ומואב - מעשרין מעשר עני בשביעית, וכל הארצות - כשאר שני שבוע, אם מעשר עני - מעשר עני, ואם מעשר שני - מעשר שני. אמר רבי יוסי בן דורמסקית: אני הייתי עם זקנים הראשונים כשבאו מיבנה ללוד, ומצאתי את רבי אליעזר, שהיה יושב בחנות של נחתומין בלוד, אמר לי: מה חדוש היה לכם בבית המדרש היום? אמרתי לו: תלמידך אנו, ומימך אנו שותין. אמר לי: אי אפשר לבית המדרש בלא חדוש, אמרתי לו את ההלכות ואת התשובות ואת המנין, וכשהגעתי לזה זלגו עיניו דמעות, אמר (תהלים כה, יד): "סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם", ואומר (עמוס ג, ז): "כי לא יעשה ה' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים". צא אמור להן: אל תחושו למנינכם, כך מקבלני מרוב יוחנן בן זכאי, שקבל מן הזוגות, והזוגות מן הנביאים, והנביאים ממש, הלכה למשה מסיני, שעמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית.

ח. בו ביום עמד יהודה גר עמוני לפניהם בבית המדרש, אמר להן: מה אני לבוא

האכל. שְׂרָשִׁי כָּל הַנִּקְצָרִים - לא מטמאין ולא מטמאין ולא מצטרפים. רבי יהודה אומר: מלעין של שבליים כל שהן - מצטרפין, מפני שהן נכססין. אגד את הכריכה, בין לפנים מכשעור בין יתר מכשעור - אינו טמא אלא כשעור בלבד. והמקטף מלילות להכניסן לתוך ביתן - שעורן טפח. מכבדת של תמרה ששיר בהן תמרה אחת - טמאה. וכן היד חבור לה, והשרביטין - אינן חבור זה לזה.

ג. יד הפרכיל כל שהוא. יתרה טפח מכאן וטפח מכאן. יד מכבדת של תמרה שהיא יתרה מארבעה טפחים, וכן שאר כל הנקצרים - לא מטמאין, ולא מטמאין, ולא מצטרפין. רבי יוסי אומר: אם לקטן לתלותן בחפתו או על פתח חנותו - הרי אלו מטמאין. וכן היתה רבי יוסי אומר: עקצי האגסים, והתפוחים, והאטרונים, שלקטן לתלותן על פתח חנותו - הרי אלו הן טמאין. וכן היתה רבי יוסי אומר: שרשי חלפות התרדין - טמאין, מפני שהן נמכרין עמהן. וכן היתה רבי יוסי אומר: עקץ דלעת - טמא, מפני שגשלק עמה. רבי שמעון אומר: עקץ מרחפות - טמא, מפני שגאכל עמה. ורבי אליעזר ברבי יוסי אומר: עקץ הקתרת שלשה טפחים.

ד. תבואה שבססה בגרן - לא מטמאה, ולא מטמאה, ולא מצטרפת. ורבי יוסי אומר: מטמאה ומטמאה, מפני שהופכה בעתה. קלפה של שום שנפל משקין על אחד מהן, הוא טמא וחיברו טהור, שאין חבור אדם חבור. אטרון שנפרץ ותחבו בכוש או בקיסם - הרי זה אינו חבור, שאין חבורי אדם חבור. עסה שנלושה במי פרות - הרי זו טהורה, שאין לה שהוא מחבר את האוכלין אלא שבעה משקין בלבד. אמרנו לו לרבי יוסי: לא יד ולא שומר היא, לא מטמאה, ולא מטמאה ולא מצטרפת עמהן. עקץ הרימון - טמא. רבי אליעזר אומר: הנוגע בעמוד - טמא. בשער ובמסרק - טהור.

בקהל? אָמַר לוֹ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: אֲסוּר אֶתָּה! אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: וְכִי עֲמוּנִי וּמוֹאֲבִי בַמְקוֹמָן הֵן? כָּבֵר עֲלֶיהָ סַנְחַרִּיב וְעַרְבָב אֶת כָּל הָאֲמוֹת, שְׁנֹאֲמַר (ישעיה י, א): "וְאָסִיר גְּבוּלוֹת עַמִּים וְעִתִּידוּתֵיהֶם שׁוֹשְׁתִּי"? אָמַר לוֹ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: וְהֲלֹא כָּבֵר נֹאֲמַר (ירמיה מט, י): "וְאֶחָרִי כֵן אָשִׁיב אֶת שְׁבוֹת בְּנֵי עַמּוֹן נְאוּם ה' כְּכֹרַאשׁוֹנָה", וְכָבֵר שָׁבוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וְהֲלֹא כְּתִיב (עמוס ט, יד): "וְשִׁבְתִּי אֶת שְׁבוֹת עַמֵּי יִשְׂרָאֵל", וְעֵדִין לֹא שָׁבוּ, מָה הֵם לֹא שָׁבוּ - אִפֹּה הֵם לֹא שָׁבוּ. אָמַר לָהֶן יְהוּדָה גַּר עֲמוּנִי: מָה אַעֲשֶׂה אֲנִי? אָמְרוּ לוֹ: כָּבֵר שְׁמַעְתָּ מִפִּי זָקֵן - הֲרִי אֶתָּה מֵתָר לְבוֹא בַקֵּהל. אָמַר לוֹ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: אִפֹּה מִצְרֵי כִּיּוּצָא בָהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: לְמִצְרִים נִתֵּן לָהֶם הַכְּתוּב קִצְבָה, שְׁנֹאֲמַר (חזקאל כט, יא): "מִקֵּץ אַרְבַּעִים שָׁנָה אֲקַבֵּץ אֶת מִצְרַיִם מִן הָעַמִּים אֲשֶׁר נִפְצְאוּ שָׁמָּה".

ט. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: כְּתָבִי הַקֹּדֶשׁ - חֲבַתְּם מִטְּמֵאָתְךָ, שְׁלֹא יַעֲשֶׂה אוֹתָן שְׁטִיחִים לְבַהֲמָה. אָמְרוּ בִּיתוּסִים: קוֹבְלִין עֲלֵיכֶם פְּרוּשִׁין, מָה אִם בַּת בְּנֵי הַבָּא מִכָּה בְּנֵי, שָׁבָא מִכָּחוּ - הֲרִי יוֹרְשָׁתִנִּי, בְּתִי הַבָּאָה מִכָּחִי, אֵינוֹ דִּין שְׁתִּירְשִׁנִּי? אָמְרוּ לָהֶן: לֹא, אִם אֲמַרְתֶּם בְּבַת הַבֵּן שֶׁכֵּן חוֹלְקִין עִם הָאֲחִים, תֹּאמְרוּ בְּבַת שְׂאִינָה חוֹלְקַת עִם הָאֲחִים? אֲמַרִּים טוֹבְלֵי שְׁחִרִית: קוֹבְלָנוּ עֲלֵיכֶם פְּרוּשִׁים שְׂאֲתֶם מְזִכְרִין אֶת הַשֵּׁם בְּשְׁחִרִית בְּלֹא טְבִילָה. אֲמַרִּים פְּרוּשִׁים: קוֹבְלָנוּ עֲלֵיכֶם טוֹבְלֵי שְׁחִרִית, שְׂאֲתֶם מְזִכְרִין אֶת הַשֵּׁם מִן הַגּוֹף שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טְמֵאָה.

מִסְכַּת עֲקִיצִין פְּרָק רֵאשׁוֹן

א. הַעוֹקֵץ עֵנֵב - מִטְּמֵא וּמִטְּמֵא וּמִצְטָרֵף. עֲלֵי שׁוּם וְעֲלֵי בְצָלִים וְהַקְּפִלוּטוֹת לַחֲזִין - מִטְּמֵאִין וּמִטְּמֵאִין וְאִין מִצְטָרֵפִים. שְׂרָשִׁי הַשֶּׁבֶת - מִטְּמֵאִין וּמִטְּמֵאִין וּמִצְטָרֵפִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: הַנוֹגֵעַ בְּעֵמוּד - טְמֵא. בְּסִיב וּבְשַׁעַר - טְהוֹר.

ב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר: הַסִּיג שֶׁל אֲשָׁכּוֹל שֶׁל רִצְפָת - מִצְטָרֵפִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר אֶת

<p>17 Nov</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>טז 16</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קמה ירושלמי: סוכה כד תוספתא: זביס ד כ"ך: קהלת ט"ו רמב"ם: מחוסרי נפירה ד</p>	<p>נץ החמה..... 6:46 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:13 סו"ז תפלה - גר"א... 10:02 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:49</p>	<p>עלות השחר..... 5:33 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:37 סו"ז תפלה - מג"א... 9:38 שקיעה..... 4:35</p>
<p>18 Nov</p>	<p>שני Monday</p>	<p>יז 17</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קמו ירושלמי: סוכה כה תוספתא: זביס ה כ"ך: קהלת יא"ב רמב"ם: מחוסרי נפירה ה</p>	<p>נץ החמה..... 6:47 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:13 סו"ז תפלה - גר"א... 10:02 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:48</p>	<p>תענית שני בתרא עלות השחר..... 5:34 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:37 סו"ז תפלה - מג"א... 9:38 שקיעה..... 4:35</p>
<p>19 Nov</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>יח 18</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קמו ירושלמי: סוכה כו תוספתא: טבול יום א כ"ך: אסתר א"ב רמב"ם: תמורה א</p>	<p>נץ החמה..... 6:48 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:14 סו"ז תפלה - גר"א... 10:03 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:47</p>	<p>עלות השחר..... 5:35 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:38 סו"ז תפלה - מג"א... 9:39 שקיעה..... 4:34</p>
<p>20 Nov</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>יט 19</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קמח ירושלמי: תענית א תוספתא: טבול יום ב כ"ך: אסתר ד-ד רמב"ם: תמורה ב</p>	<p>נץ החמה..... 6:49 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:15 סו"ז תפלה - גר"א... 10:03 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:47</p>	<p>עלות השחר..... 5:36 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:39 סו"ז תפלה - מג"א... 9:39 שקיעה..... 4:33</p>
<p>21 Nov</p>	<p>המישי Thursday</p>	<p>כ 20</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קמט ירושלמי: תענית ב תוספתא: ידים א כ"ך: אסתר ה-ו רמב"ם: תמורה ג</p>	<p>נץ החמה..... 6:51 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:15 סו"ז תפלה - גר"א... 10:04 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:46</p>	<p>עלות השחר..... 5:38 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:39 סו"ז תפלה - מג"א... 9:40 שקיעה..... 4:33</p>
<p>22 Nov</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כא 21</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קנ ירושלמי: תענית ג תוספתא: ידים ב כ"ך: אסתר ז-ח רמב"ם: תמורה ד</p>	<p>נץ החמה..... 6:52 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:16 סו"ז תפלה - גר"א... 10:05 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:45</p>	<p>עלות השחר..... 5:39 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:40 סו"ז תפלה - מג"א... 9:41 שקיעה..... 4:32</p>
<p>23 Nov</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>כב 22</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קנא ירושלמי: תענית ד תוספתא: עקצין א כ"ך: אסתר ט-י רמב"ם: טומאת מת א</p>	<p>נץ החמה..... 6:53 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:17 סו"ז תפלה - גר"א... 10:05 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:45</p>	<p>חיי שרה עלות השחר..... 5:40 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:41 סו"ז תפלה - מג"א... 9:41 שקיעה..... 4:32</p>

דאס זאגן אַמַת בְּרַעַנְגַט דִי גאַולֶה.

(סֵפֶר הַמְדוּת אוֹת מְשִׁיחַ סִימָן ד')